

B

دفترچه پاسخ تشریحی

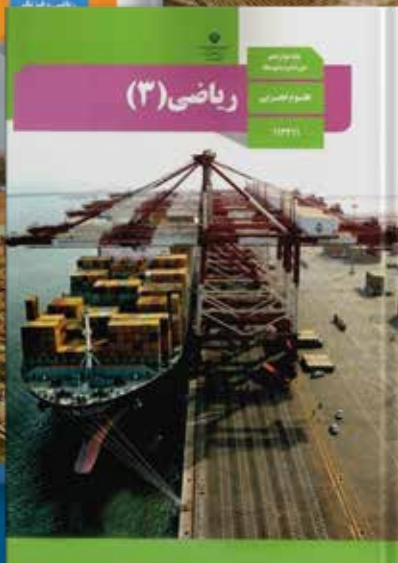
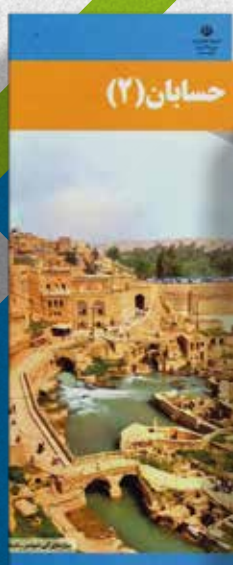
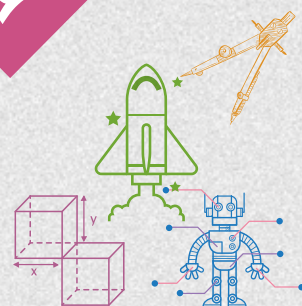
گروه آزمایشی علوم ریاضی

آزمون آزمایشی ۳ بهمن ۱۴۰۴

ویژه داوطلبان آزمون سراسری ۱۴۰۵

پایه
دوازدهم

مرحله
۶

۱۴۰۴-۱۴۰۵

گزیده دو
مؤسسه آموزشی فرهنگی

تذکرات مهم ↓

➡ آزمون آزمایشی مرحله ۷ گزینه دو، در روز جمعه ۱۷ بهمن ۱۴۰۴ برگزار می گردد.

➡ داوطلب گرامی، جهت استفاده از خدمات طلایی خود مانند کارنامه های هوشمند بعد از آزمون، آزمونک ها، بانک سؤال گزینه دو، رفع اشکال هوشمند، آرشیو آزمون های گزینه دو و...، با استفاده از شماره داوطلبی (به عنوان نام کاربری) و کد ملی خود (به عنوان رمز عبور) وارد وبسایت گزینه دو به آدرس www.gozine2.ir شوید.

➡➡ در صورتی که اینترنتی ثبت نام کرده اید، رمز عبور شما همان رمزی است که خودتان انتخاب نموده اید.

➡ کارنامه های آزمون آزمایشی مرحله ۶ به صورت کامل، با فاصله زمانی کوتاهی پس از آزمون مطابق اطلاعیه اعلام شده، بر روی پایگاه اینترنتی گزینه دو به آدرس www.gozine2.ir قرار می گیرد. در صورت بروز اشکال در دریافت کارنامه، موضوع را از طریق نمایندگی شهر خود پیگیری نمایید.

داوطلب گرامی، شما می توانید با اسکن تصویر بالا به وسیله گوشی هوشمند و یا تبلت خود، به صفحه اینستاگرام مؤسسه گزینه دو وارد شوید.

gozine2.ir

● مدیر واحد آموزش تخصصی: محمدرضا محمدهاشمی

● معاون تولید محتوا: علی الفتی

کارشناسان

طراحان

سید مهدی عابدی ● سید علی موسوی راد

حسین شفیع زاده ● ایمان اردستانی

مسئول درس: علی افضل زاده
دستیاران: عباس سعیدی - وحید جعفریحسابان و
ریاضی پایه

علی صادقی ● مانی خدابخنده

سید محسن میراسلامی ● فرهاد فرزانی
سعید اکبرزادهمسئول درس: سعید اکبرزاده
دستیار: هادی کاظم نژاد

هندسه

حسین خواجوند ● مانی خدابخنده

علیرضا شریف خطیبی ● سعید اکبرزاده
امیدرضا پورحسینیمسئول درس: سعید اکبرزاده
دستیار: فرهاد فرزانیریاضیات
گسسته

پوپک مقدم

مهرداد کیوان ● علی افضل زاده
ایمان اردستانیمسئول درس: ایمان اردستانی
دستیاران: وحید جعفری - مهدی پوررضاییریاضی
تجربی

امیرحسین حریری ● ایمان حسین زاده

وحید رباعی ● علی افضل زاده
حسین افسریمسئول درس: حسین افسری
دستیاران: مهدی پوررضایی - عباس مالکیریاضی
انسانیگروه
ریاضیگروه ریاضی: علی الفتی
معاون: محمدرضا محمدهاشمی

کارشناسان

طراحان

بتول خواجه پور ● علی حاجی محمدزاده
رضا بهنامیمحمد یازگی ● امیر کبری راد
علی پناهی شایق ● علیرضا اکبریور
بهرام میرحبیبی ● مسعود حدادی
منصور کهن دل ● محمد شاملومسئول درس: امیر کبری راد
دستیار: پرسا کامکارزیست
شناسی

مریم کلی حسن لو

علی نعیمی ● بهمن شاهمرادی
احمد رضوانی ● منصور داودوندی
جمال خم خاجیمسئول درس: منصور داودوندی
دستیار: ساناز دریگوندی

فیزیک

مرتضی قدیانی ● حسین ایمانی پور

ماشاءالله سلیمانی ● بهنام ابراهیم پور
مهرداد ملاصالحی ● سید صمد صفوی
حسین شرانلو ● رضا بخشیان
محمد رضا پورچاوید ● یاسر راشمسئول درس: شهرام شاه پرویزی
دستیار: حنا شریف خطیبی

شیمی

فرزانه صاعدی ● حسن علیمحمدی
روزبه اسحاقیانفرزانه رجایی ● حسن علیمحمدی
فرزانه صاعدی ● عباس روزبهانی

مسئول درس: شکبیا کریمی

زمین
شناسیگروه
علومگروه علوم: علی الفتی
معاون: محمدرضا محمدهاشمی

کارشناسان

طراحان

محمدصادق حسام زاده ● محمدصدرا حسینی
علیرضا حیدریابوالفضل قاضی ● محمد رضا لمسه چی
علی عطری ● طاهره موسی زاده
محمد رضا پیرو ● امیرمهد اسفندیمسئول درس: محمد رضا پیرو
دستیار: حسنا محمدی - سپهر سالار کیاعلوم و
فنون ادبی

مهتاب شیرازی ● هستی ناصح

آزیتا بیدقی ● فروغ تیموریان
علیرضا مختاری ● محمد زمان کبیر
محمود حسن پورمسئول درس: الهام رضایی
دستیار: فاطمه صفریجامعه
شناسی

علی شکری ● فاطمه یاری

سیمین زاهدی ● سیده ضحی سکاکی
حمیدرضا توکلیمسئول درس: سیده ضحی سکاکی
دستیار: ثنا کاشیانروان
شناسیفاطمه نظری ● سارا حمزه
مهتاب شیرازی ● صبا پهلوانکاظم غلامی ● اسرافیل قربانپور
حمید جوهری مجد ● پدرام علیمرادی
پویا رضاداد ● عرفان جالیزی

مسئول درس: پویا رضاداد

زبان
عربیمهتاب شیرازی ● محمدصدرا حسینی
رضا کرلاییشهرام امامی ● بهروز یحیی
نگار مروتی ● مریم قلی پور

مسئول درس: سیده ساره زاهدی

تاریخ

مهتاب شیرازی ● محمدصدرا حسینی
رضا کرلاییشهرام امامی ● بهروز یحیی
نگار مروتیمسئول درس: الناز گنج کار
دستیار: الهه ریاحی نسب

جغرافیا

سپهر علی پور ● ابوالفضل میرمحمدی
امیررضا علیزادهحمید سودیان طهرانی ● علی اکبر آخوندی
سعید رحیمیان ● مهدی لاجوردی
فرهاد قاسمی نژاد ● ناصر آزادجومسئول درس: سعید رحیمیان
دستیاران: محمدحسین خدام - فرار مختاری نژادفلسفه
و منطق

کوثر رعدی

حسین خاکساری ● میترا چینی ساز
طاهره کریمی ● محمدرضا مبارکی
علی محسنی ● آرش بدریمسئول درس: امیر محمدبیگی
دستیار: محمدرضا مبارکی

اقتصاد

گروه
انسانیگروه انسانی: علی الفتی
معاون: محمدرضا محمدهاشمی

ریاضیات

۱- حاصل $\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{2x^2 - 3x}{(2x-1)^2}$ کدام است؟

- ۱ (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴) $-\infty$

۱- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: ساده * حسابان ۲ (فصل ۳، درس ۲)

- اگر $f(x) = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a$ و $g(x) = b_m x^m + b_{m-1} x^{m-1} + \dots + b_1 x + b$ ، آنگاه داریم:

$$\lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{f(x)}{g(x)} = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{a_n x^{n-m}}{b_m}$$

تابع موردنظر را ساده کرده و حاصل حد را به دست می آوریم:

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{2x^2 - 3x}{(2x-1)^2} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{2x^2 - 3x}{4x^2 - 4x + 1} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{2x^2}{4x^2} = \frac{1}{2}$$

۲- حاصل $\lim_{x \rightarrow 2^-} \frac{x^2 - 3x + 2}{x^2 - 4x + 4}$ کدام است؟

- ۱ (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴) $+\infty$

۲- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: ساده * حسابان ۲ (فصل ۳، درس ۱)

- اگر $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = L \neq 0$ و $\lim_{x \rightarrow a} g(x) = 0$ ، آنگاه:

■ اگر $L > 0$ و مقادیر $g(x)$ در یک همسایگی محذوف a منفی باشد، آنگاه $\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = -\infty$

حد صورت و مخرج در $x = 2$ برابر صفر است؛ بنابراین حد مبهم است. با تجزیه صورت و مخرج، عامل صفرکننده را از صورت و مخرج ساده می کنیم و حاصل حد را به دست می آوریم:

$$\lim_{x \rightarrow 2^-} \frac{x^2 - 3x + 2}{x^2 - 4x + 4} = \lim_{x \rightarrow 2^-} \frac{(x-2)(x-1)}{(x-2)^2} = \lim_{x \rightarrow 2^-} \frac{x-1}{x-2} = \frac{1}{0^-} = -\infty$$

دقت کنید وقتی x با مقادیر کمتر از ۲ به آن نزدیک می شود، $x-2$ با مقادیر کمتر از صفر به صفر نزدیک می شود؛ در نتیجه علامت مخرج منفی است.

۳- نقطه $A(-2, 3)$ محل برخورد دو تا از مجانب های تابع $f(x) = \frac{ax^3 - 2x + 1}{x(x^2 - b)}$ است. مقدار $b - a$ کدام است؟

- ۱ (۱) ۲ (۲) ۱۱ (۳) ۷ (۴) -1

▲ مشخصات سؤال: ساده * حسابان ۲ (فصل ۳، درس‌های ۱ و ۲)

۳- پاسخ: گزینه ۱

- خط $x = a$ را مجانب قائم نمودار تابع $f(x)$ گویند هرگاه حداقل یکی از شرایط زیر برقرار باشد.

$$\lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = +\infty$$

$$\lim_{x \rightarrow a^-} f(x) = +\infty$$

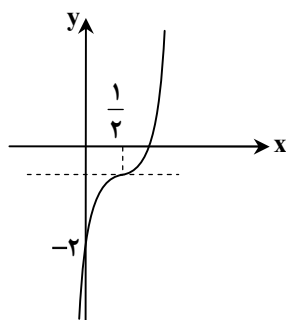
$$\lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = -\infty$$

$$\lim_{x \rightarrow a^-} f(x) = -\infty$$

- خط $y = L$ را مجانب افقی نمودار $y = f(x)$ می‌نامیم به شرطی که حداقل یکی از دو شرط $\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = L$ و $\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = L$ برقرار باشد.وقتی نقطه $A(-2, 3)$ محل برخورد مجانب‌های تابع $f(x) = \frac{ax^3 - 2x + 1}{x(x^2 - b)}$ است؛ یعنی $x = -2$ مجانب قائم تابع f و $y = 3$ مجانب افقی $x = -2$ ریشه مخرج تابع است. $\Rightarrow x = -2$ مجانب قائمتابع f است؛ بنابراین:

$$x(x^2 - b) = 0 \xrightarrow{x=-2} -2(4 - b) = 0 \Rightarrow 4 - b = 0 \Rightarrow b = 4$$

$$y = 3 \Rightarrow \lim_{x \rightarrow \pm\infty} f(x) = 3 \Rightarrow \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{ax^3 - 2x + 1}{x^3 - bx} = 3 \Rightarrow \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{ax^3}{x^3} = 3 \Rightarrow a = 3$$

بنابراین $b - a = 4 - 3 = 1$ برابر ۱ است.۴- نمودار تابع $f(x) = 8x^3 + ax^2 + bx + c$ به صورت مقابل است. باقی‌مانده تقسیم چندجمله‌ای $f(x)$ بر $x + c$ کدام است؟

۸ (۱)

۷ (۲)

۲۷ (۳)

۲۶ (۴)

▲ مشخصات سؤال: ساده * حسابان ۲ (فصل ۱، درس ۲)

۴- پاسخ: گزینه ۴

- باقی‌مانده تقسیم چندجمله‌ای $f(x)$ بر دوجمله‌ای درجه اول $ax + b$ برابر است با $r = f\left(\frac{-b}{a}\right)$.تابع f با کمک تبدیلات از تابع $y = x^3$ به دست آمده است؛ پس با توجه به اینکه ضریب x^3 در تابع f برابر ۸ بوده و نقطه‌ای با طول $\frac{1}{3}$ مرکز تقارن تابع f است، ضابطه f را می‌نویسیم.

$$f(x) = (2x - 1)^3 + k$$

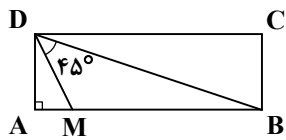
مطابق نمودار داده‌شده، تابع محور عرض‌ها را در نقطه با عرض -2 قطع می‌کند؛ بنابراین:

$$f(0) = -2 \Rightarrow (-1)^3 + k = -2$$

$$\Rightarrow k = -1 \Rightarrow f(x) = (2x - 1)^3 - 1$$

باقی‌مانده تقسیم $f(x)$ بر $x + c$ برابر $f(-c)$ است؛ همچنین c برابر $f(0)$ یعنی -2 است؛ پس باقی‌مانده تقسیم $f(x)$ بر $x + c$ برابر است با:

$$r = f(-c) = f(2) = (4 - 1)^3 - 1 = 26$$

۵- در مستطیل شکل مقابل، طول مستطیل سه برابر عرض آن است. نقطه M ضلع AB را با چه نسبتی تقسیم می کند؟

- (۱) یک به پنج
(۲) یک به شش
(۳) یک به سه
(۴) یک به چهار

۵- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حسابان ۲ (فصل ۲، درس ۲)

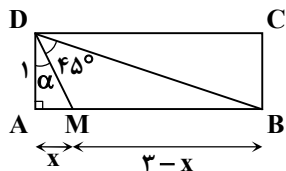
$$\tan(\alpha + \beta) = \frac{\tan \alpha + \tan \beta}{1 - \tan \alpha \tan \beta}$$

- رابطه تانژانت مجموع دو زاویه به صورت زیر است:

با توجه به اینکه هدف، محاسبه نسبت طول دو پاره خط است، پس می توانیم عرض مستطیل را برابر یک فرض کنیم. یعنی $AD = 1$ ؛ پس $AB = 3$. اگر طول AM را برابر x فرض کنیم، طول MB برابر $3 - x$ است.

در مثلث قائم الزاویه $\triangle ABD$ ، با استفاده از نسبت مثلثاتی تانژانت، داریم:

$$\tan(\alpha + 45^\circ) = \frac{\tan \alpha + 1}{1 - \tan \alpha} \Rightarrow \frac{3}{1} = \frac{\frac{x}{1} + 1}{1 - \frac{x}{1}} \Rightarrow 3 - 3x = x + 1 \Rightarrow 4x = 2 \Rightarrow x = \frac{1}{2}$$

$$\frac{AM}{BM} = \frac{x}{3-x} = \frac{\frac{1}{2}}{3-\frac{1}{2}} = \frac{1}{5}$$

می خواهیم بدانیم نقطه M ضلع AB را با چه نسبتی قطع می کند؛ پس نسبت $\frac{AM}{BM}$ را پیدا می کنیم:

بنابراین نقطه M پاره خط AB را با نسبت یک به پنج قطع می کند.

۶- دامنه و برد تابع $y = f(x)$ برابر بازه $[-2, 1]$ است. اگر عدد مثبت a و عدد منفی b به گونه ای باشند که برد تابع $y = af(x) + 2$ با دامنه تابع $y = f(bx + 2)$ برابر باشد، مقدار ab کدام است؟

- (۱) -۱   (۲) $-\frac{9}{4}$ (۳) $-\frac{4}{9}$ (۴) -۲

۶- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حسابان ۲ (فصل ۱، درس ۱)

ابتدا به محاسبه برد تابع $y = af(x) + 2$ می پردازیم:

$$R_f = [-2, 1] \Rightarrow -2 \leq f(x) \leq 1 \xrightarrow{a>0} -2a \leq af(x) \leq a \Rightarrow -2a + 2 \leq af(x) + 2 \leq a + 2$$

پس برد تابع خواسته شده، بازه $[-2a + 2, a + 2]$ است.

اکنون به محاسبه تابع دامنه $y = f(bx + 2)$ می پردازیم:

$$D_f = [-2, 1] \Rightarrow -2 \leq bx + 2 \leq 1 \Rightarrow -4 \leq bx \leq -1 \xrightarrow{b<0} \frac{-1}{b} \leq x \leq \frac{-4}{b}$$

پس دامنه تابع خواسته شده، بازه $\left[\frac{-1}{b}, \frac{-4}{b}\right]$ است.

طبق فرض سؤال دو بازه به دست آمده با یکدیگر برابر هستند؛ پس:

$$\Rightarrow \begin{cases} -2a + 2 = \frac{-1}{b} \\ a + 2 = \frac{-4}{b} \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} 2a - 2 = \frac{1}{b} \\ \frac{a+2}{-4} = \frac{1}{b} \end{cases} \Rightarrow 2a - 2 = \frac{a+2}{-4} \Rightarrow -8a + 8 = a + 2 \Rightarrow 9a = 6 \Rightarrow a = \frac{2}{3} \Rightarrow b = -\frac{3}{2}$$

بنابراین مقدار خواسته شده یعنی ab برابر -۱ است.

۷- تابع $f(x) = 3x^2 - 12x + 16$ مفروض است. اگر تابع $y = -f\left(\frac{3-2x}{4}\right)$ در بازه $[a, b]$ اکیداً نزولی باشد، آنگاه کدام گزینه درست است؟

$\min(a) = -\frac{5}{2}$ (۴)
 $\min(a) = -\frac{1}{4}$ (۳)
 $\max(b) = -\frac{1}{4}$ (۲)
 $\max(b) = -\frac{5}{2}$ (۱)

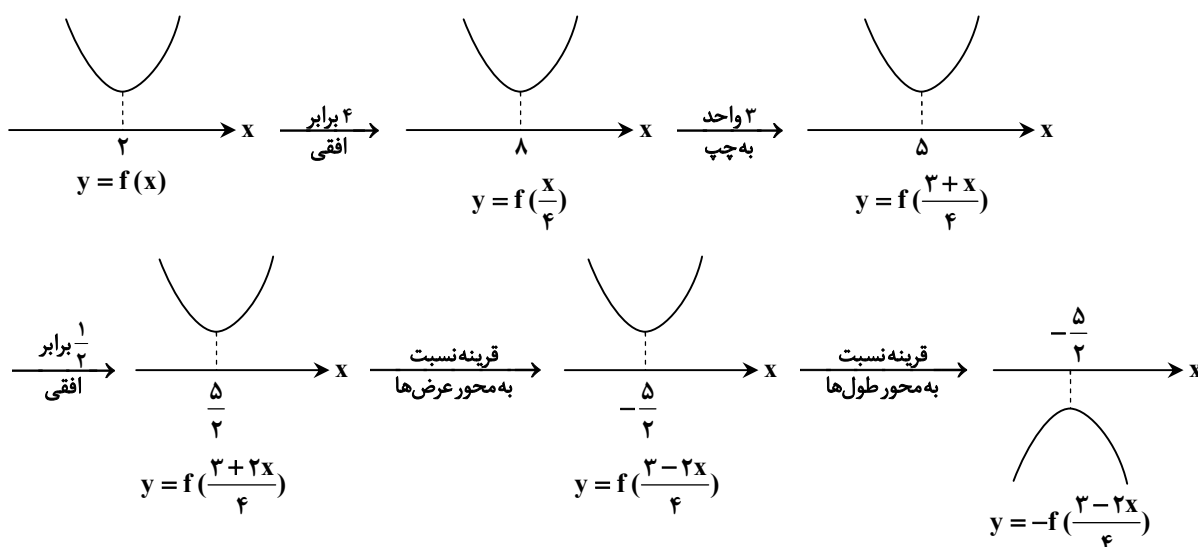
۷- پاسخ: گزینه ۴   ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حسابان ۲ (فصل ۱، درس ۲)

- تابع f را در یک مجموعه، اکیداً نزولی می‌گوییم، اگر برای هر دو مقدار a و b در این مجموعه که $a < b$ ، آنگاه: $f(a) > f(b)$ - در فاصله‌ای که یک تابع اکیداً نزولی است، با حرکت روی نمودار (از چپ به راست)، همواره روبه پایین خواهیم رفت.

رأس سهمی $f(x) = 3x^2 - 12x + 16$ ، نقطه‌ای به طول $\frac{12}{6} = 2$ است. با انجام مراحل زیر، نمودار تابع جدید را به دست می‌آوریم.

رأس سهمی $y = f(x)$ ، نقطه‌ای به طول ۲ است؛ پس طول رأس سهمی $y = -f\left(\frac{3-2x}{4}\right)$ از حل معادله زیر به دست می‌آید:

$$\frac{3-2x}{4} = 2 \Rightarrow 3-2x = 8 \Rightarrow 2x = -5 \Rightarrow x = -\frac{5}{2}$$

همچنین با توجه به اینکه سهمی f روبه بالا بوده و در نمودار جدید، سهمی نسبت به محور طول‌ها قرینه شده است؛ پس سهمی جدید روبه پایین است؛ پس در بازه $\left[-\frac{5}{2}, +\infty\right)$ نمودار نهایی، اکیداً نزولی است؛ پس اگر تابع در بازه $[a, b]$ اکیداً نزولی باشد، حداقل مقدار a برابر $-\frac{5}{2}$ است و b دارای حداقل مقدار یا حداکثر مقدار نیست.

۸- چندجمله‌ای $f(x) = x^3 + mx^2 + x - 4$ بر $x-1$ بخش پذیر است. مجموع ضرایب خارج قسمت تقسیم چندجمله‌ای

$g(x) = f(x^2) + f^2(x)$ بر $x+1$ کدام است؟

-4 (۱)
 -8 (۲)
 8 (۳)
 4 (۴)

۸- پاسخ: گزینه ۲   ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حسابان ۲ (فصل ۱، درس ۲)

- باقی مانده تقسیم چندجمله‌ای $f(x)$ بر دوجمله‌ای درجه اول $ax + b$ برابر است با $r = f\left(\frac{-b}{a}\right)$.

باقی‌مانده تقسیم $f(x)$ بر $x-1$ برابر $f(1)$ است. از طرفی $f(x)$ بر $x-1$ بخش پذیر است؛ پس:

$$r=0 \Rightarrow f(1)=0 \Rightarrow 1+m+1-4=0 \Rightarrow m=2$$

اکنون قضیه تقسیم را برای تقسیم $g(x)$ بر $x+1$ می‌نویسیم. خارج قسمت این تقسیم را $h(x)$ می‌نامیم. باقی‌مانده تقسیم نیز برابر $g(-1)$ است؛ بنابراین:

$$g(x) = (x+1) \cdot h(x) + g(-1)$$

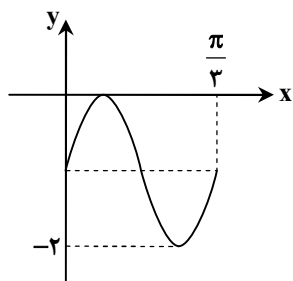
مجموع ضرایب خارج قسمت یعنی $h(x)$ همان $h(1)$ است؛ پس با جای‌گذاری $x=1$ در رابطه فوق مقدار $h(1)$ را پیدا می‌کنیم:

$$g(1) = 2h(1) + g(-1) \Rightarrow h(1) = \frac{g(1) - g(-1)}{2} \Rightarrow h(1) = \frac{f(1)^2 + f^2(1) - f((-1)^2) - f^2(-1)}{2}$$

$$\Rightarrow h(1) = \frac{f^2(1) - f^2(-1)}{2}$$

$$\xrightarrow{f(1)=0} h(1) = -\frac{1}{2}f^2(-1) \Rightarrow h(1) = -\frac{1}{2}(-1+2-1-4)^2 \Rightarrow h(1) = -8$$

۹- نمودار تابع $f(x) = a \cos^2(bx - \frac{\pi}{4})$ در یک دوره تناوب به صورت مقابل است. دوره تناوب تابع $y = \sin(\frac{ax}{b+1})$ کدام است؟

(۱) π

(۲) 2π

(۳) 3π

(۴) $\frac{2\pi}{3}$

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حسابان ۲ (فصل ۲، درس ۱)

۹- پاسخ: گزینه ۲

- توابع $y = a \sin bx + c$ و $y = a \cos bx + c$ دارای مقدار ماکزیمم $|a| + c$ و مقدار مینیمم $-|a| + c$ و دوره تناوب $\frac{2\pi}{|b|}$ است.

از رابطه $\cos^2 a = \frac{1 + \cos 2a}{2}$ استفاده می‌کنیم و ضابطه تابع f را ساده می‌کنیم:

$$f(x) = a \cos^2(bx - \frac{\pi}{4}) = \frac{a}{2} (1 + \cos(2bx - \frac{\pi}{2})) = \frac{a}{2} + \frac{a}{2} \sin 2bx$$

از آنجا که $f(0) = \frac{a}{2}$ و با توجه به عرض از مبدأ تابع، a عددی منفی است. از طرفی در $x=0$ تابع f صعودی است؛ پس ab عددی مثبت بوده و b عددی منفی است.

با توجه به نمودار تابع f ، مینیمم تابع برابر -2 است؛ پس:

$$\min = -2 \Rightarrow \frac{a}{2} - \left| \frac{a}{2} \right| = -2 \xrightarrow{a < 0} \frac{a}{2} + \frac{a}{2} = -2 \Rightarrow a = -2$$

همچنین دوره تناوب تابع f با توجه به نمودار آن برابر $\frac{\pi}{3}$ است؛ پس:

$$T = \frac{\pi}{3} \Rightarrow \frac{2\pi}{|2b|} = \frac{\pi}{3} \xrightarrow{b < 0} -\frac{\pi}{b} = \frac{\pi}{3} \Rightarrow b = -3$$

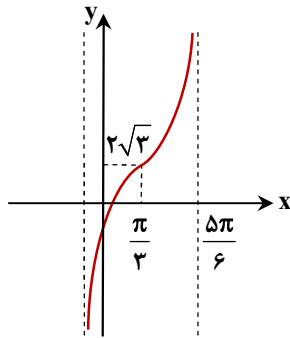
$$y = \sin\left(\frac{ax}{b+1}\right) = \sin(x)$$

بنابراین با توجه به اینکه $a = -2$ و $b = -3$ ، ضابطه تابع مورد نظر به صورت زیر است:

دوره تناوب تابع $y = \sin(x)$ برابر 2π است.

۱۰- شکل مقابل، قسمتی از نمودار تابع f با ضابطه $f(x) = 3 \tan(bx - \frac{\pi}{3}) + c$ است. اگر $b > 0$ ، مقدار bc^2 کدام است؟

(۱) ۶

(۲) ۱۲

(۳) ۳

(۴) ۴

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حسابان ۲ (فصل ۲، درس ۱)

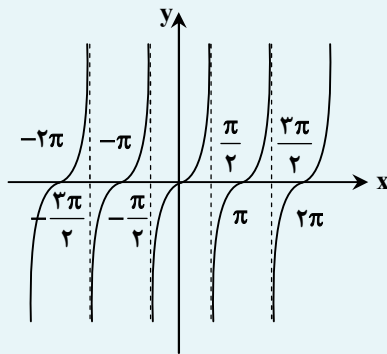
۱۰- پاسخ: گزینه ۲

- دامنه تابع $y = \tan x$ مجموعه $D = \{x \in \mathbb{R} \mid x \neq k\pi + \frac{\pi}{2}, k \in \mathbb{Z}\}$ است و برد آن مجموعه اعداد حقیقی است. تابع $y = \tan x$ تابعی

تابعی متناوب است و دوره تناوب آن π است.

- نمودار تابع $y = \tan x$ به صورت زیر است:

برای رسم نمودار $y = \tan(bx - \frac{\pi}{3})$ باید ابتدا طول نقاط نمودار $y = \tan x$ را $\frac{\pi}{3}$ واحد به راست انتقال داده و سپس آن‌ها را در $\frac{1}{b}$ ضرب

کنیم. از طرفی با توجه به نمودار تابع $y = \tan x$ ، اولین مجانب قائم این تابع در سمت راست محور طول‌ها، $x = \frac{\pi}{2}$ است.

با توجه به مثبت بودن b ، بعد از تبدیل‌های ذکر شده، این مجانب به $x = \frac{5\pi}{6}$ تبدیل شده است؛ بنابراین:

$$\left(\frac{\pi}{2} + \frac{\pi}{3}\right) \frac{1}{b} = \frac{5\pi}{6} \Rightarrow \frac{5\pi}{6} \times \frac{1}{b} = \frac{5\pi}{6} \Rightarrow b = 1$$

بنابراین ضابطه تابع f به صورت $f(x) = 3 \tan(x - \frac{\pi}{3}) + c$ است. اکنون با توجه به نمودار، داریم:

$$f\left(\frac{\pi}{3}\right) = 2\sqrt{3} \Rightarrow 3 \tan(0) + c = 2\sqrt{3} \Rightarrow c = 2\sqrt{3}$$

$$bc^2 = 1 \times (2\sqrt{3})^2 = 12$$

بنابراین خواسته مسئله برابر است با:

۱۱- تعداد جواب‌های معادله $\tan(2x - \frac{\pi}{3}) + \tan(3x - \frac{\pi}{2}) = 0$ که در بازه $(0, \pi)$ قرار دارند، کدام است؟

(۴) ۴

(۳) ۳

(۲) ۶

(۱) ۵

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حسابان ۲ (فصل ۲، درس ۲)

۱۱- پاسخ: گزینه ۱

- اگر $\tan x = \tan \alpha$ ، آنگاه $x = k\pi + \alpha$.

- جواب‌های کلی معادله $\tan x = \tan \alpha$ به صورت $x = k\pi + \alpha$ می‌باشد که در آن $k \in \mathbb{Z}$.

دو طرف معادله را به صورت یک تانژانت نوشته و با حل معادله، جواب کلی معادله را پیدا می کنیم:

$$\tan\left(2x - \frac{\pi}{3}\right) = -\tan\left(3x - \frac{\pi}{2}\right) \Rightarrow \tan\left(2x - \frac{\pi}{3}\right) = \tan\left(-3x + \frac{\pi}{2}\right) \Rightarrow 2x - \frac{\pi}{3} = -3x + \frac{\pi}{2} + k\pi \Rightarrow x = \frac{\pi}{6} + \frac{k\pi}{5}$$

جواب های به دست آمده به ازای $k = 0, 1, 2, 3, 4$ در بازه $(0, \pi)$ قرار می گیرند. ضمناً تمامی جواب ها در دامنه معادله قرار دارند، پس معادله در بازه $(0, \pi)$ ، ۵ جواب دارد.

۱۲- حداقل اختلاف بین دو مقدار از جواب های متمایز معادله $\frac{\sin^2 x}{1 - \cos x} = \frac{1 - \cos x}{\sin^2 x}$ چقدر است؟

- (۱) $\frac{3\pi}{2}$ (۲) $\frac{\pi}{2}$ (۳) π (۴) 2π

۱۲- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حسابان ۲ (فصل ۲، درس ۲)

- جواب های کلی معادله $\cos x = \cos \alpha$ به صورت $x = 2k\pi \pm \alpha$ می باشد که در آن $k \in \mathbb{Z}$.

معادله کسری داده شده را طرفین وسطین کرده و معادله را در بازه $[0, 2\pi)$ حل می کنیم:

$$\frac{\sin^2 x}{1 - \cos x} = \frac{1 - \cos x}{\sin^2 x} \Rightarrow (\sin^2 x)^2 = (1 - \cos x)^2 \Rightarrow \sin^2 x = |1 - \cos x| \xrightarrow{1 - \cos x \geq 0} 1 - \cos^2 x = 1 - \cos x$$

$$\Rightarrow \cos x(1 - \cos x) = 0 \Rightarrow \begin{cases} \cos x = 0 \Rightarrow x = \frac{\pi}{2}, \frac{3\pi}{2} \\ \cos x = 1 \Rightarrow \text{غیر قابل قبول است؛ زیرا مخرج صفر می شود} \end{cases}$$

پس حداقل فاصله بین دو جواب متمایز برابر π است.

۱۳- حاصل $\lim_{x \rightarrow \frac{3\pi}{4}} \frac{2 \tan x - 2}{\sin x + \cos x}$ کدام است؟

- (۱) صفر (۲) $2\sqrt{2}$ (۳) $+\infty$ (۴) $-\infty$

۱۳- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حسابان ۲ (فصل ۳، درس ۱)

- اگر $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = L \neq 0$ و $\lim_{x \rightarrow a} g(x) = 0$ ، آنگاه:

■ اگر $L < 0$ و مقادیر $g(x)$ در یک همسایگی محذوف a منفی باشد، آنگاه $\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = +\infty$

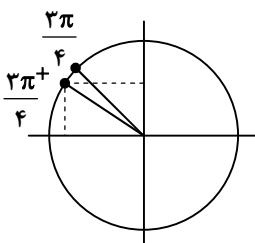

$$\lim_{x \rightarrow \frac{3\pi}{4}} \frac{2 \tan x - 2}{\sin x + \cos x} = \frac{2(-1) - 2}{0} = \frac{-4}{0}$$

با جای گذاری $x = \frac{3\pi}{4}$ در صورت و مخرج کسر، داریم:

یعنی حد صورت کسر برابر عددی ناصفر بوده و حد مخرج کسر برابر صفر است؛ پس حاصل حد نامتناهی است.

اکنون با رسم دایره مثلثاتی، باید مشخص کنیم که مخرج با مقادیر بیشتر از صفر به صفر نزدیک می شود یا با مقادیر کمتر از صفر:

$$x \rightarrow \frac{3\pi}{4} \Rightarrow x > \frac{3\pi}{4} \Rightarrow \begin{cases} \sin x < \frac{\sqrt{2}}{2} \\ \cos x < -\frac{\sqrt{2}}{2} \end{cases} \Rightarrow \sin x + \cos x < 0$$

بنابراین حاصل حد برابر است با:

$$\lim_{x \rightarrow \frac{3\pi}{4}} \frac{2 \tan x - 2}{\sin x + \cos x} = \frac{-2}{-1} = +\infty$$

۱۴- اگر $f(x) = \frac{1}{a}x^2$ و $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = -\infty$ ، حاصل $\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x)$ کدام است؟

(۱) $\frac{1}{2}$ (۲) -2 (۳) $-\frac{1}{2}$ (۴) 2

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حسابان ۲ (فصل ۳، درس ۲)

۱۴- پاسخ: گزینه ۳

- اگر $f(x) = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a$ و $g(x) = b_m x^m + b_{m-1} x^{m-1} + \dots + b_1 x + b$ ، آنگاه داریم:

$$\lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{f(x)}{g(x)} = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{a_n x^{n-m}}{b_m}$$

با توجه به اینکه $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = -\infty$ ، پس در نقطه‌ای به طول a حد چپ و حد راست، هر دو برابر $-\infty$ است؛ پس $x = a$ ریشه مضاعف مخرج است و در همسایگی محذوف $x = a$ ، مقدار f منفی است؛ بنابراین دو ریشه مخرج برابر یکدیگر هستند:

$$(x-a)(bx+2)=0 \Rightarrow \begin{cases} x=a \\ x=-\frac{2}{b} \end{cases} \Rightarrow \frac{-2}{b}=a \Rightarrow ab=-2$$

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\frac{1}{a}x^2}{(x-a)(bx-2)} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{x^2}{abx^2} = \frac{1}{ab} = -\frac{1}{2}$$

بنابراین حاصل حد خواسته شده برابر است با:

۱۵- اگر $f(x) = \frac{2x^2}{x+1} - ax + b$ و $\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = 3$ ، حاصل $3a - 2b$ کدام است؟

(۱) 4 (۲) -4 (۳) -6 (۴) صفر

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حسابان ۲ (فصل ۳، درس ۲)

۱۵- پاسخ: گزینه ۲

- اگر $f(x) = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a$ و $g(x) = b_m x^m + b_{m-1} x^{m-1} + \dots + b_1 x + b$ ، آنگاه داریم:

$$\lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{f(x)}{g(x)} = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{a_n x^{n-m}}{b_m}$$

ابتدا با مخرج مشترک گیری، ضابطه تابع را بازنویسی می‌کنیم.

$$f(x) = \frac{2x^2}{x+1} - ax + b = \frac{2x^2 - ax^2 - ax + bx + b}{x+1} = \frac{(2-a)x^2 + (b-a)x + b}{x+1}$$

با توجه به فرض مسئله $\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = 3$ ؛ پس باید صورت و مخرج هم‌درجه باشند تا حاصل حد برابر عددی ناصفر باشد. از آنجاکه مخرج

کسر عبارتی درجه اول است؛ پس صورت کسر هم باید درجه اول باشد؛ بنابراین ضریب x^2 باید برابر صفر باشد:

$$2-a=0 \Rightarrow a=2 \Rightarrow f(x) = \frac{(b-2)x+b}{x+1}$$

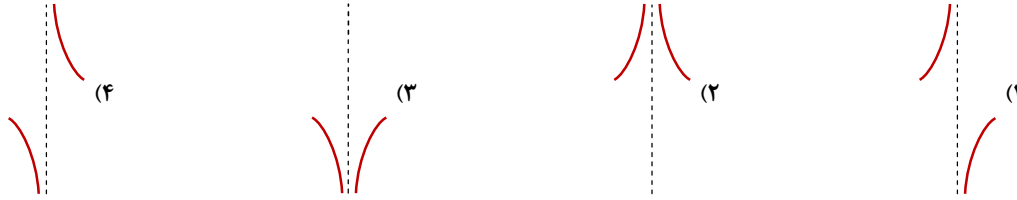
اکنون با استفاده از قاعده محاسبه حد در بی نهایت، داریم:

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{(b-2)x+b}{x+1} = 3 \Rightarrow \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{(b-2)(x)}{x} = 3 \Rightarrow b-2=3 \Rightarrow b=5$$

$$2a-2b = 2(2)-2(5) = -4$$

بنابراین خواسته مسئله برابر است با:

۱۶- تابع $f(x) = \frac{2}{x^2-1} + \frac{a}{x-1}$ فقط دو مجانب در راستای محورهای مختصات دارد. نمودار f در مجاورت مجانب قائم خود چگونه است؟

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حسابان ۲ (فصل ۳، درس ۲)

۱۶- پاسخ: گزینه ۱

- خط $y = L$ را مجانب افقی نمودار $y = f(x)$ می‌نامیم به شرطی که حداقل یکی از دو شرط $\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = L$ و $\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = L$ برقرار باشد.

- خط $x = a$ را مجانب قائم نمودار تابع $f(x)$ گویند هرگاه حداقل یکی از شرایط زیر برقرار باشد.

$$\begin{array}{ll} \lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = +\infty & \lim_{x \rightarrow a^-} f(x) = +\infty \\ \lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = -\infty & \lim_{x \rightarrow a^-} f(x) = -\infty \end{array}$$

ابتدا ضابطه تابع را با مخرج مشترک گرفتن ساده می‌کنیم:

$$f(x) = \frac{2+a(x+1)}{x^2-1}$$

اگر a برابر صفر باشد، آنگاه تابع $f(x) = \frac{2}{x^2-1}$ دارای ۳ مجانب است؛ پس $a \neq 0$.

از آنجاکه $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = 0$ ؛ پس خط $y = 0$ مجانب افقی تابع f است.

ضمناً چون $\lim_{x \rightarrow -1} f(x) = \pm\infty$ ؛ پس خط $x = -1$ حتماً مجانب قائم تابع f است و از آنجاکه تعداد مجانب‌های افقی و قائم تابع مجموعاً برابر ۲ است؛ در نتیجه خط $x = 1$ نباید مجانب قائم باشد.

حد صورت، وقتی $x \rightarrow 1$ ، برابر صفر است؛ پس:

$$\lim_{x \rightarrow 1} (2+a(x+1)) = 0 \Rightarrow 2+2a=0 \Rightarrow a=-1$$

اکنون ضابطه تابع را ساده کرده و حد تابع را وقتی $x \rightarrow -1$ پیدا می‌کنیم:

$$f(x) = \frac{2-x-1}{x^2-1} = \frac{1-x}{x^2-1} = \frac{-1}{x+1} \Rightarrow \lim_{x \rightarrow -1^+} f(x) = -\infty, \lim_{x \rightarrow -1^-} f(x) = +\infty$$

۱۷- اگر $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{2+k[-x]}{x^2-1} = -\infty$ ، حدود عبارت $P = 2 \cos\left(\frac{2\pi}{3}k\right)$ کدام است؟

$$(1) -2 \leq P < -1 \quad (2) -1 < P < 1 \quad (3) -2 \leq P < 0 \quad (4) -1 \leq P < 2$$

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حسابان ۲ (فصل ۳، درس ۱)

۱۷- پاسخ: گزینه ۱

- اگر $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = L \neq 0$ و $\lim_{x \rightarrow a} g(x) = 0$ ، آنگاه:

■ اگر $L < 0$ و مقادیر $g(x)$ در یک همسایگی محذوف a مثبت باشد، آنگاه $\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = -\infty$

■ اگر $L > 0$ و مقادیر $g(x)$ در یک همسایگی محذوف a منفی باشد، آنگاه $\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = -\infty$

حد چپ و حد راست را جداگانه بررسی می‌کنیم.

$$\lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{2+k[-x]}{x^2-1} = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{2+k[-1^-]}{x^2-1} = \frac{2-2k}{0^+} = -\infty \Rightarrow 2-2k < 0 \Rightarrow k > 1$$

$$\lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{2+k[-x]}{x^2-1} = \lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{2+k[-1^+]}{x^2-1} = \frac{2-k}{0^-} = -\infty \Rightarrow 2-k > 0 \Rightarrow k < 2$$

پس محدوده قابل قبول برای k به صورت $1 < k < 2$ است. اکنون محدوده P را به دست می‌آوریم:

$$1 < k < 2 \Rightarrow \frac{2\pi}{3} < \frac{2\pi}{3}k < \frac{4\pi}{3} \Rightarrow -1 \leq \cos\left(\frac{2\pi}{3}k\right) < -\frac{1}{2} \Rightarrow -2 \leq 2\cos\left(\frac{2\pi}{3}k\right) < -1 \Rightarrow -2 \leq P < -1$$

۱۸- اگر $f(x) = x + 2\sqrt{x+1}$ باشد، مجانب افقی تابع $\frac{f}{f-1}$ کدام است؟

$$y = 1 \quad (1) \quad y = 2 \quad (2) \quad y = \frac{1}{2} \quad (3) \quad y = -1 \quad (4)$$

۱۸- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * حسابان ۲ (فصل ۳، درس ۲)

خط $y = L$ را مجانب افقی نمودار $y = f(x)$ می‌نامیم به شرطی که حداقل یکی از دو شرط $\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = L$ و $\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = L$ برقرار باشد.

ابتدا وارون تابع f را محاسبه می‌کنیم.

$$y = x + 2\sqrt{x+1} \Rightarrow y = (\sqrt{x+1} + 1)^2 - 2 \Rightarrow \sqrt{x+1} + 1 = \sqrt{y+2} \Rightarrow x+1 = (\sqrt{y+2} - 1)^2 \Rightarrow x = y - 2\sqrt{y+2} + 2$$

$$\Rightarrow f^{-1}(x) = x - 2\sqrt{x+2} + 2; x \geq -1$$

اکنون حد تابع $\frac{f}{f-1}$ را در بی‌نهایت محاسبه می‌کنیم:

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{f(x)}{f^{-1}(x)} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{x + 2\sqrt{x+1}}{x - 2\sqrt{x+2} + 2} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{x}{x} = 1$$

بنابراین خط $y = 1$ مجانب افقی تابع $\frac{f}{f-1}$ است.

۱۹- نمودار تابع $f(x) = x^2 - 6x + 2$ را ۳ واحد به بالا انتقال می‌دهیم. سپس نسبت به محور عرض‌ها قرینه می‌کنیم و در نهایت آن را k واحد به سمت راست انتقال می‌دهیم. اگر بازه $(-\infty, 1)$ ، بزرگ‌ترین بازه‌ای باشد که در آن نمودار به دست آمده از نمودار f پایین‌تر است، مقدار k کدام است؟

$$1 \text{ یا } 3 \quad (1) \quad 2 \text{ یا } 5 \quad (2) \quad 3 \text{ یا } 5 \quad (3) \quad 4 \text{ یا } 2 \quad (4)$$

۱۹- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * حسابان ۲ (فصل ۱، درس ۱)

- برای رسم نمودار $y = f(x) + k$ ، اگر $k > 0$ ، کافی است نمودار تابع $y = f(x)$ را k واحد در راستای قائم به سمت بالا انتقال دهیم و برای $k < 0$ این انتقال به اندازه $|k|$ واحد به سمت پایین انجام می‌شود.

- برای رسم نمودار $y = f(x+k)$ ، اگر $k > 0$ ، کافی است نمودار تابع $y = f(x)$ را k واحد در جهت افقی به سمت چپ انتقال دهیم و برای $k < 0$ این انتقال به اندازه $|k|$ واحد به سمت راست انجام می‌شود.

- اگر طول نقاط تابع $y = f(x)$ را قرینه کنیم، نقاط تابع $y = f(-x)$ به دست می‌آیند. بنابراین نمودار تابع $y = f(-x)$ قرینه نمودار تابع $y = f(x)$ نسبت به محور عرض‌ها است.

اگر نمودار f را ۳ واحد به بالا انتقال دهیم، $y = f(x) + 3$ به دست می آید. اگر نسبت به محور عرض ها قرینه کنیم تابع $y = f(-x) + 3$ به دست می آید و اگر k واحد به سمت راست انتقال دهیم تابع $g(x) = f(-(x-k)) + 3$ به دست می آید.

$$y = f(-x+k) + 3 = (-x+k)^2 - 6(-x+k) + 5 = x^2 - 2kx + k^2 + 6x - 6k + 5 = x^2 + (6-2k)x + (k^2 - 6k + 5)$$

نمودار حاصل از نمودار f پایین تر است؛ پس:

$$x^2 + (6-2k)x + k^2 - 6k + 5 < x^2 - 6x + 2 \Rightarrow (12-2k)x < -k^2 + 6k - 3$$

با توجه به گزینه ها و توجه به جهت نامساوی، می توان گفت $12-2k > 0$ ؛ پس:

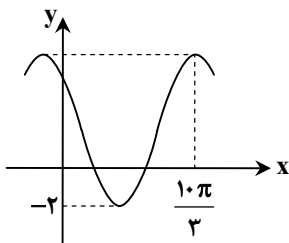
$$12-2k > 0 \Rightarrow x < \frac{-k^2 + 6k - 3}{12-2k} \xrightarrow{x < 1} \frac{-k^2 + 6k - 3}{12-2k} = 1 \Rightarrow k^2 - 8k + 15 = 0 \Rightarrow k = 5 \text{ یا } 3$$

توجه کنید مقدار k را می توان با توجه به اینکه $x=1$ نقطه برخورد f و g است، نیز به دست آورد:

$$f(1) = g(1) \Rightarrow -3 = k^2 - 8k + 12 \Rightarrow k = 3 \text{ یا } 5$$

۲۰- قسمتی از نمودار تابع $f(x) = a + b \sin(\frac{x}{a} - \frac{\pi}{6})$ به صورت مقابل است. مقدار $a-b$ کدام است؟

(۱) ۲

(۲) -۲

(۳) ۶

(۴) -۶

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حسابان ۲ (فصل ۲، درس ۱)

۲۰- پاسخ: گزینه ۳

- توابع $y = a \sin bx + c$ و $y = a \cos bx + c$ دارای مقدار ماکزیمم $|a| + c$ و مقدار مینیمم $-|a| + c$ و دوره تناوب $\frac{2\pi}{|b|}$ است.

ابتدا با توجه به نمودار علامت a و b را تشخیص می دهیم:

روش اول:

خط $y = a$ از وسط نمودار عبور می کند؛ پس $a > 0$ و چون f در $x = 0$ اکیداً نزولی است؛ پس $b < 0$.

روش دوم:

چون f در $x = 0$ اکیداً نزولی است؛ پس $ab < 0$. از طرفی $f(0) = a - \frac{b}{3}$ باید مثبت باشد؛ پس $a > \frac{b}{3}$ و در نتیجه $b < 0$ و $a > 0$.

حال مقادیر a و b را محاسبه می کنیم. با توجه به مقدار مینیمم تابع، داریم:

$$\min = -2 \Rightarrow a - |b| = -2 \xrightarrow{b < 0} a + b = -2 \quad (1)$$

ضمناً تابع در نقطه ای به طول $\frac{10\pi}{3}$ ماکزیمم دارد. ضمناً این ماکزیمم اولین ماکزیمم در سمت راست محور عرض ها برای تابع است؛ پس:

$$\max = f\left(\frac{10\pi}{3}\right) \Rightarrow a + |b| = a + b \sin\left(\frac{10\pi}{3a} - \frac{\pi}{6}\right) \xrightarrow{b < 0} a - b = a + b \sin\left(\frac{10\pi}{3a} - \frac{\pi}{6}\right) \Rightarrow \sin\left(\frac{10\pi}{3a} - \frac{\pi}{6}\right) = -1$$

$$\Rightarrow \frac{10\pi}{3a} - \frac{\pi}{6} = \frac{3\pi}{2} \Rightarrow \frac{10}{3a} = \frac{3}{2} + \frac{1}{6} \Rightarrow a = 2 \xrightarrow{(1)} b = -4$$

بنابراین مقدار خواسته شده برابر است با:

$$a - b = 2 - (-4) = 6$$

۲۱- اگر $A = \begin{bmatrix} 4 & x \\ y & -1 \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} 1 & -2 \\ 3 & 2 \end{bmatrix}$ و AB ماتریسی قطری باشد، آنگاه ماتریس $\begin{bmatrix} x-1 & 0 & y^2-9 \\ 0 & x+y-4 & 0 \\ y-3 & 0 & y \end{bmatrix}$ چه نوع ماتریسی است؟

(۱) همانی (۲) قطری غیر اسکالر (۳) اسکالر (۴) صفر

۲۱- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: ساده * هندسه ۳ (فصل ۱، درس ۱)

- ضرب ماتریس در ماتریس: اگر A ماتریسی $m \times p$ و B ماتریسی $p \times n$ باشد (تعداد ستون‌های A با تعداد سطرهای B برابر باشد)، در این صورت $A_{m \times p} \times B_{p \times n} = C_{m \times n} = [c_{ij}]$ قابل تعریف بوده و اگر فرض کنیم $A_{m \times p} \times B_{p \times n} = C_{m \times n}$ ماتریس C ماتریسی $m \times n$ بوده که درایه روی سطر i ام و ستون j ام در آن یعنی، c_{ij} از ضرب سطر i ام A در ستون j ام B به دست می آید، یعنی:

$$c_{ij} = \text{ستون } j\text{ام } B \times \text{سطر } i\text{ام } A$$

$$\Rightarrow c_{ij} = \begin{bmatrix} a_{i1} & a_{i2} & \dots & a_{ip} \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} b_{1j} \\ b_{2j} \\ \vdots \\ b_{pj} \end{bmatrix} = a_{i1} \times b_{1j} + a_{i2} \times b_{2j} + \dots + a_{ip} \times b_{pj}$$

- ماتریس قطری: ماتریس مربعی که تمام درایه‌های غیر از قطر اصلی آن برابر صفر باشند، ماتریس قطری است.

$$\text{ماتریس قطری مرتبه ۳} = \begin{bmatrix} a & 0 & 0 \\ 0 & b & 0 \\ 0 & 0 & c \end{bmatrix}$$

- اگر ماتریسی قطری باشد و تمام درایه‌های روی قطر اصلی آن با هم برابر باشند، آن را یک ماتریس اسکالر می‌نامیم.

$$\text{ماتریس اسکالر مرتبه ۳} = \begin{bmatrix} K & 0 & 0 \\ 0 & K & 0 \\ 0 & 0 & K \end{bmatrix}$$

$$AB = \begin{bmatrix} 4 & x \\ y & -1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & -2 \\ 3 & 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 4+3x & 2x-8 \\ y-3 & -2y-2 \end{bmatrix}$$

$$\begin{cases} 2x-8=0 \Rightarrow x=4 \\ y-3=0 \Rightarrow y=3 \end{cases}$$

ماتریس AB را یافته و با توجه به قطری بودن آن داریم:

درایه‌های ماتریس خواسته شده را تعیین می‌کنیم:

$$\begin{bmatrix} x-1 & 0 & y^2-9 \\ 0 & x+y-4 & 0 \\ y-3 & 0 & y \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & 0 \\ 0 & 0 & 3 \end{bmatrix}$$

این ماتریس، اسکالر است.

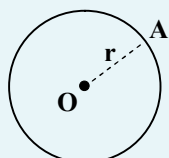
۲۲- مکان هندسی نقاطی از صفحه که از آن‌ها بتوان دو مماس به طول ۸ بر دایره $C(O, 6)$ رسم کرد، کدام است؟

(۱) دایره‌ای به شعاع ۱۰ (۲) مربعی به ضلع ۱۲ (۳) دایره‌ای به شعاع ۹ (۴) مستطیلی به طول و عرض ۸ و ۶

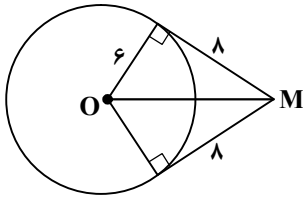
۲۲- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: ساده * هندسه ۳ (فصل ۲، درس ۱)

- مکان هندسی نقاطی که از نقطه ثابت O به فاصله ثابت r قرار دارند، دایره‌ای به مرکز O و به شعاع r است.

$$A \text{ روی دایره} \Leftrightarrow OA = r$$

اگر M نقطه‌ای از مکان هندسی مورد نظر باشد، داریم:

$$OM = \sqrt{6^2 + 8^2} = 10$$

چون فاصله M تا O همواره برابر ۱۰ است، پس مکان هندسی نقطه M دایره‌ای به مرکز O و شعاع ۱۰ است.

۲۳- اگر $A = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 3 \end{bmatrix}$ ، $B = \begin{bmatrix} 0 & 0 & -1 \\ 0 & 3 & 0 \\ 2 & 0 & 0 \end{bmatrix}$ و $C = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 2 \\ 0 & -2 & 1 \\ 3 & 4 & -5 \end{bmatrix}$ باشد، حاصل $\frac{|A^2 B^3|}{|C^4|}$ کدام است؟

(۱) ۱ (۲) $\frac{1}{6}$ (۳) $\frac{3}{8}$ (۴) $\frac{3}{4}$

۲۳- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * هندسه ۳ (فصل ۱، درس ۲)

- اگر A ماتریسی مربعی از مرتبه n باشد، ($1 \leq n \leq 3$) در این صورت دترمینان ماتریس A را با نماد $\det(A) = |A|$ نمایش می‌دهیم و داریم:

I) $A = [k]_{1 \times 1} \Rightarrow |A| = k$

II) $A = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} \Rightarrow |A| = ad - bc$

III) $A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{bmatrix} \Rightarrow |A| = a_{11} \times (-1)^{1+1} \times \begin{vmatrix} a_{22} & a_{23} \\ a_{32} & a_{33} \end{vmatrix} + a_{12} \times (-1)^{1+2} \times \begin{vmatrix} a_{21} & a_{23} \\ a_{31} & a_{33} \end{vmatrix} + a_{13} \times (-1)^{1+3} \times \begin{vmatrix} a_{21} & a_{22} \\ a_{31} & a_{32} \end{vmatrix}$

بر حسب سطر اول $|A| = a_{11} \times \begin{vmatrix} a_{22} & a_{23} \\ a_{32} & a_{33} \end{vmatrix} - a_{12} \times \begin{vmatrix} a_{21} & a_{23} \\ a_{31} & a_{33} \end{vmatrix} + a_{13} \times \begin{vmatrix} a_{21} & a_{22} \\ a_{31} & a_{32} \end{vmatrix}$

(برای هر ماتریس 3×3 دلخواه می‌توان دترمینان A را بر حسب هر سطر یا ستونی به‌دست آورد که حاصل در همه حالت‌ها یکسان خواهد بود.)
- دترمینان ماتریس‌های قطری برابر با حاصل ضرب درایه‌های روی قطر اصلی است.

$$\begin{vmatrix} a & 0 & 0 \\ 0 & b & 0 \\ 0 & 0 & c \end{vmatrix} = abc$$

- برای ماتریس مربعی A داریم:

$$|A^n| = |A|^n$$

- برای دو ماتریس مربعی هم‌مرتبه A و B داریم:

$$|AB| = |BA| = |A||B|$$

ابتدا دترمینان ماتریس‌های داده‌شده را می‌یابیم:

$$|A| = \begin{vmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 3 \end{vmatrix} = 1 \times 2 \times 3 = 6$$

$$|B| = \begin{vmatrix} 0 & 0 & -1 \\ 0 & 3 & 0 \\ 2 & 0 & 0 \end{vmatrix} = (-1) \begin{vmatrix} 0 & 3 \\ 2 & 0 \end{vmatrix} = (-1)(-6) = 6$$

$$|C| = \begin{vmatrix} 0 & 0 & 2 \\ 0 & -2 & 1 \\ 3 & 4 & -5 \end{vmatrix} = 2 \begin{vmatrix} 0 & -2 \\ 3 & 4 \end{vmatrix} = 2 \times 6 = 12$$

خواسته سؤال برابر است با:

$$\frac{|A^2 B^3|}{|C^4|} = \frac{|A^2| |B^3|}{|C^4|} = \frac{|A|^2 |B|^3}{|C|^4} = \frac{6^2 \times 6^3}{12^4} = \frac{6^5}{6^4 \times 2^4} = \frac{6}{16} = \frac{3}{8}$$

۲۴- نقاط ثابت A و B مفروض اند. تعداد نقاطی از صفحه که از پاره خط AB به فاصله $\frac{AB}{2}$ و از وسط AB به فاصله AB باشند، کدام است؟

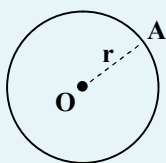
(۱) ۲ نقطه (۲) حداکثر ۲ نقطه (۳) ۴ نقطه (۴) حداکثر ۴ نقطه

▲ مشخصات سؤال: متوسط * هندسه ۳ (فصل ۲، درس ۱)

۲۴- پاسخ: گزینه ۳

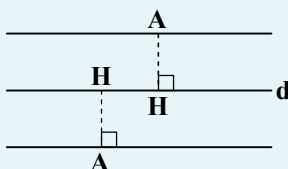

- مکان هندسی نقاطی که از نقطه ثابت O به فاصله ثابت r قرار دارند، دایره‌ای به مرکز O و به شعاع r است.

$$A \text{ روی دایره } \Leftrightarrow OA = r$$

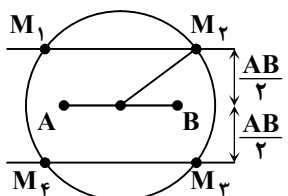
- مکان هندسی نقاطی از صفحه که از خط d به فاصله ثابت k قرار دارند، دو خط موازی d، به فاصله k از آن و در دو طرف آن است.

$$AH = k$$

مکان هندسی نقاطی از صفحه که از پاره خط AB به فاصله $\frac{AB}{2}$ باشند، دو خط موازی ABدر طرفین آن و به فاصله $\frac{AB}{2}$ از آن است و مکان هندسی نقاطی از صفحه که از وسط AB به

فاصله AB باشند، دایره‌ای به مرکز وسط AB و شعاع AB است. محل تلاقی این دو مکان نقاط جواب است.

مطابق شکل، چون $AB > \frac{AB}{2}$ ، پس دایره دو خط موازی را در ۴ نقطه قطع می‌کند و ۴ نقطه جواب داریم.

$$A(A+I) = \begin{bmatrix} -1 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & -1 \end{bmatrix} \text{ اگر } A^{20} \text{ کدام است؟}$$

(۱) A (۲) I (۳) -A (۴) $\bar{O}$

▲ مشخصات سؤال: متوسط * هندسه ۳ (فصل ۱، درس ۱)

۲۵- پاسخ: گزینه ۲

- برای ماتریس مربعی A و همانی I هم‌رتبه با آن، اتحادها برقرار است.

$$(A-I)(A^2 + A + I) = A^3 - I$$

از فرض سؤال، داریم:

$$A(A+I) = \begin{bmatrix} -1 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & -1 \end{bmatrix} = -I \Rightarrow A^2 + A + I = \bar{O}$$

دو طرف این تساوی را در $A - I$ ضرب می‌کنیم:

$$(A - I)(A^2 + A + I) = (A - I) \times \bar{O} \Rightarrow A^3 - I^3 = \bar{O} \Rightarrow A^3 = I$$

اگر طرفین این تساوی را به توان n برسانیم، داریم: $A^{3n} = I$

یعنی تمام توان‌های مضرب ۳ در این ماتریس برابر I است. چون $20!$ ، مضرب ۳ است. داریم: $A^{20!} = I$

۲۶- اگر $(A + I)^{-1} = \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 1 \end{bmatrix}$ باشد، مجموع درایه‌های ماتریس $(A + 3I)^{-1}$ کدام است؟

(۱) $\frac{2}{3}$ (۲) $\frac{4}{5}$ (۳) $\frac{1}{3}$ (۴) $\frac{5}{4}$

۲۶- پاسخ: گزینه ۲ **▲ مشخصات سؤال: متوسط * هندسه ۳ (فصل ۱، درس ۲)**

۱- اگر $A = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}$ ، در این صورت وارون ماتریس A یعنی A^{-1} از تساوی زیر به دست می‌آید:

$$A^{-1} = \frac{1}{|A|} \times \begin{bmatrix} d & -b \\ -c & a \end{bmatrix}$$

$$(A^{-1})^{-1} = A$$

- برای ماتریس وارون پذیر A داریم:

ابتدا وارون ماتریس $(A + I)^{-1}$ را می‌یابیم تا ماتریس $A + I$ به دست آید.

$$(A + I)^{-1} = \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 1 \end{bmatrix} \Rightarrow A + I = \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 1 & 1 \end{bmatrix}^{-1} = \frac{1}{2} \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 2 \end{bmatrix}$$

حال ماتریس $A + 3I$ را محاسبه می‌کنیم:

$$A + 3I = A + I + 2I = \frac{1}{2} \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 0 & 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{5}{2} & 0 \\ -\frac{1}{2} & 3 \end{bmatrix}$$

وارون ماتریس $A + 3I$ را به دست می‌آوریم:

$$(A + 3I)^{-1} = \begin{bmatrix} \frac{5}{2} & 0 \\ -\frac{1}{2} & 3 \end{bmatrix}^{-1} = \frac{1}{\frac{15}{2} - 0} \begin{bmatrix} 3 & 0 \\ \frac{1}{2} & \frac{5}{2} \end{bmatrix} = \frac{2}{15} \begin{bmatrix} 3 & 0 \\ \frac{1}{2} & \frac{5}{2} \end{bmatrix}$$

$$\frac{2}{15} \left(3 + \frac{1}{2} + \frac{5}{2} \right) = \frac{12}{15} = \frac{4}{5}$$

مجموع درایه‌های این ماتریس برابر است با:

۲۷- از نقطه $M(2, 2)$ مماس بر دایره $x^2 + y^2 + 4x - 2y - 12 = 0$ رسم کرده‌ایم. فاصله نقطه $A(6, 3)$ از خط مماس کدام است؟
(۱) برابر شعاع دایره (۲) دو برابر شعاع دایره (۳) نصف شعاع دایره (۴) سه برابر شعاع دایره

۲۷- پاسخ: گزینه ۱ **▲ مشخصات سؤال: متوسط * هندسه ۳ (فصل ۲، درس ۲)**

- با داشتن مختصات مرکز و طول شعاع دایره، می‌توان معادله آن را تعیین کرد و برعکس با داشتن معادله دایره می‌توان مختصات مرکز و طول شعاع آن را به دست آورد.

$$(x - \alpha)^2 + (y - \beta)^2 = r^2 \Rightarrow \text{مرکز دایره: } O'(\alpha, \beta) = r$$

$$AH = \frac{|ax_0 + by_0 + c|}{\sqrt{a^2 + b^2}}$$

- فاصله نقطه $A(x_0, y_0)$ از خط $ax + by + c = 0$ برابر است با:

مرکز و شعاع دایره را تعیین می‌کنیم:

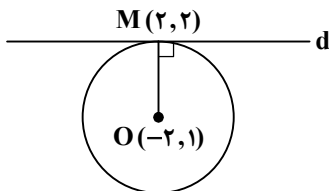
$$x^2 + y^2 + 4x - 2y - 12 = 0 \Rightarrow (x+2)^2 - 4 + (y-1)^2 - 1 - 12 = 0 \Rightarrow (x+2)^2 + (y-1)^2 = 17$$

$$\Rightarrow O(-2, 1), R = \sqrt{17}$$

مختصات نقطه $M(2, 2)$ در معادله دایره صدق می‌کند.

$$(2+2)^2 + (2-1)^2 = 16 + 1 = 17$$

پس طبق شکل، داریم:

$$\text{شیب: } m_{OM} = \frac{2-1}{2-(-2)} = \frac{1}{4} \Rightarrow m_d = -4$$

$$d: y - 2 = -4(x - 2) \Rightarrow y + 4x - 10 = 0$$

فاصله نقطه $A(6, 3)$ را از این خط محاسبه می‌کنیم:

$$AH = \frac{|3 + 4 \times 6 - 10|}{\sqrt{1+16}} = \frac{17}{\sqrt{17}} = \sqrt{17} = R$$

۲۸- ماتریس $A = |A| \times \begin{bmatrix} \frac{1}{|A|} & |A| \\ 1 & 2|A| \end{bmatrix}$ ماتریس ضرایب دستگاه $AX = \begin{bmatrix} 5 \\ 6 \end{bmatrix}$ است. مجموع جواب‌های این دستگاه کدام است؟

۷ (۴)   ۶ (۳)   ۵ (۲)   ۴ (۱)

▲ مشخصات سؤال: متوسط * هندسه ۳ (فصل ۱، درس ۲)

۲۸- پاسخ: گزینه ۲

- در حالت کلی اگر $A = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}$ ماتریس ضرایب و $B = \begin{bmatrix} e_1 \\ e_2 \end{bmatrix}$ ماتریس مقادیر معلوم و $X = \begin{bmatrix} x \\ y \end{bmatrix}$ ماتریس مجهولات دستگاه دو معادله و

دو مجهول $\begin{cases} ax + by = e_1 \\ cx + dy = e_2 \end{cases}$ باشند، در این صورت دستگاه مذکور به شکل معادله ماتریسی $AX = B$ نوشته شده و در صورتی که

ماتریس A وارون پذیر باشد یا $|A| \neq 0$ با ضرب A^{-1} از چپ در معادله فوق می‌توان مجهولات را به صورت زیر به دست آورد:

$$AX = B \Rightarrow A^{-1}(AX) = A^{-1}B$$

$$\Rightarrow (A^{-1}A)X = A^{-1}B \Rightarrow IX = A^{-1}B \Rightarrow X = A^{-1}B$$

$$A = |A| \begin{bmatrix} \frac{1}{|A|} & |A| \\ 1 & 2|A| \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & |A|^2 \\ |A| & 2|A|^2 \end{bmatrix}$$

ماتریس ضرایب را به صورت زیر می‌نویسیم:

از طرفین این تساوی دترمینان می‌گیریم:

$$\begin{vmatrix} 1 & |A|^2 \\ |A| & 2|A|^2 \end{vmatrix} = |A| \Rightarrow 2|A|^3 - |A|^3 = |A| \Rightarrow |A|^3 - 2|A|^2 + |A| = 0 \Rightarrow |A|(|A|^2 - 2|A| + 1) = 0$$

$$\Rightarrow |A|(|A| - 1)^2 = 0 \Rightarrow |A| = 0 \text{ یا } |A| = 1$$

اگر دترمینان ماتریس ضرایب دستگاه مخالف صفر باشد، دستگاه جواب دارد. پس $|A| \neq 0$

$$|A| = 1 \Rightarrow A = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 2 \end{bmatrix}, AX = \begin{bmatrix} 5 \\ 6 \end{bmatrix} \Rightarrow \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x \\ y \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 5 \\ 6 \end{bmatrix} \Rightarrow \begin{cases} x + y = 5 \\ x + 2y = 6 \end{cases}$$

مجموع جواب‌های این دستگاه، در معادله اول دستگاه وجود دارد: $x + y = 5$

۲۹- در دترمینان ماتریس $A = \begin{bmatrix} a & 1 & 3 \\ 0 & 2 & m \\ 5 & -1 & 1 \end{bmatrix}$ هر مقداری به درایه a اضافه کنیم، حاصل دترمینان تغییر نمی کند. مقدار $|A|$ کدام است؟

(۱) 20^4 (۲) -40^4 (۳) -20^4 (۴) 40^4

۲۹- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * هندسه ۳ (فصل ۱، درس ۲)

- اگر A ماتریسی مربعی از مرتبه n باشد، $(1 \leq n \leq 3)$ در این صورت دترمینان ماتریس A را با نماد $\det(A) = |A|$ نمایش می دهیم و داریم:

I) $A = [k]_{1 \times 1} \Rightarrow |A| = k$

II) $A = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} \Rightarrow |A| = ad - bc$

III) $A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{bmatrix} \Rightarrow |A| = a_{11} \times (-1)^{1+1} \times \begin{vmatrix} a_{22} & a_{23} \\ a_{32} & a_{33} \end{vmatrix} + a_{12} \times (-1)^{1+2} \times \begin{vmatrix} a_{21} & a_{23} \\ a_{31} & a_{33} \end{vmatrix} + a_{13} \times (-1)^{1+3} \times \begin{vmatrix} a_{21} & a_{22} \\ a_{31} & a_{32} \end{vmatrix}$

برای هر ماتریس 3×3 دلخواه می توان دترمینان A را بر حسب هر سطر یا ستونی به دست آورد که حاصل در همه حالت ها یکسان خواهد بود.

- برای ماتریس A و عدد حقیقی k ، داریم:

$$|kA_{n \times n}| = k^n |A_{n \times n}| \quad \text{و} \quad |A^n| = |A|^n$$

دترمینان ماتریس A را بر حسب سطر اول بسط می دهیم:

$$|A| = \begin{vmatrix} a & 1 & 3 \\ 0 & 2 & m \\ 5 & -1 & 1 \end{vmatrix} = a \begin{vmatrix} 2 & m \\ -1 & 1 \end{vmatrix} - \begin{vmatrix} 0 & m \\ 5 & 1 \end{vmatrix} + 3 \begin{vmatrix} 0 & 2 \\ 5 & -1 \end{vmatrix}$$

با اضافه کردن x به درایه a ، داریم:

$$|A'| = \begin{vmatrix} a+x & 1 & 3 \\ 0 & 2 & m \\ 5 & -1 & 1 \end{vmatrix} = (a+x) \begin{vmatrix} 2 & m \\ -1 & 1 \end{vmatrix} - \begin{vmatrix} 0 & m \\ 5 & 1 \end{vmatrix} + 3 \begin{vmatrix} 0 & 2 \\ 5 & -1 \end{vmatrix}$$

با توجه به فرض، دو دترمینان فوق، برابرند، پس:

$$|A| = |A'| \Rightarrow a \begin{vmatrix} 2 & m \\ -1 & 1 \end{vmatrix} = (a+x) \begin{vmatrix} 2 & m \\ -1 & 1 \end{vmatrix} \Rightarrow \begin{vmatrix} 2 & m \\ -1 & 1 \end{vmatrix} = 0 \Rightarrow 2+m=0 \Rightarrow m=-2$$

حال دترمینان ماتریس A را می یابیم:

$$|A| = a \times 0 - \begin{vmatrix} 0 & -2 \\ 5 & 1 \end{vmatrix} + 3 \begin{vmatrix} 0 & 2 \\ 5 & -1 \end{vmatrix} = -10 - 30 = -40$$

$$||A|A| = |A|^3 |A| = |A|^4 = (-40)^4 = 40^4$$

خواسته سؤال برابر است با:

۳۰- دایره ای از مبدأ مختصات، نقطه $A(4, 4)$ و نقطه B می گذرد. اگر مرکز این دایره روی نیمساز ربع اول و سوم باشد، محل تلاقی دایره با محور طول ها کدام می تواند باشد؟

(۱) $(2, 0)$ (۲) $(4, 0)$ (۳) $(5, 0)$ (۴) $(6, 0)$

۳۰- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * هندسه ۳ (فصل ۲، درس ۲)

- معادله دایره: اگر $O'(\alpha, \beta)$ مرکز دایره با شعاع r باشد، معادله دایره به صورت زیر است:

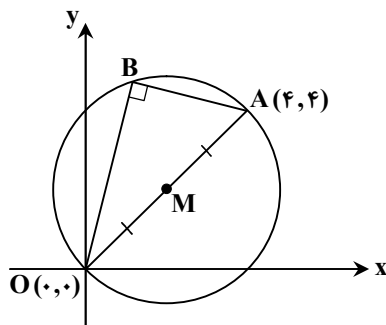
$$(x - \alpha)^2 + (y - \beta)^2 = r^2$$

از بین مثلث‌ها، فقط مثلث قائم‌الزاویه است که مرکز دایره محیطی آن روی ضلع مثلث قرار دارد. نقطه وسط وتر، مرکز دایره محیطی مثلث قائم‌الزاویه است.

طبق شکل، خط گذرنده از O و A همان خط $y = x$ است و چون مرکز این دایره روی $y = x$ است، پس مثلث OAB قائم‌الزاویه است و مرکز دایره نقطه وسط OA می‌باشد:

$$\text{مرکز دایره: } M = \frac{O+A}{2} = (2,2), \quad R = OM = \sqrt{4+4} = 2\sqrt{2}$$

$$\text{معادله دایره: } (x-2)^2 + (y-2)^2 = 8$$

$$y=0 \Rightarrow (x-2)^2 + 4 = 8 \Rightarrow (x-2)^2 = 4 \Rightarrow x-2 = \pm 2 \Rightarrow \begin{cases} x=0 \\ x=4 \end{cases}$$

۳۱- اگر x و y دو عدد حقیقی باشند، برای اثبات درستی نامساوی $5x^2 + y^2 + 4xy \geq 4x - 6$ به کمک روش اثبات بازگشتی، از کدام گزاره همواره درست استفاده می‌شود؟

$$(2x-y)^2 + (x+2)^2 + 2 \geq 0 \quad (2)$$

$$(x+y)^2 + (x+2)^2 + 1 \geq 0 \quad (1)$$

$$(2x+y)^2 + (x-2)^2 + 2 \geq 0 \quad (4)$$

$$(2x+y)^2 + (x-1)^2 + 1 \geq 0 \quad (3)$$

▲ مشخصات سؤال: ساده * ریاضیات گسسته (فصل ۱، درس ۱)

۳۱- پاسخ: گزینه ۴

- (اثبات بازگشتی): در اثبات برخی نامساوی‌های ریاضی، ابتدا عبارت را تا حد امکان ساده می‌کنیم تا به یک عبارت همیشه درست برسیم. آنگاه با بازگشت از مسیر طی شده به نامساوی اولیه می‌رسیم و از آنجایی که همه عملیات مسیر رفت، بازگشت پذیرند به این نوع اثبات، اثبات بازگشتی می‌گوییم.

به کمک اثبات بازگشتی داریم:

$$5x^2 + y^2 + 4xy \geq 4x - 6 \Leftrightarrow 5x^2 + y^2 + 4xy - 4x + 6 \geq 0$$

$$\Leftrightarrow x^2 - 4x + 4 + 4x^2 + 4xy + y^2 + 2 \geq 0 \Leftrightarrow (x-2)^2 + (2x+y)^2 + 2 \geq 0$$

رابطه فوق همواره درست است.

۳۲- منحنی $y = \frac{15}{x+3}$ از چند نقطه با مختصات صحیح در ربع اول دستگاه مختصات می‌گذرد؟

۳ (۴)

۲ (۳)

۱ (۲)

صفر (۱)

▲ مشخصات سؤال: ساده * ریاضیات گسسته (فصل ۱، درس ۲)

۳۲- پاسخ: گزینه ۳

- عدد صحیح a ، که مخالف صفر است، شمارنده عدد b است - یا a را می‌شمارد (a ، b را عادی می‌کند) یا $a \mid b$ یا b بر a بخش پذیر است.
- هرگاه عددی صحیح چون q وجود داشته باشد به طوری که $b = aq$.
- اگر عدد b بر عدد a بخش پذیر نباشد یا عدد a عدد b را عادی نکند، می‌نویسیم $a \nmid b$.

چون x و y اعداد صحیح هستند، پس 15 بر $x+3$ بخش پذیر است.

$$\frac{15}{x+3} \in \mathbb{Z} \Rightarrow x+3 \mid 15$$

$x + 3$ مقسوم علیه های ۱۵ است.

$$\begin{aligned} x + 3 = \pm 1 &\Rightarrow \begin{cases} x = -2 \times \\ x = -4 \times \end{cases} \\ x + 3 = \pm 3 &\Rightarrow \begin{cases} x = 0 \times \\ x = -6 \times \end{cases} \\ x + 3 = \pm 5 &\Rightarrow \begin{cases} x = 2 \checkmark \\ x = -8 \times \end{cases} \\ x + 3 = \pm 15 &\Rightarrow \begin{cases} x = 12 \checkmark \\ x = -18 \times \end{cases} \end{aligned}$$

چون نقطه در ربع اول قرار دارد، پس فقط مقادیر $x = 2$ و $x = 12$ قابل قبول هستند.

$$x = 2 \Rightarrow y = \frac{15}{5} = 3, \quad x = 12 \Rightarrow y = \frac{15}{15} = 1$$

بنابراین دو نقطه در ربع اول وجود دارد.

۳۳- گرافی از مرتبه ۱۲ دارای ۲۴ یال است. مجموع درجات رئوس در گراف $\bar{G}$ کدام است؟

- ۴۸ (۱)   ۷۶ (۲)   ۲۴ (۳)   ۸۴ (۴)

۳۳- پاسخ: گزینه ۴   ▲ مشخصات سؤال: متوسط * ریاضیات گسسته (فصل ۲، درس ۱)

- اگر G یک گراف با مرتبه p و اندازه q و $V = \{v_1, v_2, \dots, v_p\}$ مجموعه رئوس آن باشند، آنگاه:

$$\sum_{i=1}^p \deg(v_i) = 2q \Rightarrow \deg(v_1) + \deg(v_2) + \dots + \deg(v_p) = 2q$$

- (مکمل یک گراف): مکمل گرافی مانند G که آن را با G^c یا $\bar{G}$ نمایش می دهیم گرافی است که مجموعه رئوس آن همان مجموعه رئوس G است و بین دو رأس از $\bar{G}$ یک یال است اگر و تنها اگر بین همان دو رأس در G یالی وجود نداشته باشد.

- اگر G یک گراف n رأسی باشد، مقدار $q(G) + q(\bar{G})$ برابر است با:

$$q(G) + q(\bar{G}) = \binom{n}{2} = \frac{n(n-1)}{2}$$

اگر G و $\bar{G}$ مکمل یکدیگر باشند، داریم:

$$q(G) + q(\bar{G}) = \frac{p(p-1)}{2} \Rightarrow 24 + q(\bar{G}) = \frac{12 \times 11}{2} \Rightarrow q(\bar{G}) = 66 - 24 = 42$$

می دانیم مجموع درجات رئوس در هر گراف ساده، دو برابر تعداد یال هاست، پس:

$$\bar{G} = 2 \times 42 = 84$$

بنابراین گزینه ۴ پاسخ است.

۳۴- باقی مانده تقسیم عدد طبیعی a که $a < 120$ است بر ۹ و ۷ به ترتیب ۵ و ۳ است. باقی مانده تقسیم این عدد بر ۱۳ کدام است؟

- ۶ (۱)   ۷ (۲)   ۱۲ (۳)   ۵ (۴)

۳۴- پاسخ: گزینه ۲   ▲ مشخصات سؤال: متوسط * ریاضیات گسسته (فصل ۱، درس ۲)

- (قضیه تقسیم): اگر a عددی صحیح و b عددی طبیعی باشد در این صورت، اعدادی صحیح و منحصر به فرد مانند q و r یافت می شوند به قسمی که $a = bq + r$ و $0 \leq r < b$.

با توجه به اطلاعات مسئله و به کمک قضیه تقسیم، داریم:

$$\left. \begin{array}{l} a = 9q + 5 \xrightarrow{\times 7} 7a = 63q + 35 \\ a = 7q' + 3 \xrightarrow{\times 9} 9a = 63q' + 27 \end{array} \right\} \Rightarrow 9a - 7a = 63q' + 27 - 63q - 35 \Rightarrow 2a = 63(q' - q) - 8$$

با توجه به اینکه $2a$ و 8 زوج هستند و 63 فرد است، بایستی $q' - q$ زوج باشد، پس در نظر می‌گیریم:

$$q' - q = 2k$$

$$2a = 126k - 8 \Rightarrow a = 63k - 4$$

اگر $k = 1$ باشد، $a = 59$ خواهد بود که باقی‌مانده تقسیم آن بر 13 برابر است با:

$$k = 1 \Rightarrow a = 59 \Rightarrow 59 = 13 \times 4 + 7 \Rightarrow 7 = \text{باقی‌مانده}$$

اگر $k = 2$ باشد، $a = 122$ خواهد بود که از 120 بزرگ‌تر و غیرقابل قبول است.

بنابراین گزینه ۲ پاسخ است.

۳۵- به ازای کدام مقدار x ، عدد چهاررقمی $\overline{954x}$ به کلاس هم‌نهشتی ${}_8[6]$ تعلق دارد؟

۶ (۲)

۲ (۱)

۴ (۳)

۳ (۳)

▲ مشخصات سؤال: متوسط * ریاضیات گسسته (فصل ۱، درس ۳)

۳۵- پاسخ: گزینه ۱

- مجموعه اعدادی را که باقی‌مانده تقسیم آن‌ها بر عدد m ، مساوی عدد r باشد، با نماد $[r]_m$ نمایش می‌دهیم و به آن کلاس هم‌نهشتی r به پیمانه m می‌گوییم.

$$[r]_m = \left\{ x \in \mathbb{Z} \mid x \equiv r \pmod{m} \right\} = \{ x \in \mathbb{Z} \mid x = mk + r \}$$

چون عدد $\overline{954x}$ به کلاس هم‌نهشتی ${}_8[6]$ تعلق دارد، پس باقی‌مانده تقسیم این عدد بر 8 برابر 6 است.

$$\overline{954x} \equiv 6 \pmod{8}$$

$$x + 40 + 500 + 9000 \equiv 6 \pmod{8}$$

با بسط عدد $\overline{954x}$ داریم:

اعداد 40 و 9000 مضرب 8 هستند و باقی‌مانده تقسیم 500 بر 8 برابر 4 است، پس:

$$x + 0 + 4 + 0 \equiv 6 \pmod{8} \Rightarrow x \equiv 2 \pmod{8} \Rightarrow x = 8k + 2$$

$$k = 0 \Rightarrow x = 2$$

چون x رقم است، پس:

۳۶- در گرافی $p = 10$ و $q = 9$ است. اگر این گراف رأسی از درجه ۲ داشته باشد، حداکثر رئوس با درجه یک آن چقدر است؟

۸ (۲)

۷ (۱)

۶ (۳)

۹ (۳)

▲ مشخصات سؤال: متوسط * ریاضیات گسسته (فصل ۲، درس ۱)

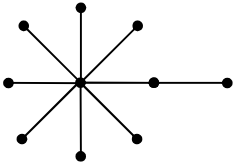
۳۶- پاسخ: گزینه ۲

- (درجه یک رأس): درجه رأس v در گراف G برابر است با تعداد یال‌هایی از گراف G که به رأس v متصل‌اند و آن را با $\deg_G(v)$ یا به‌طور ساده‌تر با $\deg(v)$ یا $d(v)$ نمایش می‌دهیم. اگر درجه یک رأس فرد باشد، آن را رأس فرد و اگر زوج باشد، آن را رأس زوج می‌گوییم.

گراف مورد نظر، رأسی از درجه ۲ دارد و چون حداکثر رأس با درجه یک را می‌خواهیم، گراف به صورت زیر است.

بنابراین گراف حداکثر ۸ رأس با درجه یک دارد.

۳۷- اگر $(a, 315) = 45$ و $(b, 245) = 35$ باشد، آنگاه مقدار $(a \times b, 735)$ کدام است؟

- (۱) ۱۰۵ (۲) ۱۵۰ (۳) ۲۷۵ (۴) ۳۱۵

۳۷- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * ریاضیات گسسته (فصل ۱، درس ۲)

- عدد طبیعی d را ب.م.م دو عدد صحیح a و b می‌نامیم (a و b هر دو با هم صفر نیستند) و می‌نویسیم $(a, b) = d$ ، هرگاه دو شرط «الف» و «ب» برقرار باشد.

الف) $d | a, d | b$

ب) $\forall m > 0; m | a, m | b \Rightarrow m \leq d$

با تجزیه اعداد و به کمک تعریف ب.م.م دو عدد، داریم:

$$a \Rightarrow a = 3^2 \times 5 \times k \Rightarrow \text{حداقل دو عامل ۳ و حداقل یک عامل ۵ دارد.} \Rightarrow (a, 3^2 \times 5 \times 7) = 3^2 \times 5$$

$$b \Rightarrow b = 5 \times 7 \times t \Rightarrow \text{فقط یک عامل ۷ و حداقل یک عامل ۵ دارد.} \Rightarrow (b, 5 \times 7^2) = 5 \times 7$$

توجه کنید که در روابط فوق، t و k عامل ۷ ندارند.

خواسته سؤال برابر است با:

$$(a \times b, 735) = (3^2 \times 5^2 \times 7 \times t \times k, 3 \times 5 \times 7^2) = 3 \times 5 \times 7 = 105$$

۳۸- اگر p عدد اول بزرگ‌تر از ۲ باشد و $a | p + 2^{100}$ ، آنگاه باقی‌مانده تقسیم $a^{10} + p^{10} + 3$ بر ۸ کدام است؟

- (۱) صفر (۲) ۳ (۳) ۴ (۴) ۵

۳۸- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * ریاضیات گسسته (فصل ۱، درس‌های ۲ و ۳)

- مربع هر عدد فرد به صورت $8k+1$ است، یعنی باقی‌مانده تقسیم مربع هر عدد فرد بر ۸ برابر یک است. $a \Rightarrow a^2 = 8k+1$ فرد
- دو طرف یک رابطه هم‌نهشتی را می‌توان به توان n رساند. ($n \in \mathbb{N}$)

$$a \equiv b \Rightarrow a^n \equiv b^n$$

- دو طرف دو رابطه هم‌نهشتی را که پیمانه‌های یکسان داشته باشند، می‌توان با هم جمع یا از هم منها و یا در هم ضرب کرد.

$$a \equiv b, c \equiv d \Rightarrow \begin{cases} ac \equiv bd & (۱) \\ a+c \equiv b+d & (۲) \\ a-c \equiv b-d & (۳) \end{cases}$$

- برای یافتن باقی‌مانده تقسیم هر عدد صحیح مانند a بر عدد طبیعی b ، باید هم‌نهشت a را به پیمانه b چنان بیابیم که از b کوچک‌تر و نامنفی باشد، یعنی:

$$a \equiv r, 0 \leq r < b \Rightarrow r = \text{باقی‌مانده } a \text{ بر } b$$

p عدد اول بزرگ‌تر از ۲ است، پس p عددی فرد است. عدد 2^{100} عددی زوج است و می‌دانیم مجموع یک عدد فرد و یک عدد زوج، عددی فرد است، پس $2^{100} + p$ عددی فرد است و چون $2^{100} + p$ بر a بخش پذیر است، پس a نیز فرد است و طبق نکته بالا، داریم:

$$a^2 = 8q + 1 \Rightarrow a^2 \equiv 1 \xrightarrow{\text{توان ۵}} (a^2)^5 \equiv 1^5 \Rightarrow a^{10} \equiv 1$$

$$p^2 = 8q' + 1 \Rightarrow p^2 \equiv 1 \xrightarrow{\text{توان ۵}} (p^2)^5 \equiv 1^5 \Rightarrow p^{10} \equiv 1$$

خواسته سؤال برابر است با:

$$a^{10} + p^{10} + 3 \equiv 1 + 1 + 3 \equiv 5$$

باقی‌مانده برابر ۵ است.

۳۹- گراف همبند G از مرتبه ۱۳ و ماکزیمم درجه ۵ با حذف هریک از یال‌هایش، ناهمبند می‌شود. این گراف با افزودن چند یال تبدیل به یک گراف k منتظم می‌شود که k حداقل مقدار ممکن را دارد؟

۲۹ (۲)

۲۵ (۱)

۲۰ (۴)

۲۷ (۳)

▲ مشخصات سؤال: دشوار * ریاضیات گسسته (فصل ۲، درس ۱)

۳۹- پاسخ: گزینه ۳

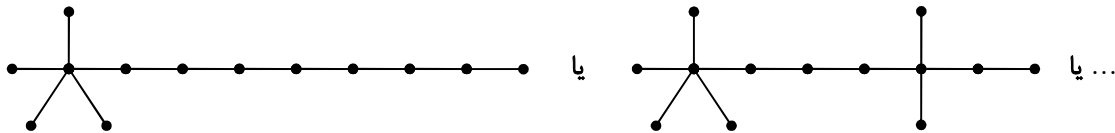
- (گراف k -منتظم): گرافی را که درجه تمام رئوس آن با هم مساوی و برابر با عدد k باشند، گراف k -منتظم می‌نامیم.

- در گراف k -منتظم مرتبه p با اندازه q داریم: $kp = 2q$

- (همبندی و ناهمبندی یک گراف): گراف G را «همبند» می‌نامیم هرگاه بین هر دو رأس آن حداقل یک مسیر وجود داشته باشد، در غیر این صورت آن را «ناهمبند» می‌نامیم.

با توجه به اطلاعات مسئله و اینکه گراف با حذف هریک از یال‌هایش، ناهمبند می‌شود، شکل گراف می‌تواند به صورت زیر باشد:

اولاً در این گراف‌ها $q = 12$ است.

ثانیاً چون $\Delta = 5$ است پس گراف باید تبدیل به یک گراف ۵-منتظم مرتبه ۱۳ شود که امکان ندارد؛ زیرا تعداد رئوس فرد نمی‌تواند فرد باشد پس گراف باید تبدیل به ۶-منتظم مرتبه ۱۳ شود که اندازه آن برابر است با:

$$2q = pk \Rightarrow 2q = 13 \times 6 = 78 \Rightarrow q = 39$$

پس تعداد $27 = 39 - 12$ یال نیاز داریم تا گراف تبدیل به یک گراف منتظم شود.

بنابراین گزینه ۳ پاسخ است.

۴۰- رقم یکان عدد $1! + 2! + 3! + \dots + 1755! + (2473)! + (2473)! + \dots + (2473)!$ کدام است؟

۹ (۲)

۸ (۱)

۷ (۴)

۴ (۳)

▲ مشخصات سؤال: دشوار * ریاضیات گسسته (فصل ۱، درس ۳)

۴۰- پاسخ: گزینه ۱

$$a \equiv b \Rightarrow a^n \equiv b^n$$

- دو طرف یک رابطه هم‌نهشتی را می‌توان به توان n رساند. ($n \in \mathbb{N}$)

- برای محاسبه رقم یکان یک عدد باید آن عدد را به هم‌نهشتی به پیمانه ۱۰ ببریم؛ یعنی باقی‌مانده آن عدد بر ۱۰ را بیابیم.

ابتدا توجه کنید که رقم یکان ۲۴۷۳ برابر ۳ است.

$$2473 \equiv 3 \xrightarrow{\text{توان } 2} (2473)^2 \equiv 9 \Rightarrow (2473)^2 \equiv 9 - 10 \equiv -1$$

$$(2473)^{2n} \equiv (-1)^{2n} \Rightarrow (2473)^{2n} \equiv 1$$

طرفین را به توان $2n$ می‌رسانیم.

رقم یکان توان‌های مضرب ۴ عدد ۲۴۷۳ برابر ۱ است.

دقت کنید که از ۵! به بعد همگی مضرب ۴ هستند، زیرا حداقل یک عامل ۴ دارند. حال تعداد اعداد فرد ۱ تا ۱۷۵۵ را می‌یابیم.

$$2k-1=1755 \Rightarrow 2k=1756 \Rightarrow k=878$$

رقم یکان عدد داده شده برابر است با:

$$(2473)^{1!} + (2473)^{3!} + \underbrace{(2473)^{5!} + \dots + (2473)^{1755!}}_{\text{تا } 876} \equiv 3^{1!} + 3^{3!} + \underbrace{1+1+\dots+1}_{876} \equiv 3 + 3^6 + 876 \equiv 3 + (3^4 \times 3^2) + 6$$

$$\equiv 3 + 1 \times 9 + 6 \equiv 18 \equiv 8$$

فیزیک

۴۱- متحرکی با تندی ثابت در خلاف جهت محور x حرکت می‌کند و در لحظه‌های $t_1 = 10s$ و $t_2 = 20s$ ، فاصله آن از مبدأ مکان ۱۰۰ متر است.

معادله مکان- زمان این متحرک در SI کدام است؟

$$x = -20t - 100 \quad (۴)$$

$$x = -10t + 150 \quad (۳)$$

$$x = -20t + 300 \quad (۲)$$

$$x = -10t - 150 \quad (۱)$$

▲ مشخصات سؤال: ساده * فیزیک ۳ (فصل ۱)

۴۱- پاسخ: گزینه ۲

فاصله از مبدأ مکان یعنی $|x|$ ؛ پس این متحرک در دو زمان گفته شده از $x = +100m$ و $x = -100m$ می‌گذرد. ضمناً چون متحرک در خلاف جهت محور x حرکت می‌کند، از مکان $x_1 = +100m$ به مکان $x_2 = -100m$ رفته است.

$$v = \frac{\Delta x}{\Delta t} = \frac{-100 - 100}{20 - 10} = \frac{-200}{10} = -20 \frac{m}{s}$$

$$x = vt + x_0 \Rightarrow x = -20t + x_0$$

$$\xrightarrow{x(10) = +100} -20 \times 10 + x_0 = +100 \Rightarrow x_0 = +300m$$

پس معادله مکان- زمان متحرک در SI به صورت $x = -20t + 300$ می‌شود.

۴۲- با توجه به نمودار مکان- زمان دو متحرک A و B که روی یک خط راست حرکت می‌کنند،

کدام یک از جمله‌های زیر در مورد آن‌ها در بازه زمانی $t = 0$ تا $t = t_1$ الزاماً درست است؟

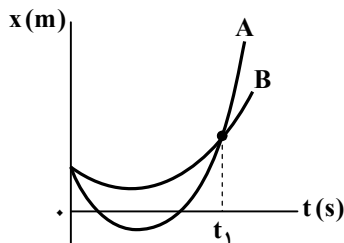
(الف) تندی متوسط متحرک A بیشتر است.

(ب) شتاب متوسط متحرک A بیشتر است.

(پ) سرعت متوسط متحرک A بیشتر است.

(۱) «الف»، «ب» و «پ» (۲) «الف» و «ب»

(۳) فقط «الف» (۴) فقط «ب»

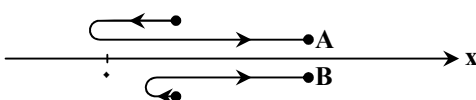

▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۱)

۴۲- پاسخ: گزینه ۲

■ متحرک A مسافت بیشتری طی می‌کند، پس تندی متوسط آن $(s_{av} = \frac{l}{\Delta t})$ بیشتر است. (عبارت «الف» درست است)

■ شتاب متوسط از رابطه $a_{av} = \frac{\Delta v}{\Delta t}$ محاسبه می‌شود. سرعت لحظه‌ای برابر است با شیب خط مماس بر نمودار مکان - زمان؛ بنابراین داریم:

(عبارت «ب» درست است)

$$\begin{cases} v_{o,A} < v_{o,B} < 0 \\ v_A(t_1) > v_B(t_1) > 0 \end{cases} \Rightarrow \Delta v_A > \Delta v_B \Rightarrow a_{av,A} > a_{av,B}$$

■ مکان اولیه و نهایی دو متحرک یکسان است، پس جابه‌جایی $(\Delta x = x(t_1) - x(0))$ برای آن‌ها یکسان است و سرعت متوسط آن‌ها برابر است. $(v_{av} = \frac{\Delta x}{\Delta t})$ (عبارت «پ» نادرست است)

۴۳- معادله سرعت - زمان متحرکی که روی خط راست حرکت می‌کند، در SI به صورت $v = -4t + 20$ است. در لحظه‌ای که متحرک ۷۸ متر با محل شروع حرکت فاصله دارد، تندی آن چند متر بر ثانیه است؟

۴۴ (۴)

۳۲ (۳)

۲۸ (۲)

۱۶ (۱)

۴۳- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۱)

متحرک با شتاب ثابت حرکت می‌کند:

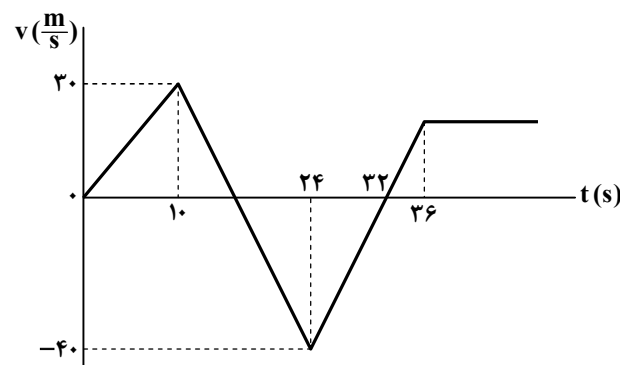
$$\begin{cases} v = at + v_0 \\ v = -4t + 20 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} a = -4 \frac{m}{s^2} \\ v_0 = 20 \frac{m}{s} \end{cases}$$

$$v_f^2 - v_i^2 = 2a\Delta x \Rightarrow v^2 - 20^2 = 2 \times (-4) \times \Delta x$$

متحرک ۷۸ متر با مکان اولیه فاصله دارد؛ پس ممکن است در لحظه مورد نظر ۷۸ متر جلوتر و یا ۷۸ متر عقب‌تر از مکان اولیه باشد. هر دو حالت را بررسی می‌کنیم:

$$\begin{cases} \Delta x = 78m \Rightarrow v^2 - 400 = -8 \times 78 \Rightarrow v^2 = 400 - 624 = -224 \text{ غ قق} \\ \Delta x = -78m \Rightarrow v^2 - 400 = -8 \times (-78) \Rightarrow v^2 = 1024 \Rightarrow |v| = 32 \frac{m}{s} \end{cases}$$

۴۴- نمودار سرعت - زمان متحرکی که روی خط راست حرکت می‌کند، به شکل مقابل است. این متحرک چند متر مسافت را به صورت تندشونده طی می‌کند؟

۳۵۰ (۱)

۲۵۰ (۲)

۳۰۰ (۳)

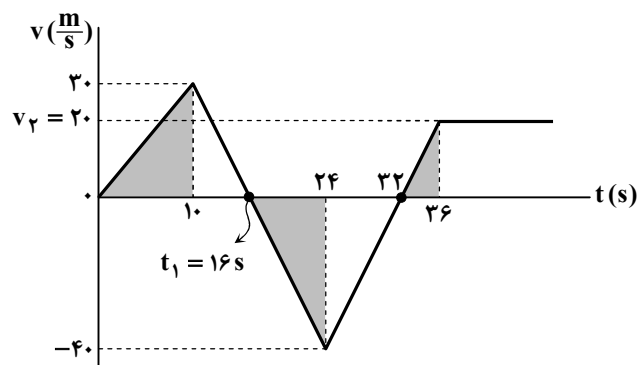
۴۰۰ (۴)

۴۴- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۱)

در سه بازه زمانی (۰, ۱۰s)، (۱۰s, ۲۴s) و (۲۴s, ۳۶s) حرکت متحرک تندشونده است. مسافت طی شده در کل این سه بازه زمانی، برابر با مجموع مساحت مثلث‌های رنگی است:

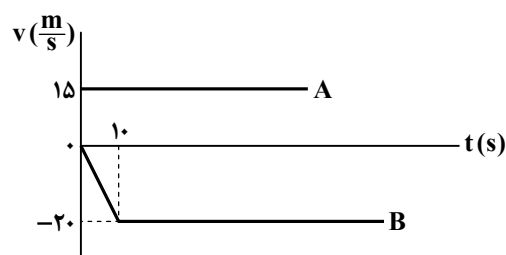
$$I = \frac{10 \times 30}{2} + \frac{8 \times 40}{2} + \frac{20 \times 4}{2} = 150 + 160 + 40 = 350 \text{ m}$$

زمان‌های $t_1 = 16s$ و سرعت $v_2 = 20 \frac{m}{s}$ با توجه به تشابه مثلث‌ها به دست آمده است:

$$\begin{array}{l|l} -30 & t_1 - 10 \\ \hline -40 - 30 & 24 - 10 \end{array} \Rightarrow \frac{t_1 - 10}{14} = \frac{3}{7} \Rightarrow t_1 = 16s$$

$$\begin{array}{l|l} 0 - (-40) & 32 - 24 \\ \hline v_2 - 0 & 36 - 32 \end{array} \Rightarrow \frac{40}{v_2} = \frac{8}{4} \Rightarrow v_2 = 20 \frac{m}{s}$$

۴۵- دو متحرک A و B در لحظه $t = 0$ به ترتیب از مکان‌های $x_{0,A} = -200m$ و $x_{0,B}$ عبور می‌کنند و نمودارهای سرعت- زمان آن‌ها به شکل مقابل است. این دو متحرک در لحظه $t = 20s$ به هم می‌رسند. $x_{0,B}$ کدام است؟

۱) $x_{0,B} = 200m$ ۲) $x_{0,B} = 400m$

۳) $x_{0,B} = 300m$ ۴) $x_{0,B} = 600m$

۴۵- پاسخ: گزینه ۲   ▲ مشخصات سؤال: ساده * فیزیک ۳ (فصل ۱)

مساحت ناحیه بین نمودار سرعت- زمان و محور افقی برابر جابه‌جایی (Δx) است:

$$\Delta x_A = 15 \times 20 = 300m \Rightarrow x_A - (-200) = 300 \Rightarrow x_A = 100m$$

در لحظه $t = 20s$ متحرک A در مکان $x = 100m$ است؛ پس متحرک B نیز در همین مکان است.

$$\Delta x_B = \frac{-20 \times 10}{2} - 10 \times 20 = -300m \Rightarrow x_B - x_{0,B} = -300 \Rightarrow 100 - x_{0,B} = -300 \Rightarrow x_{0,B} = 400m$$

۴۶- معادله مکان- زمان متحرکی که روی خط راست حرکت می‌کند در SI به صورت $x = t^2 - 4t + 3$ است. تندی متوسط متحرک در بازه زمانی $t_1 = 1s$ تا $t_2 = 5s$ چند متر بر ثانیه است؟

۱) ۳   ۲) ۲/۵   ۳) ۶   ۴) ۵

۴۶- پاسخ: گزینه ۲   ▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۱)

- اگر معادله مکان- زمان یک متحرک به صورت $x = At^2 + Bt + C$ باشد، نمودار آن به شکل یک سهمی است که لحظه $t_S = \frac{-B}{2A}$ ، لحظه تغییر جهت متحرک (رأس سهمی) را نشان می‌دهد.

$$t_S = \frac{-B}{2A} = \frac{-(-4)}{2 \times 1} = 2s$$

با استفاده از نکته بالا، لحظه تغییر جهت متحرک را می‌یابیم:

حالا مکان متحرک را در لحظه‌های $t_1 = 1s$ ، $t_2 = 5s$ و $t_S = 2s$ به دست می‌آوریم:

$$t_1 = 1s : x_1 = (1)^2 - 4(1) + 3 = 0$$

$$t_S = 2s : x_S = (2)^2 - 4(2) + 3 = -1m$$

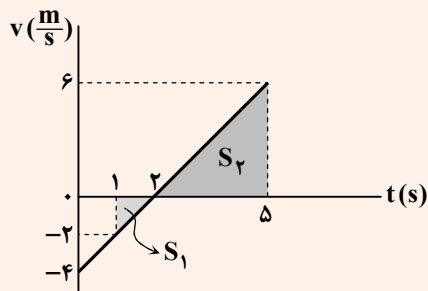
$$t_2 = 5s : x_2 = (5)^2 - 4(5) + 3 = +8m$$

مسافت طی شده توسط متحرک در بازه زمانی $t_1 = 1s$ تا $t_2 = 5s$ برابر است با:

$$\ell = |x_2 - x_S| + |x_S - x_1| = |8 - (-1)| + |-1 - 0| \Rightarrow \ell = 9 + 1 = 10m$$

$$s_{av} = \frac{\ell}{\Delta t} = \frac{10}{5-1} = 2.5 \frac{m}{s}$$

تندی متوسط در بازه زمانی مورد نظر برابر است با:

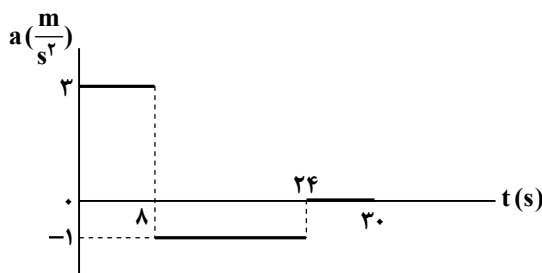

معادله مکان - زمان متحرک به صورت $x = t^2 - 4t + 3$ است؛ بنابراین حرکت متحرک با شتاب ثابت است و معادله سرعت - زمان آن در SI به صورت $v = 2t - 4$ می شود. با رسم نمودار $v-t$ داریم:

$$\begin{cases} |S_1| = \frac{1 \times 2}{2} = 1 \text{ m} \\ |S_2| = \frac{3 \times 6}{2} = 9 \text{ m} \end{cases} \Rightarrow \ell = |S_1| + |S_2| = 9 + 1 = 10 \text{ m}$$

$$s_{av} = \frac{\ell}{\Delta t} = \frac{10}{5-1} = 2.5 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

۴۷- متحرکی روی محور x حرکت می کند و نمودار شتاب - زمان آن مطابق شکل است. اگر سرعت متوسط متحرک در بازه زمانی $t = 0$ تا $t = 25 \text{ s}$ برابر ۱۱ متر بر ثانیه باشد، سرعت متحرک در لحظه $t = 5 \text{ s}$ چند متر بر ثانیه است؟

(۱) ۱۱/۶

(۲) ۱۴/۶

(۳) ۱۵

(۴) ۹

▲ مشخصات سؤال: دشوار * فیزیک ۳ (فصل ۱)

۴۷- پاسخ: گزینه ۱

در بازه $t = 0$ تا $t = 8 \text{ s}$ شتاب متحرک ثابت و برابر $3 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$ است:

$$\Delta v = a \cdot \Delta t \Rightarrow v(8) = 3 \times 8 + v_0 = v_0 + 24 \quad (1) \text{ رابطه}$$

$$\Delta x_1 = \frac{v_1 + v_2}{2} \cdot \Delta t = \frac{v_0 + v_0 + 24}{2} \times 8 = (v_0 + 12) \times 8$$

در بازه $t = 8 \text{ s}$ تا $t = 24 \text{ s}$ شتاب متحرک ثابت و برابر $-1 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$ است:

$$\Delta v = a \cdot \Delta t \Rightarrow v(24) = -16 + v(8) \xrightarrow{\text{رابطه (۱)}} v(24) = -16 + v_0 + 24 \Rightarrow v(24) = v_0 + 8$$

$$\Delta x_2 = \frac{v_1 + v_2}{2} \cdot \Delta t = \frac{v_0 + 24 + v_0 + 8}{2} \times 16 = (v_0 + 16) \times 16$$

$$\Delta x_3 = v \Delta t = (v_0 + 8) \times 1$$

در بازه $t = 24 \text{ s}$ تا $t = 30 \text{ s}$ شتاب حرکت صفر است و سرعت ثابت است:

جابه جایی در بازه $t = 0$ تا $t = 25 \text{ s}$ برابر است با حاصل جمع این سه جابه جایی:

$$\Delta x = 8(v_0 + 12) + 16(v_0 + 16) + (v_0 + 8) = 25v_0 + 96 + 256 + 8 = 25v_0 + 360$$

$$v_{av} = \frac{\Delta x}{\Delta t} = \frac{25v_0 + 360}{25} = v_0 + 14.4 = 11 \Rightarrow v_0 = -3.4 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

$$v(5) = 5 \times 3 - 3.4 = 11.6 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

۴۸- مطابق شکل، متحرکی روی خط راست با شتاب ثابت و در یک جهت حرکت می کند. اگر تندی متحرک در نقاط A و B به ترتیب $12 \frac{\text{m}}{\text{s}}$ و

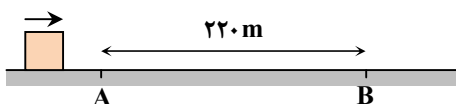
$32 \frac{\text{m}}{\text{s}}$ باشد، ۴ ثانیه قبل از رسیدن متحرک به نقطه B، فاصله آن از نقطه A چند متر است؟

(۱) ۱۳۲

(۲) ۸۱

(۳) ۱۲۴

(۴) ۱۰۸

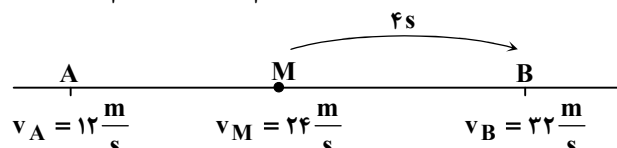
$$v_B^2 - v_A^2 = 2a\Delta x \Rightarrow 32^2 - 12^2 = 2a \times 220 \Rightarrow (32-12)(32+12) = 2a \times 220$$

$$\Rightarrow a = \frac{20 \times 44}{2 \times 220} = \frac{2 \times 10 \times 2 \times 22}{2 \times 10 \times 22} = 2 \frac{m}{s^2}$$

$$\Delta v = a \cdot \Delta t \Rightarrow 32 - v_1 = 2 \times 4 \Rightarrow v_1 = 24 \frac{m}{s}$$

۴ ثانیه قبل از رسیدن متحرک به نقطه B، سرعت متحرک $24 \frac{m}{s}$ شده است.

$$\Delta x = \frac{v_1 + v_2}{2} \Delta t = \frac{24 + 32}{2} \times 4 = 112 m \Rightarrow MB = 112 m \Rightarrow AM = 220 - 112 = 108 m$$

۴۹- متحرک A با سرعت ثابت $20 \frac{m}{s}$ و متحرک B با سرعت اولیه $4 \frac{m}{s}$ و شتاب ثابت $2 \frac{m}{s^2}$ همزمان از یک محل و در یک جهت به حرکت

درمی آیند. چند ثانیه بعد از اینکه که سرعت های دو متحرک برابر می شود، فاصله آنها از یکدیگر به ۸۰ متر می رسد؟

۱۵ (۴)

۱۴ (۳)

۱۲ (۲)

۱۰ (۱)

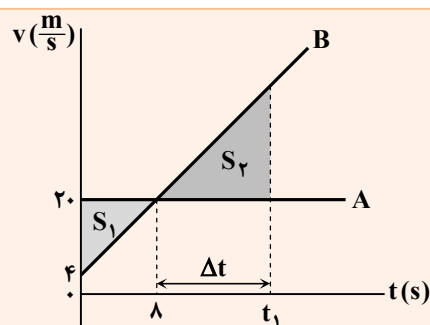
معادله مکان- زمان دو متحرک را می نویسیم:

$$\begin{cases} x_A = 20t \\ x_B = t^2 + 4t \end{cases} \Rightarrow x_B - x_A = t^2 - 16t = 80 \Rightarrow t^2 - 16t - 80 = 0 \Rightarrow (t-20)(t+4) = 0 \Rightarrow \begin{cases} t = 20s \\ t = -4s \text{ غق} \end{cases}$$

$$\begin{cases} v_A = 20 \frac{m}{s} \\ v_B = 2t + 4 \end{cases} \xrightarrow{v_A = v_B} 2t + 4 = 20 \Rightarrow t = 8s$$

$$\Delta t = 20 - 8 = 12s$$

اختلاف زمانی مورد نظر برابر است با:

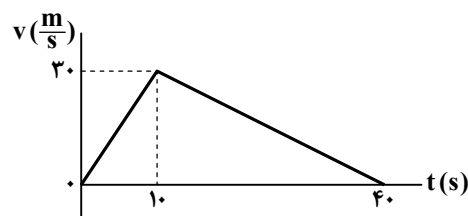

می توانیم نمودار سرعت- زمان دو متحرک را رسم کنیم. برای آنکه فاصله دو متحرک از هم ۸۰ متر شود، می بایست:

$$\begin{cases} S_2 - S_1 = 80 \\ S_1 = \frac{8 \times 16}{2} = 64 \end{cases} \Rightarrow S_2 = 144$$

$$\Rightarrow \frac{S_2}{S_1} = \left(\frac{\Delta t}{8}\right)^2 \Rightarrow \frac{144}{64} = \left(\frac{\Delta t}{8}\right)^2 \Rightarrow \Delta t = 12s$$

۵۰- با توجه به نمودار سرعت- زمان داده شده، اگر سرعت متوسط و شتاب متوسط در بازه زمانی $t = 10s$ تا $t = 40s$ و v_1 و a_1 و سرعت متوسط و شتاب متوسط در بازه زمانی $t = 10s$ تا $t = 25s$ را v_2 و a_2 بنامیم، کدام یک از گزینه های زیر درست است؟

$$a_1 = -a_2 \text{ و } v_1 = v_2 \quad (۱)$$

$$a_1 = -a_2 \text{ و } v_1 = 3v_2 \quad (۲)$$

$$a_1 = -3a_2 \text{ و } v_1 = v_2 \quad (۳)$$

$$a_1 = -3a_2 \text{ و } v_1 = 3v_2 \quad (۴)$$

▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۱)

۵۰- پاسخ: گزینه ۳

در بازه زمانی $t = 0$ تا $t = 10$ s شتاب متحرک ثابت است. پس در هر قسمت از این بازه زمانی شتاب متوسط و شتاب لحظه‌ای برابر است.

$$a_{av} = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{30 - 0}{10} = 3 \frac{m}{s^2}$$

$$a_1 = a_{av}(\Delta s, 10s) = 3 \frac{m}{s^2}$$

در بازه زمانی $t = 10$ s تا $t = 40$ s نیز شتاب ثابت است.

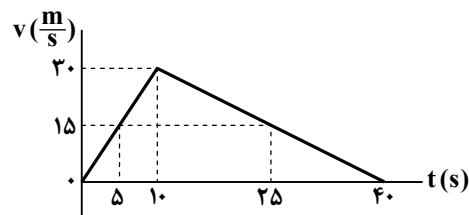
$$a_{av} = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{0 - 30}{40 - 10} = -1 \frac{m}{s^2}$$

$$a_2 = a_{av}(10s, 25s) = -1 \frac{m}{s^2}$$

$$\begin{cases} a_1 = a_{av}(\Delta s, 10s) = 3 \frac{m}{s^2} \\ a_2 = a_{av}(10s, 25s) = -1 \frac{m}{s^2} \end{cases} \Rightarrow a_1 = -3a_2$$

در بازه زمانی $(0, 10s)$ شیب نمودار $v-t$ ثابت است؛ بنابراین: $v(t = 5s) = 15 \frac{m}{s}$

همچنین در بازه زمانی $(10s, 40s)$ نیز شیب نمودار $v-t$ ثابت است؛ بنابراین: $v(t = 25s) = 15 \frac{m}{s}$

$$\begin{cases} v_1 = v_{av}(\Delta s, 10s) = \frac{v(5) + v(10)}{2} = \frac{15 + 30}{2} \\ v_2 = v_{av}(10s, 25s) = \frac{v(10) + v(25)}{2} = \frac{30 + 15}{2} \end{cases} \Rightarrow v_1 = v_2$$

۵۱- گلوله‌ای را از یک ارتفاع مشخص نسبت به سطح زمین رها می‌کنیم و گلوله با تندی $14 \frac{m}{s}$ به سطح زمین می‌رسد. اگر مقاومت هوا ناچیز

باشد، ارتفاع سقوط گلوله چند متر است؟ ($g = 10 \frac{m}{s^2}$)

۱۰ / ۲ (۴)

۹ / ۸ (۳)

۸ / ۵ (۲)

۷ / ۸ (۱)

▲ مشخصات سؤال: ساده * فیزیک ۳ (فصل ۱)

۵۱- پاسخ: گزینه ۳

جهت مثبت محور حرکت را رو به پایین فرض می‌کنیم:

$$v^2 = 2g\Delta y \Rightarrow (14)^2 = 2 \times 10 \Delta y \Rightarrow \Delta y = \frac{14 \times 14}{20} = 9.8 m$$

۵۲- سنگی از ارتفاع ۱۲۵ متری زمین به‌طور آزادانه سقوط می‌کند. بزرگی سرعت متوسط سنگ در ۲ ثانیه پایانی رسیدن به زمین چند متر بر

ثانیه است؟ ($g = 10 \frac{m}{s^2}$)

۵۰ (۴)

۴۵ (۳)

۴۰ (۲)

۳۵ (۱)

▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۱)

۵۲- پاسخ: گزینه ۲

جهت مثبت محور حرکت را رو به پایین در نظر می‌گیریم:

$$y = \frac{1}{2}gt^2 \Rightarrow 125 = \frac{1}{2} \times 10 t^2 \Rightarrow t^2 = 25 \Rightarrow t = 5s$$

دو ثانیه پایانی رسیدن به زمین یعنی از لحظه $t_1 = 3s$ تا $t_2 = 5s$ ؛ بنابراین داریم:

$$v = gt \Rightarrow \begin{cases} t_1 = 3s \Rightarrow v_1 = 10 \times 3 = 30 \frac{m}{s} \\ t_2 = 5s \Rightarrow v_2 = 10 \times 5 = 50 \frac{m}{s} \end{cases}$$

در حرکت با شتاب ثابت، سرعت متوسط متحرک در یک بازه زمانی معین برابر با میانگین سرعت‌های ابتدا و انتهای بازه زمانی است:

$$v_{av} = \frac{v_1 + v_2}{2} = \frac{30 + 50}{2} = 40 \frac{m}{s}$$

برای محاسبه سرعت متوسط سنگ در بازه زمانی $t_1 = 3s$ تا $t_2 = 5s$ می‌توانستیم سرعت لحظه وسط این بازه یعنی $t = 4s$ را حساب کنیم:

$$v_{av}(3-5) = v_{t=4s} \xrightarrow{v=gt} v_{av} = 10 \times 4 = 40 \frac{m}{s}$$

۵۳- در شکل مقابل، جسم با نیروی افقی $F = 80N$ ، روی سطح افقی از حال سکون به سمت راست کشیده می‌شود. پس از ۵ ثانیه، تندی آن

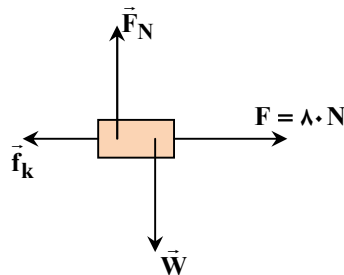
به $15 \frac{m}{s}$ می‌رسد. ضریب اصطکاک جنبشی جسم با سطح افقی کدام است؟ $(g = 10 \frac{m}{s^2})$

- (۱) ۰/۸ (۲) ۰/۷ (۳) ۰/۶ (۴) ۰/۵

▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل‌های ۱ و ۲)

۵۳- پاسخ: گزینه ۲

$$v = at + v_0 \Rightarrow 15 = 5a \Rightarrow a = 3 \frac{m}{s^2}$$

$$\text{در راستای عمودی: } F_{net} = 0 \Rightarrow F_N = W = mg \Rightarrow F_N = 8 \times 10 = 80N$$

$$\text{در راستای افقی: } F_{net} = ma \Rightarrow F - f_k = ma \Rightarrow F - \mu_k F_N = ma$$

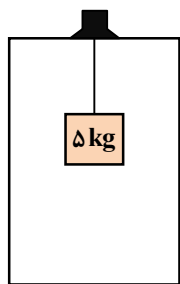
$$\Rightarrow 80 - 80\mu_k = 8 \times 3 \Rightarrow \mu_k = \frac{56}{80} = 0.7$$

۵۴- یک وزنه به جرم ۵ کیلوگرم توسط نخ‌ی با جرم ناچیز از سقف یک آسانسور آویخته شده است. آسانسور

از حال سکون به سمت بالا حرکت می‌کند و در مدت ۳ ثانیه با شتاب ثابت به تندی $12 \frac{m}{s}$ می‌رسد. سپس ۲

ثانیه با سرعت ثابت به حرکت خود ادامه می‌دهد و در پایان در مدت ۴ ثانیه با شتاب ثابت متوقف می‌شود.

اختلاف بیشترین و کمترین مقدار نیروی کشش طناب در این مدت چند نیوتون می‌شود؟ $(g = 10 \frac{m}{s^2})$

- (۱) ۵۵ (۲) ۲۵ (۳) ۳۵ (۴) ۴۵

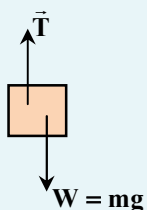
▲ مشخصات سؤال: دشوار * فیزیک ۳ (فصل ۲)

۵۴- پاسخ: گزینه ۳

- اگر آسانسور ساکن باشد یا با سرعت ثابت حرکت کند:

$$T - mg = 0 \Rightarrow T = mg$$

- اگر آسانسور با شتاب ثابت به بزرگی a حرکت کند و جهت شتاب رو به بالا باشد:

$$T - mg = ma \Rightarrow T = m(g + a), \quad T > mg$$

- اگر بزرگی شتاب آسانسور a و جهت شتاب آن به طرف پایین باشد:

$$mg - T = ma \Rightarrow T = m(g - a), \quad T < mg$$

در قسمت اول که آسانسور به صورت تندشونده بالا می‌رود:

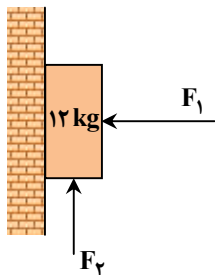
$$a = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{12-0}{3} = 4 \frac{m}{s^2} \Rightarrow T_1 = 5(10+4) = 70 N$$

در قسمت سوم که آسانسور به صورت کندشونده بالا می‌رود:

$$|a| = \frac{|\Delta v|}{\Delta t} = \frac{12}{6} = 2 \frac{m}{s^2} \Rightarrow T_2 = 5(10-2) = 35 N$$

$$|\Delta T| = T_1 - T_2 = 70 - 35 = 35 N$$

۵۵- در شکل مقابل، اگر $F_1 = 200 N$ و $F_2 = 50 N$ باشد، جسم در آستانه لغزیدن روی دیوار است. در صورتی که بزرگی نیروی F_1 برابر ۱۰۰ نیوتون شود، بزرگی نیروی F_2 حداکثر چند نیوتون باشد تا جسم باز هم در آستانه لغزیدن روی دیوار باشد؟ $(g = 10 \frac{m}{s^2})$

(۱) ۱۹۰

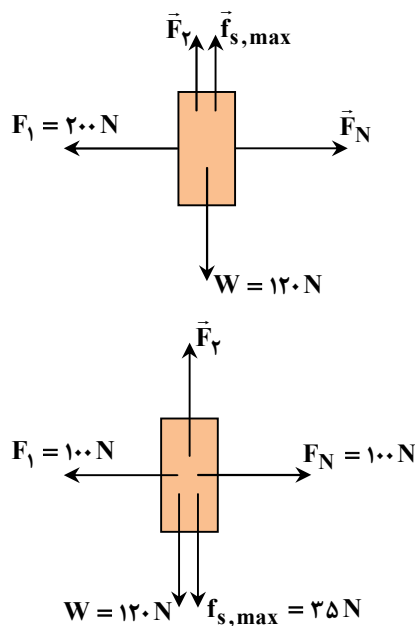
(۲) ۱۵۵

(۳) ۱۴۵

(۴) ۱۸۵

▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۲)

۵۵- پاسخ: گزینه ۲

در حالت اول که F_2 برابر ۵۰ نیوتون (کمتر از وزن جسم) است، جهت f_s وارد بر جسم به طرف بالا است.

$$F_N - F_1 = 0 \Rightarrow F_N = 200 N$$

$$F_2 + f_{s,max} - W = 0 \Rightarrow 50 + f_{s,max} - 120 = 0 \Rightarrow f_{s,max} = 70 N$$

$$f_{s,max} = \mu_s F_N \Rightarrow \mu_s = \frac{70}{200} = 0.35$$

اگر بزرگی نیروی F_1 برابر ۱۰۰ نیوتون شود، بزرگی نیروی F_N نیز ۱۰۰ نیوتون می‌شود.

$$f_{s,max} = \mu_s F_N = 0.35 \times 100 = 35 N$$

بیشترین مقدار F_2 در حالی که وزنه ساکن بماند، مربوط به حالتی است که وزنه در آستانه لغزیدن به طرف بالا باشد:

$$F_2 - W - f_{s,max} = 0 \Rightarrow F_2 = 120 + 35 = 155 N$$

۵۶- بزرگی تکانه جسمی به جرم $4/5 kg$ برابر با $15 \frac{kg \cdot m}{s}$ است. انرژی جنبشی جسم چند ژول است؟

(۴) ۳۰

(۳) ۲۵

(۲) ۲۰

(۱) ۱۵

▲ مشخصات سؤال: ساده * فیزیک ۳ (فصل ۲)

۵۶- پاسخ: گزینه ۳

$$K = \frac{p^2}{2m} \Rightarrow K = \frac{(15)^2}{2 \times 4/5} = \frac{225}{9} = 25 J$$

۵۷- پره یک پنکه به طور یکنواخت در هر دقیقه ۱۵۰ دور می‌گردد. یک ذره روی این پره و در فاصله ۱۰ سانتی‌متر از محور پره (مرکز دایره) قرار

دارد. تندی لحظه‌ای ذره v و بزرگی شتاب لحظه‌ای آن a است. مقدار کسر $\frac{v}{a}$ بر حسب یکای SI کدام است؟

- (۱) $\frac{\pi}{5}$ (۲) $\frac{2\pi}{5}$ (۳) $\frac{2}{5\pi}$ (۴) $\frac{1}{5\pi}$

▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۲)

۵۷- پاسخ: گزینه ۴

در حرکت دایره‌ای یکنواخت، شتاب لحظه‌ای همان شتاب مرکزگرا و بزرگی آن $\frac{v^2}{R}$ است.

$$\text{رابطه (۱)} \quad \frac{v}{a} = \frac{v}{\frac{v^2}{R}} = \frac{R}{v} \xrightarrow{v = \frac{2\pi R}{T}} \frac{v}{a} = \frac{RT}{2\pi R} = \frac{T}{2\pi}$$

T دوره حرکت است.

$$T = \frac{60}{150} = \frac{2}{5} \text{ s} \xrightarrow{\text{رابطه (۱)}} \frac{v}{a} = \frac{T}{2\pi} = \frac{\frac{2}{5}}{2\pi} = \frac{1}{5\pi} \text{ s}$$

۵۸- یک خودرو به جرم ۱۸۰۰ کیلوگرم در جاده‌ای افقی، پیچ مسطحی به شعاع ۱۰۰ متر را با تندی ثابت $90 \frac{\text{km}}{\text{h}}$ طی می‌کند. شتاب مرکزگرا

برای این خودرو توسط نیروی ..... تأمین می‌شود و ضریب اصطکاک میان چرخ‌های خودرو و سطح جاده باید حداقل ..... باشد تا

خودرو بتواند این پیچ را بدون آنکه بلغزد، طی کند. $(g = 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2})$

- (۱) اصطکاک جنبشی - $\frac{5}{8}$ (۲) اصطکاک ایستایی - $\frac{3}{5}$
(۳) اصطکاک جنبشی - $\frac{3}{5}$ (۴) اصطکاک ایستایی - $\frac{5}{8}$

▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۲)

۵۸- پاسخ: گزینه ۴

می‌توانیم خودرو را به صورت یک ذره در نظر بگیریم که حرکت دایره‌ای یکنواخت دارد. در راستای عمود بر سطح جاده، نیروی وزن و نیروی عمودی سطح بر خودرو وارد می‌شوند که براینند آن‌ها صفر است. در راستای موازی با سطح جاده، نیروی اصطکاک ایستایی (که عمود بر راستای حرکت است) مانع لغزش خودرو شده و به طرف مرکز پیچ بر خودرو وارد می‌شود. این نیرو شتاب لازم را برای دور زدن تأمین می‌کند.

$$90 \frac{\text{km}}{\text{h}} = \frac{90}{3.6} = 25 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

$$\begin{cases} F_N = mg \\ f_{s, \max} = \mu_s \cdot F_N = \frac{mv^2}{R} \Rightarrow \mu_s mg = \frac{mv^2}{R} \Rightarrow \mu_s = \frac{v^2}{Rg} = \frac{25 \times 25}{100 \times 10} = \frac{5}{8} \end{cases}$$

۵۹- تویی به جرم ۶۵۰ گرم را به صورت عمودی به طرف بالا در هوا پرتاب می‌کنیم. جسم به مدت ۲ ثانیه بالا می‌رود و سپس در مدت ۳ ثانیه به محل پرتاب برمی‌گردد. با فرض اینکه بزرگی نیروی مقاومت هوا در هنگام بالا رفتن و پایین آمدن توپ ثابت و یکسان باشد، بزرگی این نیرو

چند نیوتون است؟ $(g = 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2})$

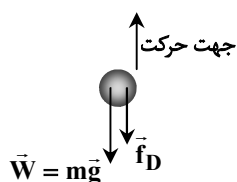
- (۱) ۵ (۲) $\frac{5}{2}$ (۳) $\frac{5}{3}$ (۴) $\frac{5}{4}$

۵۹- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: دشوار * فیزیک ۳ (فصل‌های ۱ و ۲)

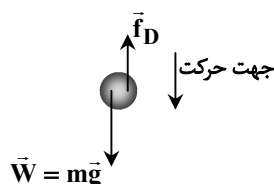

در مسیر بالا رفتن جهت $\vec{f}_D$ به طرف پایین و در مسیر پایین آمدن جهت $\vec{f}_D$ به طرف بالا است. (نیروی مقاومت هوا همیشه در خلاف جهت حرکت بر جسم وارد می‌شود).

رابطه (۱) هنگام بالا رفتن: $mg + f_D = ma_1$

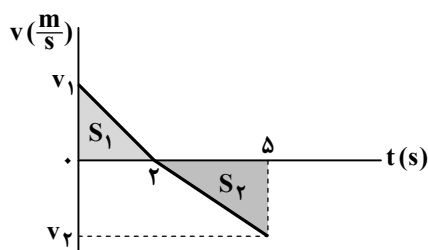
a_1 بزرگی شتاب توپ هنگام بالا رفتن است.

رابطه (۲) هنگام پایین آمدن: $mg - f_D = ma_2$

a_2 بزرگی شتاب توپ هنگام پایین آمدن است.

می‌توانیم از نمودار سرعت- زمان کمک بگیریم و توجه کنیم که مساحت زیر نمودار در مسیر رفت و برگشت هم‌اندازه است.

$$S_1 = S_2 \Rightarrow |2v_1| = |3v_2|$$

$$\Rightarrow 2 \times (2a_1) = 3 \times (3a_2) \Rightarrow 4a_1 = 9a_2$$

$$\xrightarrow{\text{روابط (۱) و (۲)}} 4\left(\frac{mg + f_D}{m}\right) = 9\left(\frac{mg - f_D}{m}\right)$$

$$\Rightarrow 4(mg + f_D) = 9(mg - f_D) \Rightarrow \Delta mg = 13f_D$$

$$\Rightarrow f_D = \frac{\Delta}{13} mg = \frac{\Delta}{13} \times 0.65 \times 10 = \frac{\Delta}{2} N$$

۶۰- وزن یک جسم در سطح زمین ۱۴۷ N است. اگر وزن آن در سطح یک سیاره ۵۴ N باشد، بزرگی شتاب گرانشی در سطح این سیاره چند

نیوتون بر کیلوگرم است؟ ($g = 9.8 \frac{N}{kg}$)

(۲) ۳/۲

(۱) ۲/۵

(۴) ۴/۵

(۳) ۳/۶

▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۲)

۶۰- پاسخ: گزینه ۳

جرم جسم عدد ثابتی است، پس به کمک وزن جسم روی زمین، جرم را به دست می‌آوریم:

$$W_{\text{زمین}} = mg_{\text{زمین}} \Rightarrow 147 = m(9.8) \Rightarrow m = \frac{147}{9.8} \text{ kg}$$

حالا شتاب گرانش سیاره را محاسبه می‌کنیم:

$$W_{\text{سیاره}} = mg_{\text{سیاره}} \Rightarrow 54 = \frac{147}{9.8} g_{\text{سیاره}} \Rightarrow g_{\text{سیاره}} = \frac{9.8 \times 54}{147} = \frac{3}{6} \frac{m}{s^2}$$

۶۱- در شکل مقابل، جسم روی سطح افقی ساکن است و بزرگی نیرویی که سطح تکیه‌گاه به آن وارد می‌کند، ۵۰ نیوتون است. اگر بزرگی نیروی

F دو برابر شود، شتاب حرکت جسم چند متر بر مربع ثانیه می‌شود؟ ($\mu_s = 0.9$ و $\mu_k = 0.7$ ، $g = 10 \frac{m}{s^2}$)

(۱) ۷

(۲) ۶

(۳) ۵

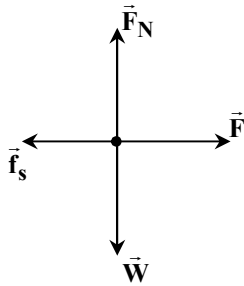
(۴) ۸

۶۱- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۲)

در حالت اول:

$$F_N - W = 0 \Rightarrow F_N = mg = 40 \text{ N}$$

$$R = \sqrt{F_N^2 + f_s^2} \Rightarrow 50 = \sqrt{40^2 + f_s^2} \Rightarrow f_s = 30 \text{ N}$$

$$F - f_s = 0 \Rightarrow F = 30 \text{ N}$$

در حالت دوم بزرگی نیروی F برابر ۶۰ نیوتون می شود که از $f_{s, \max}$ بیشتر است؛ پس جسم حرکت می کند:

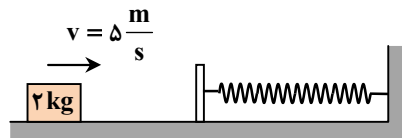
$$f_{s, \max} = \mu_s F_N = 0.9 \times 40 = 36 \text{ N}$$

$$F_{\text{net}} = F - f_k = ma \Rightarrow 60 - (\mu_k F_N) = 4a$$

$$\Rightarrow 60 - (0.7 \times 40) = 4a \Rightarrow a = \frac{32}{4} = 8 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$$

۶۲- مطابق شکل، اصطکاک وزنه با سطح افقی و جرم فنر و صفحه فلزی بسته شده به آن ناچیز و ثابت فنر $2000 \frac{\text{N}}{\text{m}}$ است. وزنه ای به جرم

2 kg با تندی $5 \frac{\text{m}}{\text{s}}$ به طرف راست فرستاده شده و در برخورد با فنر، آن را حداکثر 15 cm فشرده می کند و در بازگشت با تندی $4 \frac{\text{m}}{\text{s}}$ از فنر جدا می شود. اگر مدت تماس وزنه با فنر 80 میلی ثانیه باشد، بیشترین مقدار نیروی فنر در این مدت (F_1) و بزرگی نیروی متوسطی که فنر در این مدت بر وزنه وارد می کند (F_2) چند نیوتون است؟

$$F_1 = 450 \text{ N}, F_2 = 150 \text{ N} \quad (1)$$

$$F_1 = 450 \text{ N}, F_2 = 225 \text{ N} \quad (2)$$

$$F_1 = 300 \text{ N}, F_2 = 150 \text{ N} \quad (3)$$

$$F_1 = 300 \text{ N}, F_2 = 225 \text{ N} \quad (4)$$

۶۲- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: دشوار * فیزیک ۳ (فصل ۲)

$$F_e = kx = 2000 \times \frac{15}{100} = 300 \text{ N}$$

بیشترین نیروی فنر در حالتی است که فنر کاملاً فشرده شده است:

نیروی که فنر به طور متوسط بر وزنه وارد می کند، از رابطه $F_{av} = \frac{\Delta p}{\Delta t}$ محاسبه می شود:

$$F_{av} = \frac{\Delta p}{\Delta t} = \frac{m \Delta v}{\Delta t} = \frac{2 \times (4 - (-5))}{80 \times 10^{-3}} = \frac{2 \times 9 \times 10^3}{80} = \frac{1800}{8} = 225 \text{ N}$$

بنابراین $F_1 = 300 \text{ N}$ و $F_2 = 225 \text{ N}$ است.

- ممکن است این سؤال مطرح شود که با وجود ناچیز بودن اصطکاک چطور ممکن است انرژی جنبشی وزنه در پایان کمتر از انرژی جنبشی اولیه آن باشد. این انرژی می تواند در برخورد وزنه با صفحه فلزی به انرژی درونی تبدیل شده باشد. علاوه بر این فنر هم می تواند در اثر جمع و باز شدن گرم شده باشد، یعنی در مجموع بخشی از انرژی مکانیکی وزنه به گرما تبدیل شده است.

۶۳- نیروی افقی F در لحظه $t = 0$ وزنه را از حال سکون به طرف راست به حرکت درمی آورد و تا

لحظه $t = 5 \text{ s}$ به آن وارد می شود و در این لحظه نیروی F قطع می شود. از لحظه قطع شدن

نیروی F تا توقف کامل، وزنه مسافت چند متر را طی می کند؟ ($g = 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$, $\mu_k = 0.4$ و

$$(\mu_s = 0.5)$$

$$12/5 \quad (2)$$

$$7/5 \quad (1)$$

$$10 \quad (4)$$

$$15 \quad (3)$$

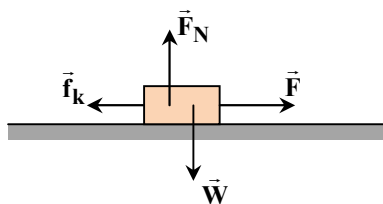

۶۳- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل‌های ۱ و ۲)

در ۵ ثانیه نخست وضعیت نیروهای وارد بر وزنه به صورت مقابل است:

$$F_N - W = 0 \Rightarrow F_N = mg = 20 \text{ N}$$

$$f_k = \mu_k F_N = 0.4 \times 20 = 8 \text{ N}$$

$$F - f_k = ma \Rightarrow 12 - 8 = 2a \Rightarrow a = 2 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$$

$$v = at + v_0 = 2 \times 5 + 0 = 10 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

در پایان ۵ ثانیه، تندی وزنه به $10 \frac{\text{m}}{\text{s}}$ می‌رسد:از لحظه $t = 5 \text{ s}$ به بعد، نیروی F حذف شده ولی سه نیروی دیگر همچنان به وزنه وارد می‌شوند:

$$a = -\frac{f_k}{m} = -\frac{mg\mu_k}{m} = -g\mu_k = -4 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$$

$$v_f^2 - v_i^2 = 2a\Delta x \Rightarrow 0 - 10^2 = 2 \times (-4) \times \Delta x \Rightarrow \Delta x = \frac{100}{8} = 12.5 \text{ m}$$

۶۴- اگر جرم ماهواره نصف و شعاع گردش آن به دور زمین ۲ برابر شود، کدام یک از عبارات‌های زیر در مورد آن درست است؟

الف) بزرگی شتاب مرکزگرای ماهواره $\frac{1}{4}$ برابر می‌شود. ب) انرژی جنبشی ماهواره $\frac{1}{4}$ برابر می‌شود.

(۱) «الف» و «ب» درست هستند.

(۲) «الف» درست و «ب» نادرست است.

(۳) «الف» و «ب» نادرست هستند.

(۴) «الف» نادرست و «ب» درست است.

▲ مشخصات سؤال: ساده * فیزیک ۳ (فصل ۲)

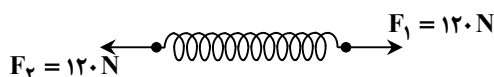
۶۴- پاسخ: گزینه ۱

$$F_{\text{net}} = ma \Rightarrow \frac{GMm}{r^2} = ma \Rightarrow a = \frac{GM}{r^2}$$

 r دو برابر شده؛ پس a یک‌چهارم برابر می‌شود؛ بنابراین مورد «الف» درست است.

$$\frac{GMm}{r^2} = \frac{mv^2}{r} \xrightarrow{K = \frac{1}{2}mv^2} K = \frac{1}{2} \frac{GMm}{r}$$

 m نصف و r دو برابر شده؛ پس K یک‌چهارم برابر می‌شود؛ بنابراین مورد «ب» نیز درست است.۶۵- هنگامی که یک وزنه ۵ کیلوگرمی را از حال سکون با شتاب ثابت $2 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$ توسط یک فنر با طول اولیه ۴۰ سانتی‌متر بالا می‌کشیم، طول این فنر ۴۳سانتی‌متر می‌شود. اگر از همین فنر به ترتیب شکل زیر استفاده کنیم، طول فنر چند سانتی‌متر می‌شود؟ (جرم فنر ناچیز است و $g = 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$)

(۱) ۴۹

(۲) ۴۶

(۳) ۵۲

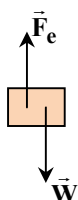
(۴) ۴۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۲)

۶۵- پاسخ: گزینه ۲

وزنه از حال سکون به حرکت درمی‌آید، پس حرکت آن تندشونده رو به بالا است، بنابراین $\vec{F}_{\text{net}}$ رو به بالا و $F_e > W$ است.

$$F_e - W = ma \Rightarrow F_e = mg + ma = m(g + a) \Rightarrow F_e = 5 \times 12 = 60 \text{ N}$$

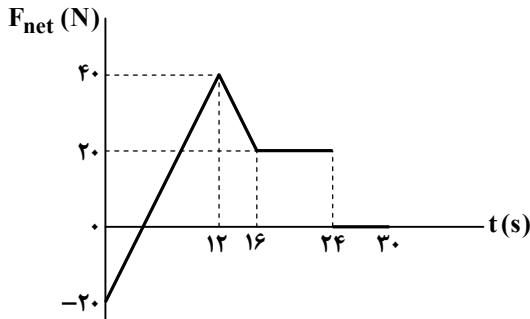
وقتی این فنر ۳ سانتی متر کشیده شده باشد، نیروی آن ۶۰ نیوتون است.

$$F_e = kx \Rightarrow \frac{F_{e,2}}{F_{e,1}} = \frac{x_2}{x_1} \Rightarrow \frac{120}{60} = \frac{x}{3} \Rightarrow x = 6 \text{ cm}$$

$$\ell = 40 + 6 = 46 \text{ cm}$$

دقت کنید وقتی فنر از دو سر با نیروی ۱۲۰ N کشیده می شود، بزرگی نیروی کشش فنر ۱۲۰ N است.

۶۶- جسمی به جرم ۱۶ کیلوگرم روی محور x حرکت می کند و نمودار نیروی خالص وارد بر آن بر حسب زمان مطابق شکل است. اگر در لحظه $t = 0$ سرعت جسم $(-2 \frac{m}{s})\vec{i}$ باشد، در لحظه $t = 30s$ سرعت جسم در SI کدام است؟

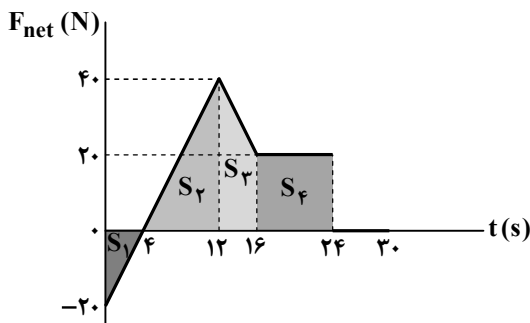
- (۱) $23\vec{i}$ (۲) $20\vec{i}$
(۳) $28\vec{i}$ (۴) $25\vec{i}$

▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۲)

۶۶- پاسخ: گزینه ۱

از تشابه دو مثلث قائم الزاویه با مساحت های S_1 و S_2 ، می توان دریافت که در لحظه $t = 4s$ ، نیروی خالص وارد بر جسم صفر شده است.

مساحت زیر نمودار $F_{net} - t$ با تغییر تکانه (Δp) جسم برابر است:

$$m\Delta v = \Delta p = -S_1 + S_2 + S_3 + S_4$$

$$= -\frac{20 \times 4}{2} + \frac{12 \times 40}{2} + 4 \times \frac{20 + 40}{2} + 12 \times 20$$

$$\Rightarrow 16(v_2 - (-2)) = -40 + 160 + 120 + 160$$

$$\Rightarrow v_2 + 2 = \frac{400}{16} = 25 \frac{m}{s}$$

$$\Rightarrow \vec{v}_2 = (23 \frac{m}{s})\vec{i}$$

۶۷- چند مورد از عبارت های زیر، در مورد هر حرکت هماهنگ ساده، درست است؟

(الف) با افزایش انرژی جنبشی نوسانگر، بزرگی شتاب آن کاهش می یابد.

(ب) بزرگی نیروی خالص وارد بر نوسانگر در وضع تعادل صفر است.

(پ) هرگاه سرعت و مکان نوسانگر خلاف جهت هم باشند، حرکت آن تندشونده است.

- (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) صفر

▲ مشخصات سؤال: ساده * فیزیک ۳ (فصل ۳)

۶۷- پاسخ: گزینه ۳

(الف) درست؛ هرگاه نوسانگر به وضع تعادل نزدیک می شود، تندی و در نتیجه انرژی جنبشی آن افزایش یافته و بزرگی شتاب و انرژی پتانسیل آن کاهش می یابند.

(ب) درست؛ بزرگی $\vec{a}$ ، $\vec{F}_{net}$ در وضع تعادل (نقطه وسط مسیر نوسان) صفر است.

(پ) درست؛ وقتی متحرک به وضع تعادل نزدیک می شود، سرعت و مکان در خلاف جهت هم بوده و حرکت تندشونده است.

۶۸- بسامد یک حرکت نوسانی دوره ای ۱۰ kHz است. دوره تناوب این نوسان چند میلی ثانیه است؟

- (۱) ۰/۰۱ (۲) ۰/۱ (۳) ۱ (۴) ۱۰

▲ مشخصات سؤال: ساده * فیزیک ۳ (فصل ۳)

۶۸- پاسخ: گزینه ۲

$$T = \frac{1}{f} \xrightarrow{f=10 \times 10^3 \text{ Hz}} T = \frac{1}{10^4} s = 0.1 \text{ ms}$$

دوره تناوب، معکوس (وارون) بسامد نوسان است:

۶۹- معادله حرکت هماهنگ ساده‌ای در SI به صورت $x = 0.4 \cos(\Delta \pi t)$ است. حداقل زمان لازم برای اینکه شتاب بیشینه نوسانگر به صفر برسد، برابر چند ثانیه است؟

(۱) $\frac{1}{50}$ (۲) $\frac{1}{100}$ (۳) $\frac{3}{200}$ (۴) $\frac{3}{100}$

۶۹- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: ساده * فیزیک ۳ (فصل ۳)

همواره در حرکت نوسانی در نقاط بازگشتی ($x = \pm A$)، شتاب بیشینه و در نقطه تعادل ($x = 0$) نیز مقدار آن حداقل و برابر صفر است. بنابراین حداقل زمان لازم برای این اتفاق برابر $\frac{T}{4}$ است:

$$\begin{cases} \omega = \frac{2\pi}{T} \\ \omega = \Delta \pi \end{cases} \Rightarrow \frac{2\pi}{T} = \Delta \pi \Rightarrow T = \frac{1}{\Delta} s$$

$$t = \frac{T}{4} = \frac{25}{4} = \frac{1}{100} s$$

۷۰- در یک حرکت هماهنگ ساده در لحظه‌ای که تندی متحرک $\frac{2}{s} m$ است، انرژی جنبشی متحرک دو برابر انرژی پتانسیل آن است. در لحظه‌ای که انرژی پتانسیل متحرک دو برابر انرژی جنبشی آن شود، تندی متحرک چند متر بر ثانیه می‌شود؟

(۱) $\sqrt{2}$ (۲) $2\sqrt{2}$ (۳) $\frac{\sqrt{2}}{2}$ (۴) $\frac{\sqrt{2}}{4}$

۷۰- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۳)

در حرکت هماهنگ ساده، انرژی مکانیکی (مجموع انرژی‌های جنبشی و پتانسیل) ثابت است.

$$E = U + K \Rightarrow \begin{cases} U_1 = \frac{1}{2} K_1 \Rightarrow E = \frac{1}{2} K_1 + K_1 = \frac{3}{2} K_1 \Rightarrow K_1 = \frac{2}{3} E \\ U_2 = 2K_2 \Rightarrow E = 2K_2 + K_2 = 3K_2 \Rightarrow K_2 = \frac{1}{3} E \end{cases} \Rightarrow K_2 = \frac{1}{2} K_1$$

$$K = \frac{1}{2} m v^2 \Rightarrow v_2 = \frac{v_1}{\sqrt{2}} = \frac{2}{\sqrt{2}} = \sqrt{2} \frac{m}{s}$$

۷۱- در حرکت هماهنگ ساده وزنه- فنر اگر جرم وزنه نصف، دامنه نوسان ۲ برابر و ثابت فنر ۳ برابر شود، انرژی جنبشی وزنه در وضع تعادل و بسامد نوسان به ترتیب از راست به چپ چند برابر می‌شود؟

(۱) $\sqrt{3}$ ، ۱۲ (۲) $\sqrt{6}$ ، ۶ (۳) $\sqrt{3}$ ، ۶ (۴) $\sqrt{6}$ ، ۱۲

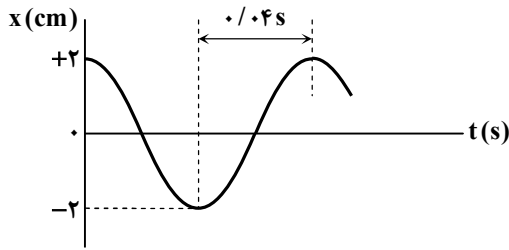
۷۱- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۳)

انرژی جنبشی وزنه در وضع تعادل، بیشینه است و با انرژی مکانیکی وزنه برابر است:

$$\begin{cases} A_2 = 2A_1 \\ k_2 = 3k_1 \\ E = \frac{1}{2} k A^2 \end{cases} \Rightarrow \frac{E_2}{E_1} = \frac{k_2}{k_1} \times \left(\frac{A_2}{A_1}\right)^2 \Rightarrow \frac{E_2}{E_1} = \frac{3k_1}{k_1} \times \left(\frac{2A_1}{A_1}\right)^2 \Rightarrow \frac{E_2}{E_1} = 3 \times 2^2 \Rightarrow E_2 = 12E_1$$

$$\begin{cases} k_2 = 3k_1 \\ m_2 = \frac{1}{2} m_1 \\ f = \frac{1}{2\pi} \sqrt{\frac{k}{m}} \end{cases} \Rightarrow \frac{f_2}{f_1} = \sqrt{\frac{k_2}{k_1}} \times \sqrt{\frac{m_1}{m_2}} = \sqrt{\frac{3k_1}{k_1}} \times \sqrt{\frac{2m_1}{m_1}} \Rightarrow f_2 = \sqrt{6} f_1$$

۷۲- وزنه‌ای به جرم ۸۰۰ گرم به انتهای یک فنر بسته شده و حرکت هماهنگ ساده انجام می‌دهد. اگر نمودار مکان- زمان این وزنه به شکل زیر باشد، ثابت فنر چند نیوتون بر متر است؟ ($\pi = \sqrt{10}$)

- (۱) ۱۲۵۰
(۲) ۲۵۰۰
(۳) ۳۷۵۰
(۴) ۵۰۰۰

▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۳)

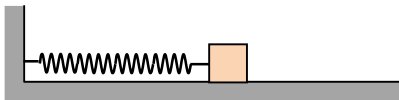
۷۲- پاسخ: گزینه ۴

$$\frac{T}{2} = 0.4 \Rightarrow T = 0.8 \text{ s}$$

$$T = 2\pi \sqrt{\frac{m}{k}} \Rightarrow 0.8 = 2\pi \sqrt{\frac{0.8}{k}} \Rightarrow (0.8)^2 = \frac{4\pi^2 \times 0.8}{k} \Rightarrow k = \frac{4\pi^2 \times 0.8}{0.8 \times 0.8} = \frac{4\pi^2}{0.8} = 5000 \frac{\text{N}}{\text{m}}$$

۷۳- مطابق شکل، وزنه روی سطح افقی با اصطکاک ناچیز نوسان می‌کند و کوتاه‌ترین فاصله زمانی بین عوض شدن جهت حرکت و عوض شدن جهت شتاب آن ۲۰۰ میلی‌ثانیه است. اگر بیشترین و کمترین طول فنر در حین نوسان وزنه ۶۸ cm و ۶۲ cm باشد، جرم وزنه چند گرم باشد تا در هر یک از دو انتهای مسیر، انرژی پتانسیل آن ۴۵ میلی‌ژول شود؟ ($\pi^2 = 10$)

- (۱) ۸۰۰
(۲) ۱۲۰۰
(۳) ۱۶۰۰
(۴) ۴۰۰

▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۳)

۷۳- پاسخ: گزینه ۳

$$A = \frac{68 - 62}{2} = 3 \text{ cm} = 0.03 \text{ m}$$

دامنه نوسان وزنه برابر است با:

جهت شتاب در وضع تعادل عوض می‌شود و جهت حرکت در دو انتهای مسیر؛ بنابراین کمترین فاصله زمانی میان تغییر جهت حرکت و تغییر جهت شتاب برابر $\frac{T}{4}$ است.

$$\frac{T}{4} = 0.2 \text{ s} \Rightarrow T = 0.8 \text{ s} \Rightarrow \omega = \frac{2\pi}{T} = \frac{2\pi}{0.8} = \frac{5\pi}{2} \frac{\text{rad}}{\text{s}}$$

$$U_{\max} = E = \frac{1}{2} m \omega^2 A^2 \Rightarrow 45 \times 10^{-3} = \frac{1}{2} m \times \left(\frac{5\pi}{2}\right)^2 \times \left(\frac{3}{100}\right)^2$$

$$\Rightarrow m = \frac{45 \times 10^{-3} \times 2}{\frac{25\pi^2}{4} \times 9 \times 10^{-4}} = \frac{45 \times 2 \times 4}{25 \times 9} = \frac{2 \times 4}{5} \text{ kg} = 1600 \text{ g}$$

۷۴- اگر طول یک آونگ ساده را ۴۴ سانتی‌متر تغییر دهیم، تعداد نوسان‌های آن در هر دقیقه ۲۰ درصد زیاد می‌شود. تعداد نوسان‌های آونگ در

حالت اول (قبل از تغییر طول) در هر دقیقه کدام است؟ ($g = \pi^2 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$)

- (۱) ۲۵
(۲) ۲۰
(۳) ۳۰
(۴) ۱۵

▲ مشخصات سؤال: دشوار * فیزیک ۳ (فصل ۳)

۷۴- پاسخ: گزینه ۱

تعداد نوسان‌های آونگ در یک مدت معین، با بسامد حرکت نسبت مستقیم دارد. پس در اینجا بسامد ۲۰ درصد زیاد شده است.

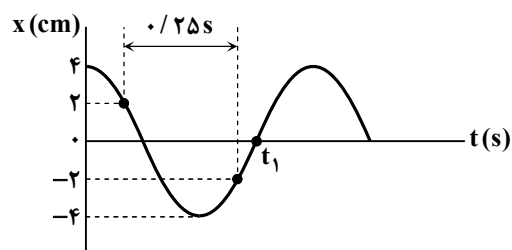
$$\text{رابطه (۱)} \quad f = \frac{1}{2\pi} \sqrt{\frac{g}{l}} \Rightarrow \frac{f_2}{f_1} = \sqrt{\frac{l_1}{l_2}} \Rightarrow \frac{1.2}{1.0} = \sqrt{\frac{l_1}{l_2}} \Rightarrow \sqrt{\frac{l_1}{l_2}} = \frac{6}{5}$$

با توجه به افزایش تعداد نوسان‌ها، طول آونگ کاهش می‌یابد. می‌دانیم اختلاف I_1 و I_2 ۴۴ سانتی‌متر است؛ بنابراین داریم:

$$I_1 - 44 = I_2 \quad (2) \text{ رابطه}$$

$$(2) \text{ و } (1) \text{ روابط: } \sqrt{\frac{I_1}{I_1 - 44}} = \frac{6}{5} \Rightarrow \frac{I_1}{I_1 - 44} = \frac{36}{25} \Rightarrow I_1(26 - 25) = 36 \times 44 \Rightarrow I_1 = 36 \times 4 = 144 \text{ cm} = 1/44 \text{ m}$$

$$N = f \cdot \Delta t = \frac{1}{2\pi} \sqrt{\frac{g}{L}} \times \Delta t = \frac{1}{2\pi} \sqrt{\frac{\pi^2}{1/44}} \times 60 = \frac{60}{2 \times 1/2} = 25$$

۷۵- نمودار مکان- زمان در یک حرکت هماهنگ ساده مطابق شکل است.

تندی متوسط نوسانگر در مدت $t = 0$ تا $t = t_1$ چند سانتی‌متر بر ثانیه

است؟

۳۶ (۱)

۳۲ (۲)

۳۰ (۳)

۲۴ (۴)

▲ مشخصات سؤال: متوسط * فیزیک ۳ (فصل ۳)

۷۵- پاسخ: گزینه ۲

$$A = 4 \text{ cm} = 0/04 \text{ m}$$

$$\frac{T}{2} = 0/25 \text{ s} \Rightarrow T = 0/5 \text{ s}$$

توجه کنید اگر فاصله زمانی دو نقطه روی نمودار $\frac{T}{2}$ باشد، مکان آن‌ها قرینه هم و جهت حرکت متحرک در این دو زمان در خلاف جهت

یکدیگر است.

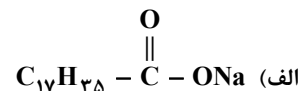
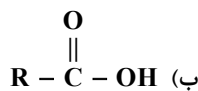
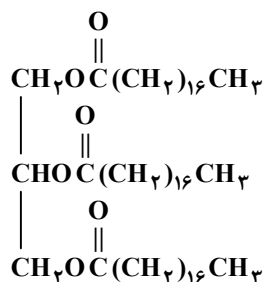
$$t_1 = \frac{3}{4}T = \frac{3}{8}s$$

$$s_{av} = \frac{\ell}{\Delta t} = \frac{4+4+4}{\frac{3}{8}} = \frac{12}{\frac{3}{8}} = \frac{8 \times 12}{3} = 32 \frac{\text{cm}}{\text{s}}$$

شیمی

۷۶- با توجه به ساختارهای زیر، کدام مطلب نادرست است؟ ($H = 1, C = 12, O = 16, Na = 23 : g \cdot mol^{-1}$)

(۱) اگر ترکیب (ب) یکی از محصولات آبکافت ترکیب (پ) باشد، گروه R را به صورت $\text{C}_{17}\text{H}_{35}$ می‌توان نمایش داد.

(۲) از صابونی شدن ترکیب اسیدی حاصل از آبکافت ترکیب (پ)، ترکیب (الف) با حالت فیزیکی جامد به دست می‌آید.

(۳) برای تولید ۶۱/۲ گرم ترکیب (الف) با بازده ۸۰ درصد به ۷۵ گرم اسید چرب سازنده آن نیاز است.

(۴) از آبکافت ۰/۲۵ مول ترکیب (پ)، ۲۳ گرم الکل سه عاملی تولید می‌شود.

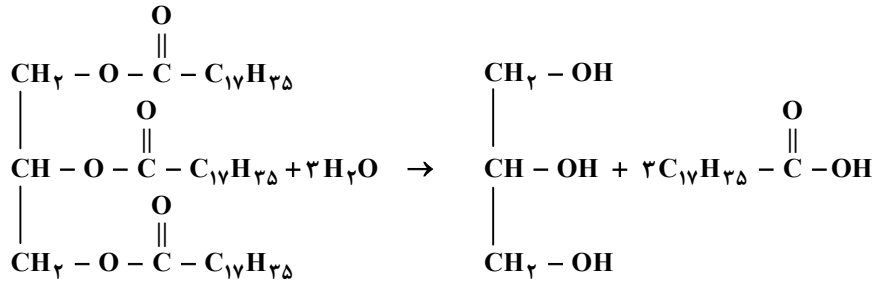
۷۶- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: دشوار * شیمی ۳ (فصل ۱)

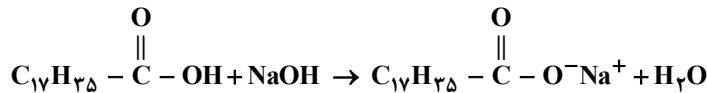
بررسی همه گزینه‌ها:

گزینه ۱: درست؛ معادله آبکافت ترکیب (پ) به صورت زیر است:

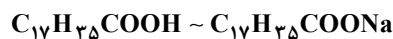
بنابراین گروه R را به صورت $\text{C}_{17}\text{H}_{35}$ می‌توان نمایش داد.

گزینه ۲: درست؛ معادله صابونی شدن اسید حاصل از آبکافت ترکیب (پ) به صورت زیر است:

صابون جامد دارای کاتیون سدیم است.

گزینه ۳: نادرست؛ برای تولید صابونی با فرمول شیمیایی $\text{C}_{17}\text{H}_{35}\text{COONa}$ ، اسید چربی با فرمول شیمیایی $\text{C}_{17}\text{H}_{35}\text{COOH}$ مصرف می‌شود؛ بنابراین می‌توان نوشت:

$$\frac{x \text{ g C}_{17}\text{H}_{35}\text{COOH} \times \frac{100}{100}}{1 \times 284 \text{ g}} = \frac{61/2 \text{ g C}_{17}\text{H}_{35}\text{COONa}}{1 \times 306 \text{ g}} \Rightarrow x = 71 \text{ g C}_{17}\text{H}_{35}\text{COOH}$$

گزینه ۴: درست؛ با توجه به معادله واکنش که در پاسخ گزینه ۱ نوشتیم:

$$\frac{0/25 \text{ mol استر}}{1 \text{ mol}} = \frac{x \text{ g C}_7\text{H}_{16}\text{O}_2}{1 \times 92 \text{ g}} \Rightarrow x = 23 \text{ g C}_7\text{H}_{16}\text{O}_2$$

۷۷- کلئیدها و سوسپانسیون‌ها از نظر ..... با یکدیگر ..... داشته و از نظر ..... با یکدیگر ..... دارند.

(۱) پایداری - شباهت - همگن بودن - تفاوت

(۲) رفتار در برابر نور - تفاوت - پایداری - شباهت

(۳) ناهمگن بودن - شباهت - ذره‌های سازنده - تفاوت

(۴) ذره‌های سازنده - تفاوت - پایداری - شباهت

۷۷- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: ساده * شیمی ۳ (فصل ۱)

بررسی همه گزینه‌ها:

گزینه ۱: نادرست؛ کلئیدها مخلوط‌هایی پایدار بوده و ته‌نشین نمی‌شوند. در حالی که سوسپانسیون‌ها ناپایدار هستند و با گذشت زمان ته‌نشین می‌شوند. ضمن آنکه هر دو مخلوط ناهمگن به‌شمار می‌روند.

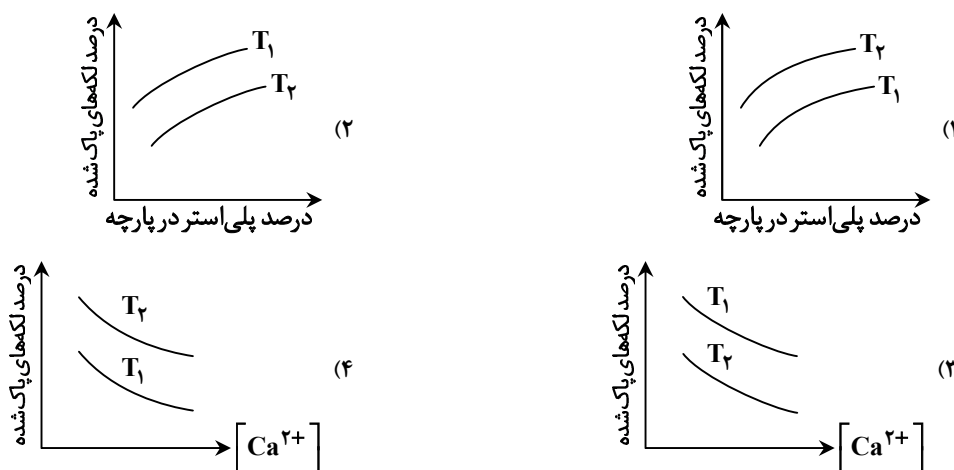
گزینه ۲: نادرست؛ رفتار کلئیدها و سوسپانسیون‌ها در برابر نور مشابه (پخش نور) بوده ولی از نظر پایداری با یکدیگر تفاوت دارند.

گزینه ۳: درست؛ کلئیدها و سوسپانسیون‌ها مخلوط‌هایی ناهمگن هستند ولی از نظر نوع ذره‌های سازنده متفاوت هستند.

گزینه ۴: نادرست؛ کلئیدها از توده‌های مولکولی با اندازه‌های متفاوت ساخته شده‌اند در حالی که سوسپانسیون‌ها از ذره‌های ریز ماده تشکیل شده‌اند؛ بنابراین هم از نظر نوع ذره‌های سازنده و هم از نظر پایداری با یکدیگر تفاوت دارند.

۷۸- در کدام گزینه تأثیر عوامل مختلف بر درصد لکه‌های پاک‌شده در دماهای مختلف T_1 و T_2 به هنگام استفاده از یک صابون جامد را به درستی نشان می‌دهد؟ ($T_1 > T_2$)

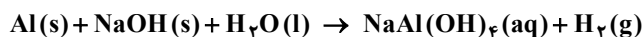
▲ مشخصات سؤال: دشوار * شیمی ۳ (فصل ۱)

۷۸- پاسخ: گزینه ۳

با افزایش غلظت یون کلسیم، قدرت پاک‌کنندگی صابون و درصد لکه‌های پاک‌شده کاهش می‌یابد (گزینه‌های ۳ و ۴) و هرچه دما بیشتر باشد، درصد لکه‌های پاک‌شده بیشتر خواهد بود. (گزینه‌های ۲ و ۳)
همچنین با افزایش درصد پلی‌استر در پارچه، درصد لکه‌های پاک‌شده کاهش می‌یابد. پس گزینه‌های ۱ و ۲ نادرست هستند.

۷۹- کدام عبارت زیر در رابطه با پودر لوله‌بازکن درست است؟ (معادله موازنه شود.)

- (۱) نسبت ضریب استوکیومتری عنصر تولیدشده به عنصر مصرف شده در معادله موازنه شده واکنش برابر با $1/5$ است.
- (۲) در صورت استفاده از ورقه آلومینیمی و دانه‌های سدیم هیدروکسید به جای پودر، عملکرد آن بهتر می‌شود.
- (۳) این واکنش گرماگیر منجر به باز شدن مسیر لوله‌ها و مجاری مسدود شده توسط چربی‌های جامد می‌گردد.
- (۴) گاز حاصل می‌تواند باعث اسیدی شدن محتویات داخل لوله‌ها گردد.

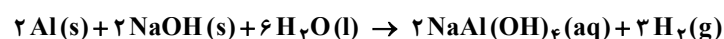
▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۱)

۷۹- پاسخ: گزینه ۱

بررسی همه گزینه‌ها:

گزینه ۱: درست؛ با توجه به معادله موازنه شده، نسبت ضریب عنصر تولیدشده (H_2) به عنصر مصرف شده (Al) در واکنش برابر $\frac{3}{5}$ است:

گزینه ۲: نادرست؛ استفاده از پودر Al و $NaOH$ به دلیل افزایش سطح تماس آن‌ها منجر به بهبود کارایی خواهد شد.
گزینه ۳: نادرست؛ این واکنش گرماده (و نه گرماگیر) است و برای باز کردن لوله‌ها و مجاری مسدود شده توسط چربی‌های جامد از آن استفاده می‌شود.

گزینه ۴: نادرست؛ گاز H_2 تولیدشده با ضربه زدن به جامدات مسدودکننده لوله و ایجاد فشار مکانیکی موجب تکان دادن (حل دادن) وقتی خرد شدن آن‌ها می‌شود و در نتیجه سبب باز شدن لوله خواهد شد. توجه داشته باشید که گاز هیدروژن خاصیت اسیدی یا بازی ندارد.

۸۰- یک استر طبیعی سنگین دارای ۵۴ اتم کربن است. اگر هر سه زنجیر هیدروکربنی این استر هم‌اندازه و سیرشده باشند، کدام عبارت‌های زیر نادرست بیان شده‌اند؟

(الف) از آبکافت هر مول از آن ۳ مول اسید چرب با فرمول $C_{17}H_{33}COOH$ حاصل می‌شود.

(ب) در ساختار آن پیوند اشتراکی وجود دارد.

(پ) در هر مول از صابون ایجادشده از این استر همواره ۳۳ اتم هیدروژن وجود دارد.

(ت) شمار جفت الکترون‌های ناپیوندی در ساختار آن، سه برابر شمار اتم هیدروژن در مولکول اوره است.

(۱) «الف» و «ب» (۲) «ب» و «پ» (۳) «ب» و «ت» (۴) «الف» و «پ»

۸۰- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: دشوار * شیمی ۳ (فصل ۱)

فرمول مولکولی استرهای طبیعی سنگین با زنجیرهای هیدروکربنی سیرشده به صورت $C_nH_{2n-4}O_6$ است، پس فرمول مولکولی این استر $C_{54}H_{104}O_6$ است.

بررسی همه عبارت‌ها:

الف) نادرست؛ برای محاسبه شمار اتم‌های کربن در اسید چرب حاصل از آبکافت استرهای طبیعی سنگین از فرمول زیر استفاده می‌کنیم:

$$C_{16}H_{33}COOH \text{ یا } C_{17}H_{34}O_2: \text{ فرمول اسید چرب} \Rightarrow \frac{54-3}{3} = 17 \Rightarrow \frac{\text{شمار کل کربن‌ها} - 3}{3} = \text{شمار کربن‌های اسید چرب}$$

ب) درست؛ برای محاسبه شمار پیوندها در ترکیب‌های آلی از فرمول زیر استفاده می‌کنیم:

$$\text{شمار پیوند} = \frac{(54 \times 4) + (104 \times 1) + (6 \times 2)}{2} = 166 \Rightarrow \frac{(C \times 4) + (H \times 1) + (O \times 2) + (N \times 3) + (Cl \times 1)}{2} = \text{شمار پیوندهای اشتراکی}$$

پ) نادرست؛ یکی از صابون‌های حاصل از این استر $C_{17}H_{33}O_2NH_4$ است که افزون بر ۳۳ اتم هیدروژن در بخش آلکیل، ۴ اتم هیدروژن در بخش کاتیونی نیز دارد.

ت) درست؛ در مولکول‌های آلی همواره هر اتم اکسیژن ۲ جفت الکترون ناپیوندی دارد، پس شمار جفت الکترون‌های ناپیوندی در این استر

$$\text{برابر ۱۲ است. از سویی فرمول مولکولی اوره } CO(NH_2)_2 \text{ و شمار اتم‌های هیدروژن در آن برابر ۴ است، پس: } \frac{12}{4} = 3$$

۸۱- در جدول زیر تمام داده‌های کدام ردیف درست است؟

ردیف	فرمول شیمیایی	$\frac{[H^+]}{[OH^-]}$	شمار مول یون‌های حاصل از انحلال یک مول ماده در آب
۱	N_2O_5	بزرگ‌تر از ۱	۳
۲	CaO	بزرگ‌تر از ۱	۳
۳	Li_2O	کمتر از ۱	۴
۴	SO_3	بزرگ‌تر از ۱	۴

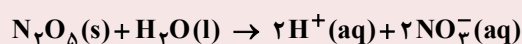
(۱) ردیف ۱ (۲) ردیف ۲ (۳) ردیف ۳ (۴) ردیف ۴

۸۱- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۱)

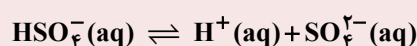
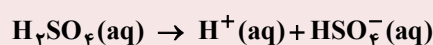
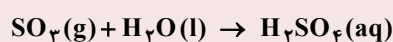

گزینه ۱: نادرست؛ از انحلال هر مول N_2O_5 در آب ۴ مول یون حاصل می‌شود.

گزینه ۲: نادرست؛ کلسیم اکسید، اکسید بازی است و در محلول آبی این ماده $\frac{[H^+]}{[OH^-]}$ کوچک‌تر از یک است.

گزینه ۴: نادرست؛ از انحلال هر مول گاز گوگرد تری اکسید در آب، یک مول سولفوریک اسید تولید می‌شود و از یونش هر مول سولفوریک اسید اندکی بیشتر از ۲ مول یون ایجاد می‌شود.

۸۲- مقدار ۱/۲۵ گرم از یک اسید تک پروتون‌دار ضعیف در آب مقطر حل شده و محلولی به حجم ۱۵ لیتر با pH برابر ۴/۱ حاصل شده است.

درصد یونش مولکول‌های اسید در محلول کدام است؟ (جرم مولی اسید را ۵۰ گرم بر مول در نظر بگیرید.)

(۱) ۲۴ (۲) ۲/۴ (۳) ۴۸ (۴) ۴/۸

▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۱)

۸۲- پاسخ: گزینه ۴

با توجه به جرم مولی و حجم محلول، غلظت مولی محلول اسید (M) برابر است با:

$$1/25 \text{ g} \times \frac{1 \text{ mol}}{50 \text{ g}} = 0.025 \text{ mol} \Rightarrow M = \frac{0.025 \text{ mol}}{15 \text{ L}} = \left(\frac{0.005}{3}\right) \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1}$$

$$\text{pH} = 4/1 \Rightarrow [\text{H}^+] = 10^{-\text{pH}} = 10^{-4/1} = 10^{-5} \times 10^{0.9} = 10^{-5} \times 8 \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1}$$

$$\alpha = \frac{[\text{H}^+]}{M} = \frac{8 \times 10^{-5}}{\left(\frac{0.005}{3}\right)} = \frac{24 \times 10^{-5}}{5 \times 10^{-3}} = 4/8 \times 10^{-2} \Rightarrow \% \alpha = \alpha \times 100 = 4/8$$

۸۳- محلولی آبی از اسید ضعیف HA، دارای pH برابر با ۳/۷ و درجه یونش ۰/۱ است. اگر بر اثر افزایش دما، درجه یونش آن ۲۰ درصد نسبت به مقدار اولیه افزایش یابد، pH محلول به چه عددی خواهد رسید؟

۳/۳ (۴)

۳/۴ (۳)

۳/۵ (۲)

۳/۶ (۱)

▲ مشخصات سؤال: دشوار * شیمی ۳ (فصل ۱)

۸۳- پاسخ: گزینه ۱

ابتدا غلظت یون هیدرونیوم در محلول اولیه را حساب می‌کنیم:

$$[\text{H}^+]_1 = 10^{-\text{pH}_1} = 10^{-3/7} = 10^{-4} \times 10^{0.3} = 2 \times 10^{-4} \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1}$$

حالا با استفاده از غلظت یون هیدرونیوم و درجه یونش (قبل از افزایش دما)، غلظت محلول اسید را به دست می‌آوریم:

$$[\text{H}^+]_1 = M\alpha_1 \Rightarrow 2 \times 10^{-4} = 0.1 \times M \Rightarrow M = 2 \times 10^{-3} \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1}$$

بر اثر افزایش ۲۰ درصدی درجه یونش اسید به دلیل افزایش دما، مقدار آن به $0.1 + 0.1 \left(\frac{20}{100}\right) = 0.12$ می‌رسد. حالا با استفاده از درجه یونش در دمای بالاتر (α_۲) و غلظت به دست آمده از محلول اسید، غلظت یون هیدرونیوم در دمای بالاتر را حساب می‌کنیم:

$$[\text{H}^+]_2 = M\alpha_2 \Rightarrow [\text{H}^+]_2 = 0.12 \times 2 \times 10^{-3} = 24 \times 10^{-5} \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1}$$

در نهایت می‌توان pH محلول اسید در دمای بالاتر را با استفاده از غلظت یون هیدرونیوم در این شرایط حساب کرد:

$$\text{pH}_2 = -\log [\text{H}^+]_2 = -\log (24 \times 10^{-5}) = 5 - \log (2 \times 2^3)$$

$$= 5 - (\log 2 + 3 \log 2) = 5 - (0.3 + 3 \times 0.3) = 3/6$$

۸۴- ۰/۰۵ مول مخلوطی از اکسیدهای دو فلز قلیایی و قلیایی خاکی که در دوره چهارم جدول تناوبی قرار دارند را در ۴۰ متر مکعب آب حل می‌کنیم. pH آب چند واحد تغییر می‌کند؟

۰/۸ (۴)

۱/۴ (۳)

۰/۴ (۲)

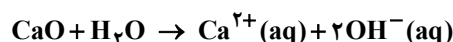
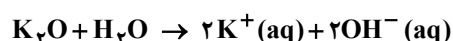
۱/۸ (۱)

▲ مشخصات سؤال: دشوار * شیمی ۳ (فصل ۱)

۸۴- پاسخ: گزینه ۳

هر مول اکسید فلز قلیایی و قلیایی خاکی دو مول یون هیدروکسید در آب ایجاد می‌کند، پس ۰/۰۵ مول از مخلوط این دو اکسید با هر درصدی که مخلوط شده باشند، مقدار ۰/۱ مول OH⁻ در آب ایجاد می‌شود.

ابتدا غلظت OH^- و سپس pH محلول را محاسبه می‌کنیم:

$$\begin{aligned} [\text{OH}^-] &= \frac{0.1 \text{ mol}}{4.0 \times 10^{-3} \text{ L}} = 25 \times 10^{-7} \frac{\text{mol}}{\text{L}} \Rightarrow \text{pOH} = -\log [\text{OH}^-] \\ &= -\log (25 \times 10^{-7}) = 7 - \log 25 = 7 - 1.4 = 5.6 \\ \text{pH} + \text{pOH} &= 14 \Rightarrow \text{pH} = 14 - 5.6 = 8.4 \end{aligned}$$

در انتها میزان تغییر pH آب را تعیین می‌کنیم:

$$\Delta \text{pH} = 8.4 - 7 = 1.4$$

۸۵- اگر در غلظت برابر، pH اسید ضعیف HX، به اندازه $1/3$ واحد از pH اسید ضعیف HY کمتر باشد، نسبت ثابت یونش HX به ثابت یونش HY کدام است؟ (درجه یونش هر دو اسید کمتر از 0.1 است.)

(۱) ۴۰۰ (۲) ۱۰۰ (۳) ۳۶۰۰ (۴) ۲۵۰۰

▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۱)

۸۵- پاسخ: گزینه ۱

اگر pH اسیدی نسبت به اسید دیگر $1/3$ واحد کمتر باشد، پس غلظت $\text{H}^+(\text{aq})$ در آن باید ۲۰ برابر اسید دیگر باشد؛ زیرا pH مقیاسی لگاریتمی است یعنی:

$$10^{1/3} = 10^1 \times 10^{-1/3} = 10^1 \times 2 = 20$$

برای اسیدهای خیلی ضعیف که غلظت اولیه برابر دارند می‌توان از روابط زیر استفاده کرد:

$$\begin{aligned} K_a &= \frac{[\text{H}^+]}{M - [\text{H}^+]} \xrightarrow{\text{تقریب}} [\text{H}^+] = \sqrt{K_a \cdot M} \Rightarrow \frac{[\text{H}^+]_{\text{HX}}}{[\text{H}^+]_{\text{HY}}} = \sqrt{\frac{K_a(\text{HX}) \cdot M(\text{HX})}{K_a(\text{HY}) \cdot M(\text{HY})}} \\ &\Rightarrow \sqrt{\frac{K_a(\text{HX})}{K_a(\text{HY})}} = \frac{[\text{H}^+]_{\text{HX}}}{[\text{H}^+]_{\text{HY}}} \Rightarrow \sqrt{\frac{K_a(\text{HX})}{K_a(\text{HY})}} = 20 \Rightarrow \frac{K_a(\text{HX})}{K_a(\text{HY})} = 400 \end{aligned}$$

۸۶- به ۴۰۰ mL محلول HNO_3 با $\text{pH} = 0.3$ ، ۶۰۰ mL محلول 0.25 M کلسیم هیدروکسید می‌افزائیم، محلول حاصل توسط چند میلی‌لیتر گاز SO_3 در شرایط STP خنثی می‌شود؟ (از تغییر حجم محلول چشم‌پوشی شود.)

(۱) ۱۱۲۰ (۲) ۱۱۲۰۰ (۳) ۲۲۴۰ (۴) ۲۲۴۰۰

▲ مشخصات سؤال: دشوار * شیمی ۳ (فصل ۱)

۸۶- پاسخ: گزینه ۱

$$\text{HNO}_3 : \text{pH} = 0.3 \Rightarrow M = [\text{H}^+] = 10^{-\text{pH}} = 10^{-0.3} = 10^{-1} \times 10^{0.7} = 0.5 \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1}$$

$$\Rightarrow \text{mol H}^+ = 0.5 \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1} \times 0.4 \text{ L} = 0.2$$

$$\text{mol OH}^- = 0.25 \text{ mol} \cdot \text{L}^{-1} \times 0.6 \text{ L} \times \frac{2 \text{ mol OH}^-}{1 \text{ mol Ca(OH)}_2} = 0.3$$

با وارد شدن $\text{SO}_3(\text{g})$ در آب، سولفوریک اسید تولید می‌شود که هر مول از آن ۲ مول H^+ تولید می‌کند، پس در واکنش خنثی شدن هر مول $\text{SO}_3(\text{g})$ با یک مول کلسیم هیدروکسید یا ۲ مول OH^- واکنش می‌دهد.

$$\text{mol(OH)}^- \text{ باقی‌مانده} = 0.3 - 0.2 = 0.1$$

$$? \text{ mL SO}_3(\text{g}) = 0.1 \text{ mol OH}^- \times \frac{1 \text{ mol H}^+}{1 \text{ mol OH}^-} \times \frac{1 \text{ mol SO}_3}{2 \text{ mol H}^+} \times \frac{22400 \text{ mL SO}_3}{1 \text{ mol SO}_3} = 1120 \text{ mL SO}_3$$

۸۷- کدام مطلب در مورد محلول‌های بازی درست است؟

- (۱) در دمای اتاق، pH محلول آمونیاک کوچک‌تر از pH محلول سدیم هیدروکسید است.
 (۲) بازها نیز همانند اسیدها یونش می‌یابند و ثابت یونش آن‌ها را با K_b نمایش می‌دهند.
 (۳) در محلول ۰/۱ مولار باز ضعیف BOH، $[BOH] = [B^+] = 0.1 \text{ mol} \cdot L^{-1}$ است.
 (۴) بازهای قوی خاصیت خوردندگی دارند و درجه تفکیک یونی آن‌ها برابر یک است.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۱)

۸۷- پاسخ: گزینه ۴

گزینه ۱: نادرست؛ pH محلول افزون بر قدرت اسیدی یا بازی به غلظت آن نیز وابسته است. یعنی ممکن است pH محلول رقیقی از سدیم هیدروکسید، کوچک‌تر از pH محلولی از آمونیاک باشد.
 گزینه ۲: نادرست؛ بازهای قوی یونش نمی‌یابند بلکه تفکیک می‌شوند، یونش برای مولکول‌ها تعریف می‌شود ولی بازهای قوی ترکیب‌های یونی هستند.
 گزینه ۳: نادرست؛ در محلول باز ضعیف، غلظت تعادلی باز یونش نیافته به مراتب بیشتر از غلظت یون‌های حاصل از یونش است، پس:
 $[BOH] > [B^+] = [OH^-]$

۸۸- اگر به ۳۰۰ میلی‌لیتر محلول پتاسیم هیدروکسید که در آن غلظت یون هیدروکسید 9×10^{-5} برابر غلظت یون هیدرونیوم است، ۱۰۰ میلی‌لیتر محلول هیدروکلریک اسید با pH برابر ۳/۷ اضافه کنیم، pH محلول نهایی در دمای اتاق چند خواهد شد؟

۹/۲۵ (۲)

۴/۶ (۱)

۱۰/۵ (۴)

۳/۲ (۳)

▲ مشخصات سؤال: دشوار * شیمی ۳ (فصل ۱)

۸۸- پاسخ: گزینه ۲

$$KOH : [OH^-] = 9 \times 10^{-5} [H^+] \xrightarrow{[H^+][OH^-] = 10^{-14}} [OH^-] = \sqrt{9 \times 10^{-9}} = 3 \times 10^{-4.5} = 3 \times 10^{-5} \times 10^{0.5}$$

$$= 9 \times 10^{-5} \text{ mol} \cdot L^{-1}$$

پس در محلول اولیه شمار مول یون هیدروکسید برابر است با:

$$? \text{ mol } OH^- = 9 \times 10^{-5} \text{ mol} \cdot L^{-1} \times 0.3 \text{ L} = 2.7 \times 10^{-5} \text{ mol}$$

در ۱۰۰ میلی‌لیتر محلول هیدروکلریک اسید با pH برابر ۳/۷ شمار مول یون هیدرونیوم برابر است:

$$[H^+] = 10^{-pH} = 10^{-3.7} = 10^{-4} \times 10^{0.3} = 2 \times 10^{-4} \text{ mol} \cdot L^{-1} \Rightarrow ? \text{ mol } H^+ = 2 \times 10^{-4} \text{ mol} \cdot L^{-1} \times 0.1 \text{ L} = 2 \times 10^{-5} \text{ mol}$$

در اثر افزودن این دو محلول به یکدیگر، واکنش خنثی شدن رخ داده و غلظت یون هیدروکسید اضافی برابر است با:

$$[OH^-] = \frac{(2.7 \times 10^{-5}) - (2 \times 10^{-5}) \text{ mol}}{0.4 \text{ L}} = \frac{0.7}{4} \times 10^{-5} \text{ mol} \cdot L^{-1}$$

$$\Rightarrow pOH = -\log[OH^-] = -\log\left(\frac{0.7}{4} \times 10^{-5}\right) = 5 + 0.6 - 0.85 = 4.75$$

$$\Rightarrow pH = 14 - pOH = 14 - 4.75 = 9.25$$

۸۹- کدام مطلب در مورد جوش شیرین نادرست است؟

- (۱) نسبت شمار کاتیون به آنیون آن با همین نسبت در صابون جامد برابر است.
 (۲) عدد اکسایش اتم کربن در آن با عدد اکسایش اتم مرکزی در مولکول اوره برابر است.
 (۳) نسبت شمار جفت الکترون‌های ناپیوندی به پیوندی در ساختار بخش آنیونی آن برابر ۲/۲۵ است.
 (۴) در واکنش خنثی شدن اسید معده با جوش شیرین، مجموع ضرایب استوکیومتری فراورده‌ها برابر ۳ است و هر سه فراورده حالت فیزیکی متفاوتی دارند.

▲ مشخصات سؤال: دشوار * شیمی ۳ (فصل های ۱ و ۲)

۸۹- پاسخ: گزینه ۳

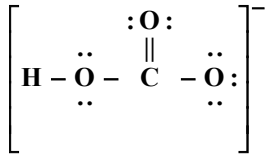

بررسی همه گزینه ها:

گزینه ۱: درست؛ فرمول شیمیایی جوش شیرین و صابون جامد به ترتیب $\text{Na}^+\text{HCO}_3^-$ و RCOO^-Na^+ است که در هر دو فرمول نسبت شمار کاتیون به آنیون یکسان و برابر ۱ است.

گزینه ۲: درست؛ عدد اکسایش اتم کربن در آنیون HCO_3^- و در مولکول اوره با فرمول $\text{CO}(\text{NH}_2)_2$ یکسان و برابر +۴ است.

گزینه ۳: نادرست؛ ساختار لوویس آنیون HCO_3^- چنین است.

$$\frac{7}{5} \neq \frac{2}{25}$$

در این ساختار شمار جفت الکترون های ناپیوندی برابر ۷ و شمار جفت الکترون های پیوندی برابر ۵ است، پس:

گزینه ۴: درست

هر فراورده از حالت فیزیکی متفاوتی برخوردار است.

- ۹۰- تیغه ای از جنس فلز روی را در محلولی از کلرید فلز X با فرمول $\text{XCl}(\text{aq})$ وارد می کنیم. اگر پس از گذشت مدت زمانی معین، جرم تیغه کاهش یابد، بر این اساس کدام عبارت درست است؟ (فرض کنید طی انجام واکنش، تمام اتم های X بر سطح تیغه نشسته اند.)
- (۱) جرم مولی فلز X به یقین کمتر از جرم مولی فلز Zn بوده و با گذشت زمان غلظت مولی محلول افزایش یافته است.
  - (۲) قدرت کاهندگی فلز روی کمتر از قدرت کاهندگی فلز X است.
  - (۳) در سری الکتروشیمیایی، موقعیت فلز Zn بالاتر از فلز X بوده و پتانسیل کاهشی استاندارد فلز X کمیتی مثبت است.
  - (۴) اگر پتانسیل کاهشی استاندارد فلز X مقداری منفی باشد، هر دو فلز X و M با محلول اسیدی واکنش می دهند.

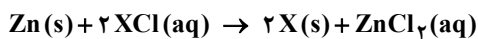
▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۲)

۹۰- پاسخ: گزینه ۴

بررسی همه گزینه ها:

گزینه ۱: نادرست؛ تغییر جرم تیغه نشانه انجام واکنش است:

با توجه به اینکه جرم تیغه کاهش یافته است، پس می توان گفت، جرم ۲ مول فلز X کمتر از جرم یک مول فلز Zn بوده است، یعنی جرم مولی X به یقین از جرم مولی Zn کوچک تر است و با مصرف شدن ۲ مول نمک موجود در محلول (X^+) ، یک مول نمک (Zn^{2+}) تولید می شود، پس با گذشت زمان محلول رقیق تر می شود و غلظت مولی محلول کاهش می یابد.

گزینه ۲: نادرست؛ فلز Zn از فلز X کاهنده قوی تر است.

گزینه ۳: نادرست؛ با توجه به اینکه فلز Zn در مقایسه با فلز X از قدرت کاهندگی بیشتری برخوردار است، پس در سری الکتروشیمیایی فلز Zn در مقایسه با فلز X در موقعیت پایین تر قرار دارد.

پتانسیل کاهشی فلز روی مقداری منفی است ولی در مورد مثبت یا منفی بودن پتانسیل کاهشی فلز X به یقین نمی توان پیش بینی درستی انجام داد.

گزینه ۴: درست؛ فلزهایی با پتانسیل کاهشی منفی با محلول اسیدی واکنش می دهند.

۹۱- با توجه به پتانسیل کاهشی استاندارد نیم سلول های فلزی A و Z، کدام دو مورد درست هستند؟

$$E^\circ_{(\text{A}^+/\text{A})} = -0.24 \text{ V}, \quad E^\circ_{(\text{Z}^{2+}/\text{Z})} = 0.28 \text{ V}$$

(الف) در سلول گالوانی حاصل از اتصال این دو نیم سلول، با گذشت زمان جرم الکتروود A برخلاف جرم الکتروود Z کاهش می یابد.

(ب) در سلول گالوانی حاصل از نیم سلول استاندارد A و SHE، با گذشت زمان، غلظت یون هیدرونیوم در محلول SHE افزایش می یابد.

(پ) اگر تیغه ای از جنس A در محلول $\text{Z}^{2+}(\text{aq})$ وارد شود، جرم تیغه تغییری نمی کند.

(ت) در سلول گالوانی تشکیل شده از نیم سلول استاندارد Z و SHE مانند سلول گالوانی تشکیل شده از نیم سلول های استاندارد A و Z، نیم سلول Z کاتد است.

(۴) «پ» و «ت»

(۳) «ب» و «ت»

(۲) «الف» و «ب»

(۱) «الف» و «ت»

▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۲)

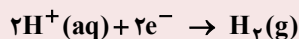
۹۱- پاسخ: گزینه ۱

(الف) درست؛ فلز A کاهنده تر از فلز Z است، پس در سلول گالوانی A-Z تیغه A در نقش آند خورده می شود و جرم آن کاهش می یابد.
(ت) درست؛ پتانسیل کاهشی استاندارد نیم سلول SHE برابر صفر است، پس در سلول گالوانی تشکیل شده نیم سلول Z با داشتن پتانسیل مثبت در برابر نیم سلول A و نیم سلول SHE نقش کاتد را دارد.

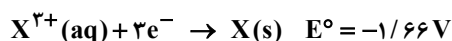

(ب) نادرست؛ در سلول گالوانی حاصل از نیم سلول استاندارد A و SHE، با گذشت زمان، غلظت یون هیدرونیوم در محلول نیم سلول هیدروژن کاهش می یابد؛ زیرا SHE نقش کاتد را دارد و یون های H^+ با گرفتن الکترون به گاز هیدروژن کاهشی می یابد.

(پ) نادرست؛ اگر تیغه ای از جنس A در محلول $Z^{2+}(aq)$ وارد شود، جرم تیغه در اثر انجام واکنش تغییر می کند؛ زیرا اتم های A به شکل A^+ از تیغه جدا شده و اتم های Z بر سطح تیغه می نشینند.

۹۲- با توجه به مقادیر $E^\circ(V)$ داده شده برای سه فلز X، Y و Z کدام مقایسه درست است؟

(ب) کاهندگی: $Y^{2+} > X^{3+} > Z^+$

(الف) اکسندگی: $X < Y < Z$

(ت) کاهندگی: $Y > X > Z$

(پ) اکسندگی: $Z^+ > X^{3+} > Y^{2+}$

(۴) «پ» و «ت»

(۳) «ب» و «ت»

(۲) «الف» و «پ»

(۱) «الف»، «ب» و «ت»

▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۲)

۹۲- پاسخ: گزینه ۴

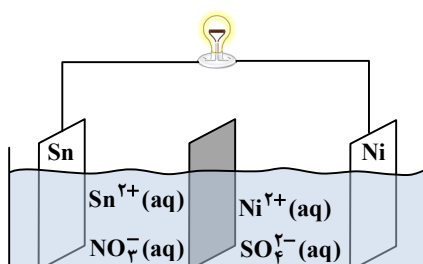
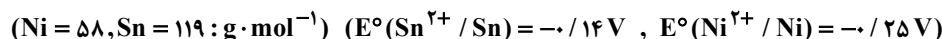
نیم واکنش	E°
$Z^+ + e^- \rightarrow Z$	۰/۸۰
$X^{3+} + 3e^- \rightarrow X$	-۱/۶۶
$Y^{2+} + 2e^- \rightarrow Y$	-۲/۳۷

↑
اکسندگی قوی

↓
کاهندگی قوی

اگر جدول پتانسیل کاهشی را با توجه به مقادیر E° مرتب کنیم در می یابیم که Y کاهنده ترین گونه و Z^+ اکسندگی ترین گونه است. توجه داشته باشید که قدرت کاهندگی برای سه فلز تعریف می شود و کاتیون ها فقط نقش اکسندگی دارند.

۹۳- با توجه به اطلاعات داده شده، کدام یک از عبارت های زیر در رابطه با سلول گالوانی رسم شده درست است؟

(۱) با افزودن مقداری از نمک نیکل (II) نیترات به محلول کاتدی یک واکنش الکتروشیمیایی انجام می گیرد.

(۲) برخی از یون های قلع با عبور از دیواره متخلخل وارد نیم سلول نیکل خواهند شد.

(۳) اگر محلول اولیه در هر دو نیم سلول دارای غلظت و حجم یکسانی باشند، تغییر جرم تیغه آندی به تقریب دو برابر تغییر جرم تیغه کاتدی خواهد بود.

(۴) جهت حرکت الکترون ها در مدار بیرونی از نیم سلول نیکل به نیم سلول قلع و در خلاف جهت حرکت آنیون های نیترات است.

▲ مشخصات سؤال: دشوار * شیمی ۳ (فصل ۲)

۹۳- پاسخ: گزینه ۴

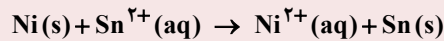
با توجه به اینکه E° نیم سلول نیکل منفی تر و یا کمتر از E° نیم سلول قلع است، پس در سلول گالوانی داده شده، نیکل به عنوان آند و قلع به عنوان کاتد عمل می کند؛ بنابراین جهت حرکت الکترون ها در مدار بیرونی از آند (Ni) به کاتد (Sn) و در خلاف جهت حرکت آنیون های نیترات از سمت محلول کاتدی به سمت محلول آندی است.

گزینه ۱: نادرست؛ با توجه به اینکه فلز Sn از Ni کاهنده ضعیف تری است؛ بنابراین با افزودن نمک $Ni(NO_3)_2$ به محلول کاتدی، واکنشی بین تیغه Sn و $Ni^{2+}(aq)$ انجام نخواهد شد.

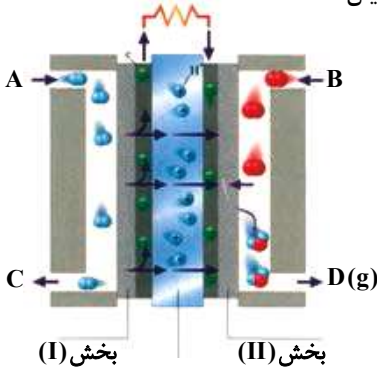
گزینه ۲: نادرست؛ با گذشت زمان غلظت Ni^{2+} در نیم سلول آندی افزایش یافته و مقداری از آن با عبور از دیواره متخلخل وارد نیم سلول قلع می شود. از این رو، در دیواره متخلخل برای جلوگیری از تجمع بارها آنیون ها به سمت آند و کاتیون ها به سمت کاتد حرکت می کنند.

گزینه ۳: نادرست؛ پس به ازای مصرف شدن یک مول نیکل با جرم مولی ۵۸ گرم در آند، یک مول قلع با جرم مولی ۱۱۹ گرم در کاتد حاصل می شود و در نتیجه نسبت تغییر جرم این دو تیغه به یکدیگر عبارت است از:

$$\frac{\text{تغییر جرم آند}}{\text{تغییر جرم کاتد}} = \frac{58}{119} = 0.48 \approx 0.5$$

۹۴- با توجه به شکل زیر که مربوط به سلول سوختی «هیدروژن - اکسیژن» است کدام مطلب درست بیان شده است؟

(۱) از قسمت A گاز اکسند وارد شده و از قسمت C مولکول های گازی واکنش نداده خارج می شود.

(۲) دربخش (I) نیم واکنش: $O_2 + 4H^+ + 4e^- \rightarrow 2H_2O$ انجام می شود.

(۳) به ازای هر مول ماده D(g)، چهار مول الکترون در این دستگاه بین آند و کاتد تولید جابه جا می شود.

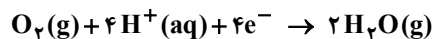
(۴) بخش (II) کاتد این دستگاه است که یون های هیدرونیوم به سمت آن حرکت می کنند.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۲)

۹۴- پاسخ: گزینه ۴

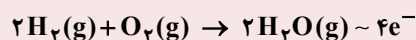
نیم واکنش کاهش در کاتد (بخش II):

گزینه ۱: نادرست؛ از قسمت A گاز H_2 و از قسمت B گاز O_2 وارد می شود. گاز هیدروژن اکسایش یافته و کاهنده است.

گزینه ۲: نادرست؛ در بخش (I) نیم واکنش $H_2 \rightarrow 2H^+ + 2e^-$ انجام می شود.

گزینه ۳: نادرست؛ معادله واکنش کلی انجام شده در سلول چنین است:

بنابراین به ازای تولید هر مول بخار آب دو مول الکترون میان آند و کاتد مبادله می شود.

۹۵- با توجه به مفهوم عدد اکسایش کدام مطلب درست است؟

(۱) عدد اکسایش اتم کربن در هیدروکربن ها از +۴ تا -۴ متغیر است.

(۲) عدد اکسایش اتم مرکزی در نیترو اسید با عدد اکسایش کربن در مولکول کربن مونوکسید برابر است.

(۳) عدد اکسایش اسکاندیم در نمک حاوی فسفات، سولفات و نیترات این فلز به ترتیب +۳، +۲ و +۱ است.

(۴) حاصل جمع عدد اکسایش اتم های کربن الکل سه عاملی به دست آمده از آبکافت استرهای طبیعی سنگین برابر -۲ است.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۲)

۹۵- پاسخ: گزینه ۴

بررسی همه گزینه‌ها:

گزینه ۱: نادرست؛ عدد اکسایش اتم کربن در هیدروکربن‌ها از -۴ تا صفر متغیر است.

گزینه ۲: نادرست؛ عدد اکسایش اتم N در HNO_2 برابر ۳+ است ولی عدد اکسایش اتم C در CO برابر ۲+ است.

گزینه ۳: نادرست؛ عدد اکسایش اسکاندیم در همه نمک‌های این فلز برابر ۳+ است.

گزینه ۴: درست؛ از آبکافت استرهای طبیعی سنگین، الکل سه عاملی با فرمول $\text{C}_3\text{H}_8\text{O}_3$ به دست می‌آید که مجموع عدد اکسایش اتم‌های کربن در آن برابر ۲- است.

$$3\text{C} + 8(+1) + 3(-2) = 0 \Rightarrow 3\text{C} = -2$$

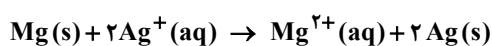
۹۶- کدام توصیف نادرست است؟ ($\text{Al} = 27, \text{Ag} = 108 : \text{g} \cdot \text{mol}^{-1}$)(۱) در سلول گالوانی $\text{Al} - \text{Ag}$ تغییر جرم تیغه کاتدی بیشتر از تغییر جرم تیغه آندی است.(۲) در سلول گالوانی $\text{Zn} - \text{Fe}$ آنیون‌ها از طریق دیواره متخلخل وارد نیم‌سلول روی می‌شوند.(۳) واکنش کلی سلول گالوانی $\text{Mg} - \text{Ag}$ به صورت $\text{Mg(s)} + \text{Ag}^+(\text{aq}) \rightarrow \text{Mg}^{2+}(\text{aq}) + \text{Ag(s)}$ است.(۴) اگر emf سلول گالوانی $\text{Zn} - \text{Ag}$ برابر $1/56 \text{ V}$ باشد، emf سلول گالوانی $\text{Fe} - \text{Ag}$ کمتر خواهد بود.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۲)

۹۶- پاسخ: گزینه ۳

گزینه ۳: نادرست؛ واکنش کلی در سلول گالوانی باید موازنه باشد، بنابراین شکل درست واکنش کلی به صورت زیر است.

گزینه ۱: درست؛ در سلول گالوانی « $\text{Al} - \text{Ag}$ » به‌ازای اکسید شدن هر مول Al و تولید Al^{3+} در آند، ۳ مول Ag^+ با گرفتن الکترون بر سطح تیغه کاتدی می‌نشینند، پس تغییر جرم تیغه آندی برابر ۲۷ گرم ولی تغییر جرم تیغه کاتدی برابر $3 \times 108 = 324$ گرم است.گزینه ۲: درست؛ در سلول گالوانی « $\text{Zn} - \text{Fe}$ » تیغه Zn نقش آند را دارد و آنیون‌ها از نیم‌سلول آهن (کاتد) و از طریق دیواره متخلخل به سمت نیم‌سلول روی (آند) حرکت می‌کنند.گزینه ۴: درست؛ آهن در مقایسه با Zn از قدرت کاهندگی کمتری برخوردار است؛ بنابراین اختلاف پتانسیل (emf) در نیم‌سلول Zn و Ag بیشتر از Fe و Ag است.۹۷- با توجه به واکنش: $\text{CH}_3\text{OH} + \text{Cr}_2\text{O}_7^{2-} + \text{H}^+ \rightarrow \text{Cr}^{3+} + \text{CO}_2 + \text{H}_2\text{O}$ کدام مطلب پس از موازنه آن نادرست است؟(۱) با انجام واکنش، pH محلول افزایش می‌یابد.

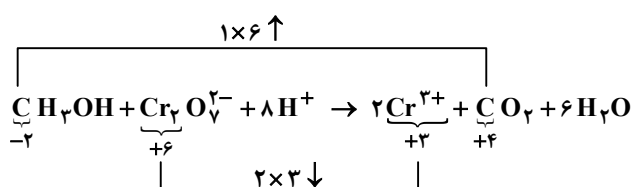
(۲) به‌ازای تشکیل هر مول کربن‌دی‌اکسید یک مول الکل مصرف می‌شود.

(۳) مجموع تغییرات عدد اکسایش اتم‌های کربن با مجموع تغییرات عدد اکسایش اتم‌های کروم برابر است.

(۴) هر مول کاهنده ۶ مول الکترون از دست می‌دهد و هر مول اکسنده ۳ مول الکترون می‌گیرد.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۲)

۹۷- پاسخ: گزینه ۴

بررسی همه گزینه‌ها:

گزینه ۱: درست؛ انجام واکنش و مصرف شدن H^+ سبب افزایش pH و کاهش خاصیت اسیدی محلول می‌شود.

گزینه ۲: درست؛ ضریب استوکیومتری CO_2 و متانول (الکل) برابر است.

گزینه ۳: درست؛ مجموع تغییرات عدد اکسایش اتم‌های کربن برابر ۶ واحد و برای اتم‌های کروم نیز برابر ۶ است.

گزینه ۴: نادرست؛ هر مول کاهنده (CH_3OH) ۶ مول الکترون از دست می‌دهد و هر مول اکسنده $(Cr_2O_7^{2-})$ هم ۶ مول الکترون می‌گیرد.

۹۸- کدام مطلب درباره فرایند برقکافت آب درست است؟

(۱) آب خالص رسانایی الکتریکی ندارد از این رو برای انجام برقکافت، باید مقدار کمی الکترولیت به آب افزود.

(۲) کاغذ pH در محلول پیرامون آند به رنگ قرمز در می‌آید.

(۳) گاز هیدروژن در قطب مثبت تولید می‌شود.

(۴) مجموع ضرایب استوکیومتری تمام گونه‌های شرکت‌کننده در نیم‌واکنش آندی برابر ۱۰ است.

۹۸- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: ساده * شیمی ۳ (فصل ۲)

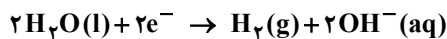

بررسی همه گزینه‌ها:

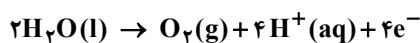
گزینه ۱: نادرست؛ آب خالص رسانایی الکتریکی ناچیزی دارد ولی مقدار آن برابر صفر نیست.

گزینه ۲: درست؛ در نیم‌واکنش آندی، یون H^+ همراه با گاز اکسیژن تولید می‌شود؛ بنابراین کاغذ pH در اطراف آند به دلیل تولید اسید به رنگ قرمز در می‌آید.

گزینه ۳: نادرست؛ گاز هیدروژن در کاتد و یا قطب منفی تولید می‌شود.

گزینه ۴: نادرست؛ مجموع ضرایب استوکیومتری تمام گونه‌های شرکت‌کننده در نیم‌واکنش آندی برابر ۱۱ است.

۹۹- اگر در فرایند برقکافت منیزیم کلرید مذاب، ۳۰ لیتر گاز با چگالی ۰/۸۵۲ گرم بر لیتر تولید شود، چند مول الکترون از آند به کاتد جاری شده است و جرم فراورده آندی چند برابر جرم فراورده کاتدی است؟ ($Mg = 24, Cl = 35.5 \text{ g} \cdot \text{mol}^{-1}$)

(۲) ۰/۳۶، ۲/۹۵

(۱) ۰/۳۳، ۰/۳۳

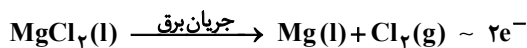
(۴) ۰/۷۲، ۰/۳۳

(۳) ۲/۹۵، ۰/۷۲

۹۹- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۲)

واکنش انجام شده در سلول برقکافت منیزیم کلرید مذاب به صورت زیر است:

در این فرایند به ازای تولید هر مول گاز کلر در آند، ۲ مول الکترون میان آند و کاتد مبادله می‌شود، پس:

$$? \text{ mole}^- : 30 \text{ L } Cl_2 \times \frac{0.852 \text{ g } Cl_2}{1 \text{ L } Cl_2} \times \frac{1 \text{ mol } Cl_2}{71 \text{ g } Cl_2} \times \frac{2 \text{ mole}^-}{1 \text{ mol } Cl_2} = 0.72 \text{ mole}^-$$

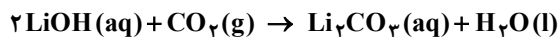

$$\frac{30 \times 0.852 \text{ g}}{71 \text{ g}} = \frac{x \text{ mole}}{2} \Rightarrow x = 0.72 \text{ mole}^-$$

نسبت جرم فراورده آندی یا گاز کلر به جرم فراورده کاتدی یا فلز منیزیم برابر است با:

$$\frac{71}{24} \approx 2.95$$

۱۰۰- در یک کارگاه صنعتی با انجام فرایند هال ۱۸۰ کیلوگرم آلومینیم تولید شده است. اگر گاز حاصل از این فرایند مطابق معادله زیر به طور کامل با محلول ۲/۵ مولار لیتیم هیدروکسید واکنش دهد، حجم محلول مورد نیاز در این واکنش چند لیتر خواهد بود؟ ($Al = 27 : g \cdot mol^{-1}$)

۶۰۰ (۴)

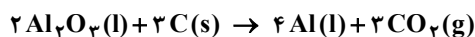
۴۰۰ (۳)

۴۰۰۰ (۲)

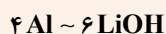
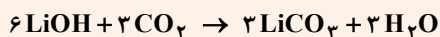
۶۰۰۰ (۱)

▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۲)

۱۰۰- پاسخ: گزینه ۲

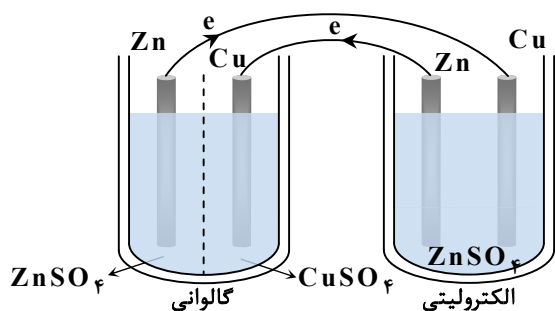
در فرایند هال طبق واکنش زیر گاز CO_2 حاصل می شود:

$$180 \times 10^3 \text{ g Al} \times \frac{1 \text{ mol Al}}{27 \text{ g Al}} \times \underbrace{\frac{3 \text{ mol } CO_2}{4 \text{ mol Al}}}_{\text{واکنش اول}} \times \underbrace{\frac{2 \text{ mol LiOH}}{1 \text{ mol } CO_2}}_{\text{واکنش دوم}} \times \frac{1 \text{ L}}{2/5 \text{ mol LiOH}} = 4000 \text{ L}$$

برای اینکه ضریب ماده مشترک (CO_2) یکسان شود لازم است واکنش اول را در ۳ ضرب کرده و سپس به صورت زیر عمل می کنیم:

$$\frac{180 \times 10^3}{27 \times 4} = \frac{2/5 \times V}{6} \Rightarrow V = 4000 \text{ L}$$

۱۰۱- با توجه به شکل زیر که استفاده از یک سلول گالوانی برای تولید انرژی الکتریکی لازم برای انجام واکنش در یک سلول الکترولیتی را نشان می دهد، کدام مطلب درست است؟

(الف) در هر دو سلول الکترودهای روی آند هستند.

(ب) الکترودهای به هم متصل شده در دو سلول، هم علامت نیستند.

(پ) در لحظه اتصال دو سلول به یکدیگر، واکنش ها در دو سلول به شکل خودبه خودی انجام می شوند.

(ت) هدف از انجام این فرایند، آبکاری یک میله مسی با روکشی از فلز روی است.

(۲) «ب» و «پ»

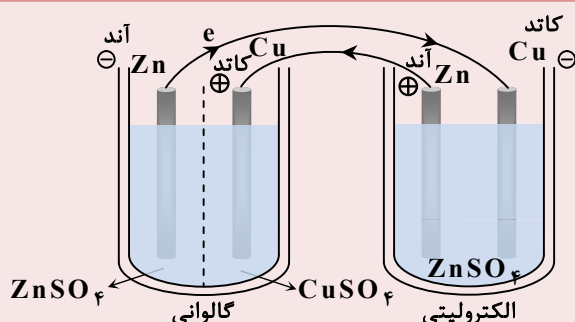
(۱) «الف» و «ت»

(۴) «ب» و «ت»

(۳) «الف» و «پ»

▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۲)

۱۰۱- پاسخ: گزینه ۱

(ب) الکترودهای به هم متصل شده در دو سلول هم علامت هستند.

(پ) واکنش انجام شده در سلول گالوانی خودبه خودی ولی در سلول الکترولیتی، غیر خودبه خودی است.

- ۱۰۲- با توجه به فرایند زنگ زدن آهن، کدام گزینه در ارتباط با مراحل تشکیل زنگ آهن به درستی بیان شده است؟
- اتم‌های آهن پس از اکسایش به آهن (II) با یون‌های هیدروکسید حاصل از یونیده شدن مولکول‌های آب واکنش داده و به رسوب سبزرنگ آهن (II) هیدروکسید تبدیل می‌شوند.
  - یون‌های Fe^{2+} در مجاورت آب و اکسیژن به یون‌های Fe^{3+} اکسید شده و از واکنش آن‌ها با یون‌های هیدروکسید حاصل از کاهش یافتن مولکول‌های اکسیژن، زنگ آهن را تولید می‌کنند.
  - مولکول‌های آب از یک سو در نقش کاتالیزگر، سرعت نیم‌واکنش کاتدی را افزایش می‌دهند و از سویی با گرفتن الکترون از اتم‌های آهن نقش اکسندگی دارند.
  - تمام مراحل تشکیل زنگ آهن از نوع واکنش‌های «اکسایش-کاهش» به‌شمار می‌آیند و در هر مرحله نیم‌واکنش‌های آنودی و کاتدی متفاوتی رخ می‌دهد.

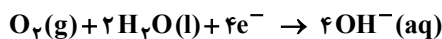
▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۲)

۱۰۲- پاسخ: گزینه ۲

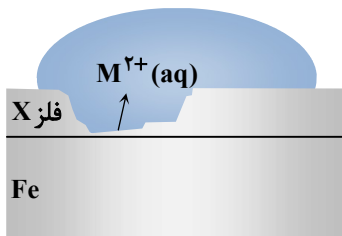
بررسی همه گزینه‌ها:

- گزینه ۱: نادرست؛ یون‌های $Fe^{2+}(aq)$ با یون‌های هیدروکسید حاصل از کاهش یافتن مولکول‌های اکسیژن در نیم‌واکنش کاتدی به رسوب سبزرنگ $Fe(OH)_2(s)$ تبدیل می‌شوند.
- گزینه ۲: درست
- گزینه ۳: نادرست؛ مولکول‌های آب نقش الکترولیت را دارند و سبب جابه‌جا شدن یون‌ها می‌شود. مولکول‌های آب در نیم‌واکنش کاتدی به‌عنوان واکنش‌دهنده نقش دارند ولی کاهش نمی‌یابند.

همچنین مولکول‌های آب نقش کاتالیزگری ندارند!

- گزینه ۴: نادرست؛ تبدیل اتم‌های آهن به یون‌های $Fe^{2+}(aq)$ و یا تبدیل $Fe^{2+}(aq)$ به $Fe^{3+}(aq)$ از نوع واکنش‌های اکسایش و تبدیل مولکول‌های آب و اکسیژن به یون‌های هیدروکسید از نوع واکنش‌های کاهش است ولی تولید رسوب $Fe(OH)_2$ و یا $Fe(OH)_3$ از نوع اکسایش-کاهش نیست.

۱۰۳- با توجه به شکل مقابل کدام مطلب نادرست بیان شده است؟

- اگر X فلز روی باشد، آنگاه M^{2+} یون Zn^{2+} است.
- اگر X فلز قلع باشد، در محل خراش آهن خورده می‌شود.
- اگر X فلز قلع باشد، نام قطعه حلبی است و در سلول گالوانی تشکیل شده، فلز قلع در نیم‌واکنش کاتدی شرکت می‌کند.
- اگر X فلز روی باشد، واکنش کاتدی به‌صورت $O_2(g) + 2H_2O(l) + 4e^- \rightarrow 4OH^-(aq)$ است.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۲)

۱۰۳- پاسخ: گزینه ۳

- اگر X فلز قلع باشد، در سلول گالوانی تشکیل شده، واکنش کاتدی به‌صورت $O_2(g) + 2H_2O(l) + 4e^- \rightarrow 4OH^-(aq)$ انجام می‌شود. توجه داشته باشید که در خوردگی حلبی فلز قلع در نیم‌واکنش‌های آنودی و کاتدی شرکت نمی‌کند.

۱۰۴- در آبکاری یک تیغه آهنی با روکشی از فلز نیکل، چند جمله داده‌شده درست است؟

- فلز نیکل به‌عنوان آند به قطب منفی منبع جریان مستقیم وصل می‌شود.
- محلول الکترولیت به‌کار رفته باید حاوی نمک‌های آهن باشد.
- نیم‌واکنش کاتدی به‌صورت $Fe^{2+}(aq) + 2e^- \rightarrow Fe(s)$ است.
- با گذشت زمان از جرم تیغه کاتدی کاسته می‌شود.

۳ (۴)

۲ (۳)

۱ (۲)

صفر (۱)

۱۰۴- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۲)

جمله «اول»: نادرست؛ سلول به کار رفته برای آبرکاری تیغه آهنی سلول الکترولیتی است. در این سلول روکش فلزی به عنوان آند به قطب مثبت منبع جریان مستقیم یا باتری بیرونی وصل می شود.

جمله «دوم»: نادرست؛ محلول به کار رفته باید حاوی کاتیون های فلز آند یعنی نمک های نیکل باشد.

جمله «سوم»: نادرست؛ نیم واکنش کاتدی به صورت $\text{Ni}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{e}^- \rightarrow \text{Ni}(\text{s})$ است.

جمله «چهارم»: نادرست؛ در کاتد، قاشق آهنی قرار می گیرد و با گذشت زمان به دلیل کاهش کاتیون های Ni^{2+} و نشستن اتم های نیکل بر سطح قاشق، تیغه کاتدی با افزایش جرم همراه است.

۱۰۵- چند مورد از مطالب زیر درست است؟

- اکسندترین عنصر و کاهنده ترین فلز در جدول تناوبی هم دوره هستند.
- برای تهیه صنعتی فلز سدیم از برقکافت $\text{NaCl}(\text{aq})$ بهره می برند.
- در سلول های الکترولیتی، جهت حرکت الکترون با جهت حرکت کاتیون در سلول همسو و از آند به کاتد است.
- نیم واکنش کاتدی در نمونه ای از سلول نور الکتروشیمیایی که برای تهیه گاز هیدروژن از آب به کار می رود مشابه نیم واکنش کاتدی در برقکافت آب است.

۱ (۴)

۲ (۳)

۳ (۲)

۴ (۱)

▲ مشخصات سؤال: متوسط * شیمی ۳ (فصل ۲)

۱۰۵- پاسخ: گزینه ۲

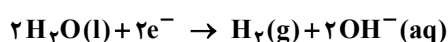
مورد «اول»: درست؛ عنصر فلوئور (F) اکسندترین عنصر و فلز لیتیم (Li) کاهنده ترین فلز است که هر دو عنصر در دوره دوم جدول تناوبی قرار دارند.

مورد «دوم»: نادرست؛ برای تهیه صنعتی فلز سدیم از برقکافت سدیم کلرید مذاب (l) استفاده می شود.

مورد «سوم»: درست

مورد «چهارم»: درست

نیم واکنش کاتدی در هر دو سلول چنین است:

تعلیم و تربیت اسلامی (ویژه آزمون فرهنگیان)

۱۰۶- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۱ (درس ۱۰)

با توجه به عبارت «کتب علیکم»، وجوب روزه برداشت می شود و از عبارت «کتب علی الذین من قبلکم» وجوب آن بر گذشتگان وضوح می یابد.

۱۰۷- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۱ (درس ۱۰)

تنگ شدن وقت غسل اگر به صورت عمدی باشد، فرد نمی تواند روزه بگیرد و اگر به صورت سهوی باشد، فرد باید تیمم کند و روزه بگیرد. اما در مورد غسل نکردن معصیت کرده است.

۱۰۸- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۱ (درس ۱۰)

بررسی گزینه ها:

- گزینه ۱: موجب می شود انسان در گروه گمراهان و کسانی که خدا بر آنها خشم گرفته قرار نگیرد.
- گزینه ۲: موجب خضوع و خشوع در برابر خدا می شود.
- گزینه ۳: موجب کم شدن تمایل به کسب حرام می گردد.
- گزینه ۴: موجب می شود انسان به غیر خدا توجه نکند.

۱۰۹- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۱ (درس ۱۰)

اگر نماز را کوچک بشماریم و نسبت به آنچه در نماز می‌گوییم و انجام می‌دهیم درک صحیح داشته باشیم، نه تنها از گناهان که حتی از برخی مکروهات هم به تدریج دور خواهیم شد.

۱۱۰- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۱ (درس ۱۰)

یاد خدا (لذکر الله) ثمره برتر نماز است.

۱۱۱- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۱ (درس ۱۰)

■ اگر عبارت «غیر المغضوب علیهم و لا الضالین» را با توجه بگوییم، خود را در زمره کسانی که خدا بر آنها خشم گرفته یا راه را گم کرده‌اند قرار نخواهیم داد.

■ اگر شرط غصبی نبودن لباس و مکان نمازگزار را رعایت کنیم، کمتر به کسب درآمد از راه حرام متمایل خواهیم شد.

۱۱۲- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۲ (درس ۱۱)

به آیه شریفه «و الدین کسبوا السیئات جزاء سیئة بمثلها و ترهقهم ذلّة، آنان که بدی پیشه کردند جزای بد به اندازه عمل خود می‌بینند و بر چهره آنان غبار ذلت می‌نشیند» دقت کنید. بر اساس این آیه، بدکاران (گناهکاران) دچار ذلت می‌شوند.

۱۱۳- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۲ (درس ۱۱)

پیامبر ﷺ، هنگامی که در محاصره طاق‌فرسای مشرکان مکه بود و جز حضرت ابوطالب و حضرت خدیجه (س) و یارانی اندک و فقیر پشتوانه‌ای نداشت، به بزرگان مکه که به او وعده ثروت و قدرت و ریاست بر مکه می‌دادند فرمود: «اگر اینان خورشید را در دست راستم و ماه را در دست چپم بگذارند، از راه حق دست بر نمی‌دارم و تسلیم نمی‌شوم.» و این امر مبین اسوه عزت در برابر ستمگران است.

۱۱۴- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۲ (درس ۱۱)

در حدیث «أنه لیس لانیفسکم ... همانا بهایی برای جان شما جز بهشت نیست، پس [خود را] به کمتر از آن نفروشید»، حضرت علی (ع) به یکی از راه‌های تقویت عزت نفس اشاره می‌فرماید که «شناخت ارزش خود و نفروختن خویش به بهای اندک» می‌باشد.

۱۱۵- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۲ (درس ۱۱)

مرز توجه به این تمایلات را خدا می‌داند و خداوند با احکام خود چگونگی بهره‌مندی از این تمایلات را مشخص کرده تا انسان بتواند در عین بهره‌مندی از آنها، به رشد و کمال واقعی خود برسد.

۱۱۶- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۲ (درس ۱۱)

■ کسی که در مقابل دیگران (ستمگران و قدرتمندان) یعنی عوامل بیرونی تن به ذلت می‌دهد، ابتدا (مقدم) در مقابل تمایلات پست درون خود (پاسخ مثبت به هوی و هوس) شکست خورده و تسلیم شده است.

■ انسانی که به هوی و هوس پاسخ مثبت می‌دهد و تسلیم می‌شود، قدم در وادی ذلت گذاشته و از مسیر رشد باز می‌ماند.

۱۱۷- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۲ (درس ۱۱)

بندگی خدا و شناخت ارزش خود، از عواملی است که موجب تقویت عزت نفس می‌گردد. از طرفی کسی که عزت نفس دارد، پیمان خویش با خدا و رسول را حفظ می‌کند و در مقابل عوامل بیرونی و درونی نفوذناپذیر و شکست‌ناپذیر است.

۱۱۸- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * دین و زندگی ۱ (درس ۱۰)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: با نهی پدر و مادر، به سفری رفته که واجب نبوده، پس باید روزه بگیرد.

گزینه ۲: می‌خواهد بیش از ده روز بماند، پس باید روزه بگیرد.

گزینه ۴: مجموع رفت و برگشت او کمتر از ۸ فرسخ است، پس باید روزه بگیرد.

۱۱۹- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * مهارت معلمی (فصل ۲)

طبق این آیه خداوند به پیامبرش دستور می‌دهد تا در بازارها قدم بردارد تا بتواند با مردم ارتباط نزدیک‌تری داشته باشد تا به واسطه این برخورد نزدیک، با دغدغه‌ها و دردهای مردم آشنا شود.

۱۲۰- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * مهارت معلمی (فصل ۲)

سخن وزیر آموزش و پرورش هندوستان نشان از داشتن عزم قوی در آن دانش‌آموزان دارد و گزینه ۲ هم بیانگر همین امر است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: نشان‌دهنده تکلیف‌گرا بودن است.

گزینه ۳: بیانگر ایمان داشتن به هدف است.

گزینه ۴: نشانگر توکل به خدا است.

۱۲۱- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: ساده * مهارت معلمی (فصل ۲)

کسی که در کار نشاط دارد نه تأخیر دارد، نه به مزد و پاداش فکر می‌کند، نه کم‌کاری می‌کند، نه از کار خود گلایه می‌کند، نه کار خود را با دیگران مقایسه می‌کند، نه منتظر ساعت اتمام کار است و ...

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: بیانگر عادل بودن است.

گزینه ۲: بیانگر ایمان داشتن است.

گزینه ۴: بیانگر عزم و اراده قوی داشتن است.

۱۲۲- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: متوسط * مهارت معلمی (فصل ۳)

به‌جز مورد سوم تمام موارد دیگر از ویژگی‌های بیان «بسم الله» است.

۱۲۳- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: متوسط * مهارت معلمی (فصل ۲)

علم زمانی کامل است که هم وصل به تاریخ کهن باشد و هم پویا و به‌روز. بنابراین معلم باید هم از آداب و رسوم به خوبی پیروی کند و هم تجدیدپذیر باشد.

۱۲۴- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: ساده * مهارت معلمی (فصل ۳)

استاد و مربی باید قبل از تعلیم درس، نقش و اهمیت آن درس و آثار فردی و اجتماعی آن را بیان کنند و افرادی را که در آن رشته متخصص شده و بخشی از مشکلات جامعه را حل کرده‌اند به‌عنوان نمونه مطرح کنند تا شاگردان احساس نیاز کنند و انگیزه پیدا کنند.

۱۲۵- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * مهارت معلمی (فصل ۳)

این آیه ذیل تیتراژ آموختن از هر شخص یا هر چیزی مطرح شده و نشان‌دهنده تواضع موسی در مقابل خضر است هنگامی که می‌خواهد مطالبی را از او بیاموزد.

هوش و استعداد معلّمی (ویژه آزمون فرهنگیان)

۱۲۶- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * هوش کلامی

پاراگراف اول به دلایل شکل‌گیری، میان‌رشته‌ای بودن و نقش علوم دیگر اشاره دارد، اما از حوزه‌های کاربردی مشخص نام نمی‌برد.

۱۲۷- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: ساده * هوش کلامی

متن تأکید می‌کند تحولات اجتماعی و فرهنگی بر این علم اثرگذار بوده‌اند؛ بنابراین گزینه ۴ ناسازگار است.

۱۲۸- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: متوسط * هوش کلامی

در متن درباره علت میان‌رشته‌ای بودن و مانع اثرگذاری اجتماعی توضیح داده شده، اما وظیفه رسانه‌ها بررسی نشده است.

۱۲۹- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: دشوار * هوش کلامی

متن بر بازانديشی نقادانه دانش گذشته تأکید دارد، نه نفی آن؛ گزینه ۲ جمع‌بندی دقیق متن است.

۱۳۰- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * هوش کلامی

متن تصریح می‌کند این روش‌ها با سطح پیچیدگی جوامع زمان خود تناسب داشته‌اند.

۱۳۱- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * هوش کلامی

این گزاره نقش تعیین‌کننده قدرت سیاسی را زیر سؤال می‌برد و نتیجه‌گیری متن را بیش از سایر گزینه‌ها تضعیف می‌کند.

۱۳۲- پاسخ: گزینه ۲

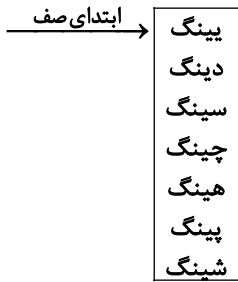
▲ مشخصات سؤال: متوسط * هوش کلامی

متن از معرفی کلی عقل شروع می‌کند و سپس به کارکردهای متفاوت آن می‌پردازد؛ گزینه ۲ دقیق‌ترین توصیف است.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

۱۳۳- پاسخ: گزینه ۳

با توجه به اطلاعات داده شده، نفرات صف به صورت زیر قرار دارند:

می توان از یک طرفند استفاده کرد و حرف اول هر اسم را با حرف اول هر عدد متناسب کرد. مثلاً:

«یینگ ← یک» یا «دینگ ← دو»

با توجه به صف بالا تنها گزینه ۳ درست است.

▲ مشخصات سؤال: دشوار * استعداد تحلیلی

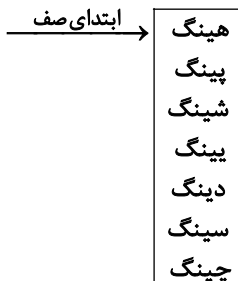
۱۳۴- پاسخ: گزینه ۴

با توجه به پاسخ سؤال قبل، تنها گزینه ۴ غلط است و «چینگ» در جلوی خود، سه نفر را می بیند.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

۱۳۵- پاسخ: گزینه ۲

اگر سه نفر آخر را با حفظ ترتیب به ابتدای صف منتقل کنیم، صف جدید به صورت زیر خواهد بود:

که با توجه به صف، دومین نفر از آخر، «سینگ» است.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

۱۳۶- پاسخ: گزینه ۱

$$2 + 7 + 16 = 25$$

$$9 + 2 + 12 = 23$$

▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

۱۳۷- پاسخ: گزینه ۳

حلزون هر ساعت ۳ متر بالا می رود و سپس ۲ متر پایین می لغزد. پس در هر ساعت ۱ متر بالا می رود. حلزون بعد از ۴۷ ساعت، ۴۷ متر به بالا می رود. در ساعت بعدی، ساعت ۴۸م، ۳ متر که بالا می رود، به بالای چاه می رسد و از چاه خارج می شود. چون لغزش صورت نمی گیرد، پس بیشتر از ۴۷ ساعت و کمتر از ۴۸ ساعت طول خواهد کشید.

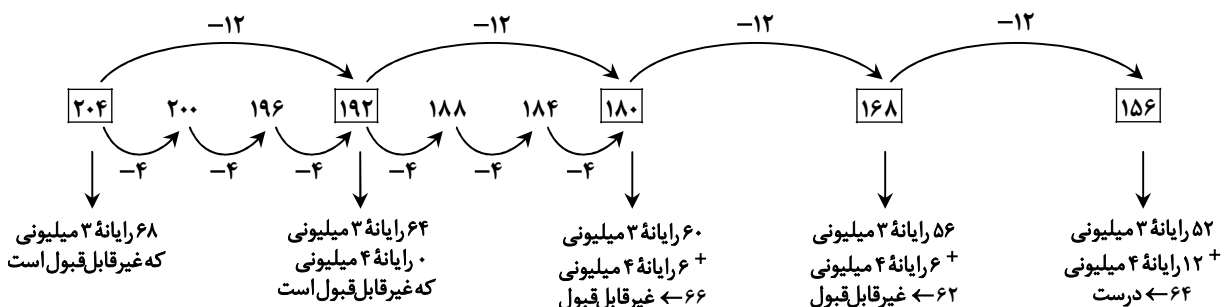
▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

۱۳۸- پاسخ: گزینه ۳

وقتی کامپیوترهای ۴ میلیونی کمترین تعداد باشند، پس کامپیوترهای ۳ میلیونی باید بیشترین تعداد باشند. اگر ۱۲ تا کامپیوتر ۴ میلیونی فروش رفته باشد، داریم:

$$4 \times 12 + 3 \times ? = 204 \Rightarrow 3 \times ? = 156 \Rightarrow ? = 52$$

با گزینه های ۱ و ۲ ممکن نیست که تعداد کامپیوترهای ۳ میلیونی عدد طبیعی به دست آید.

راه حل دوم: اگر تمام کامپیوترها ۳ میلیونی باشند، حداکثر فروش هفته برابر $192 = 64 \times 3$ میلیون خواهد شد که با مقدار واقعی فروش که ۲۰۴ میلیون است، ۱۲ میلیون فاصله دارد. $(204 - 192 = 12)$ یعنی ۱۲ میلیون کم داریم پس باید ۱۲ کامپیوتر ۴ میلیونی بوده باشند که این فاصله را جبران نمایند؛ به عبارتی ۵۲ کامپیوتر ۳ میلیونی و ۱۲ کامپیوتر ۴ میلیونی به فروش رفته است.

۱۳۹- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

شیرین در یک ساعت، $\frac{1}{8}$ پروژه را انجام می‌دهد. اگر بفهمیم شیدا در یک ساعت چه کسری از پروژه را انجام می‌دهد، می‌توانیم مدت زمان انجام کار شیدا را به دست آوریم. ۳۶ دقیقه یعنی $\frac{3}{5}$ ساعت. پس کل کار دونفره در $1\frac{3}{5}$ ساعت انجام می‌شود.

$$\frac{1}{8} + \frac{1}{x} = \frac{1}{1\frac{3}{5}} \Rightarrow \frac{1}{x} = \frac{1}{\frac{8}{5}} - \frac{1}{8} \Rightarrow \frac{1}{x} = \frac{5}{8} - \frac{1}{8} = \frac{4}{8} \Rightarrow \frac{1}{x} = \frac{1}{2}$$

یعنی شیدا در ۱ ساعت، نصف کار را انجام می‌دهد، پس در ۲ ساعت کل کار را انجام می‌دهد.

۱۴۰- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: دشوار * استعداد تحلیلی

راه حل اول:

با توجه به اینکه نیلوفر در وسط صف ایستاده است، پس تعداد کسانی که در صف هستند باید فرد باشد و در صورتی این اتفاق می‌افتد که تعداد دخترها فرد باشد؛ بنابراین با توجه به گزینه‌ها، پاسخ ۳ و ۵ است.

راه حل دوم:

اگر پسر را با (A) و دختر را با (7) نشان دهیم، دو حالت وجود دارد:

$$\frac{1}{3} \times 9 = 3 \quad \text{7 A A A نیلوفر A A A 7} \quad \text{حالت اول}$$

۹ نفر

$$\frac{1}{3} \times 15 = 5 \quad \text{A A A A A A A نیلوفر A A A 7 7 7 7} \quad \text{حالت دوم}$$

۱۵ نفر

۱۴۱- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: ساده * استعداد تحلیلی

زمانی که خط تقارن (خط قرینه) ۴۵ درجه است، خطوطی از شکل که به صورت عمودی (افقی) قرار دارند، هنگام قرینه شدن به صورت افقی (عمودی) رسم می‌شوند.

۱۴۲- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

در هر ردیف و ستون، چهار مربع داریم. هر مربع چهار گوشه دارد و ۴ دایره در هر کدام از گوشه‌های مربع داریم به گونه‌ای که دایره‌ها در گوشه‌های متفاوتی از مربع‌ها قرار گرفته‌اند، یعنی در یک ردیف یا ستون دو دایره با جای یکسان در گوشه‌های مربع نداریم.

۱۴۳- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

ترکیب دو شکل سمت چپ باید با ترکیب دو شکل سمت راست برابر باشد که مناسب‌ترین گزینه، گزینه ۳ است.

۱۴۴- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

در شکل اول ۳۳٪، در شکل دوم ۵۰٪ سپس ۶۰٪ و ... رنگ شده است. در هر شکل ضلع‌ها یکی یکی اضافه می‌شوند. پس در شکل بعدی بیش از ۶۰٪ رنگی است و شش ضلع دارد.

۱۴۵- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: دشوار * استعداد تحلیلی

شکل — از چپ به راست در هر شکل با شروع از ۴۵، سپس ۹۰، سپس ۱۳۵، سپس ۱۸۰ و در نهایت ۲۲۵ درجه، ساعت‌گرد می‌چرخد. پس تا اینجا گزینه‌های ۱ و ۳ حذف می‌شوند.

شکل = از چپ به راست در هر شکل ابتدا ۱۳۵، سپس ۱۸۰، سپس ۲۲۵، سپس ۲۷۰ و در نهایت ۳۱۵ درجه به صورت ساعت‌گرد می‌چرخد. پس گزینه ۴ هم حذف می‌شود و فقط گزینه ۲ درست است.